

Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka

Kolodvorska cesta 51

6257 Pivka

LETNO POROČILO 2018

Pivka, februar 2019

KAZALO VSEBINE:

1.	PREDSTAVITEV ZAVODA ZA TURIZEM PIVKA.....	4
1.1.	O JAVNEM ZAVODU ZA UPRAVLJANJE DEDIŠČINE IN TURIZEM PIVKA	4
1.2.	GLAVNA PODROČJA DELOVANJA IN REGISTRIRANA DEJAVNOST ZAVODA	4
1.3.	LOKACIJE POSLOVANJA	6
1.4.	ZAPOSLENI	6
1.5.	SVET ZAVODA	7
2.	LETNO POROČILO O OBISKU V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE IN EKOMUZEJU ZA LETO 2018.....	8
	PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI V LETU 2018	11
2.1.	UPRAVLJANJE IZLETNIŠKIH TOČK.....	11
2.2.	KOMUNICIRANJE IN TRŽENJE	14
2.2.1.	PARK VOJAŠKE ZGODOVINE	14
2.2.2.	EKOMUZEJ PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER	17
2.2.3.	ČISTILNA NAPRAVA ŽIVA	18
2.2.4.	VISIT PIVKA	18
2.2.5.	SEJMI IN TURISTIČNE BORZE	19
2.3.	SODELOVANJE Z DRUGIMI (TURISTIČNIMI) PONUDNIKI	23
2.3.1.	TRIO KRAŠKIH ZANIMIVOSTI.....	23
2.3.2.	SODELOVANJE S SLOVENSKIMI ŽELEZNICAMI	24
2.3.3.	MUZEJI BREZ MEJA	25
2.3.4.	ZVEZA SLOVENSКИH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI.....	25
2.3.5.	DESTINACIJA ZELENİ KRAS IN OSTALI REGIJSKI TURISTIČNI AKTERJI	26
2.3.6.	PAKETI ZVEZDAR, SELECT BOX in SELECT CARD IN PRODAJA DARILNIH BONOVI	27
3.	ORGANIZACIJA DOGODKOV, PRIREDITEV	29
3.1.	DOGODKI KRAJINSKEGA PARKA PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER	29
3.2.	DOGODKI V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	30
3.2.1.	DOGODKI	30
3.2.2.	MUZEJSKI DNEVI	55
3.2.3.	POMEMBNEJŠI PARTNERSKI IN PROTOKOLARNI OBISKI/DOGODKI.....	56
3.2.4.	NOVE STALNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE V PVZ-JU	66
3.2.5.	NOVE PRIDOBITVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE V LETU 2018.....	74
4.	OBOGATENA PONUDBA PVZ	77
4.1.	MUZEJSKA TRGOVINA MAGAZIN	77
4.2.	ROJSTNODNEVNE ZABAVE ZA OTROKE	78
4.3.	TEAMBUILDING PROGRAMI	79
4.4.	POHODNIŠTVO IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE	79

4.5.	MREŽA POSTAJALIŠČ ZA AVTODOME PO SLOVENIJI	80
4.6.	NEDELJSKA IN PRAZNIČNA VODENJA PO PVZ ZA INDIVIDUALNE OBISKOVALCE	81
4.7.	INOVATIVEN PROJEKT VZDRŽEVANJA ZELENIH POVRŠIN OBOGATIL PONUDBO PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE.....	81
5.	SPONZORSTVO IN DONATORSTVO.....	82
6.	RAZVOJ IN KAKOVOST TURISTIČNE IN KULTURNE PONUDBE	83
6.1.	PODROČJE DRUŠTVENIH DEJAVNOSTI	83
6.2.	PRIPRAVA IN IZVAJANJE PROJEKTOV	83
6.3.	TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER PIVKA.....	86
7.	RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2018.....	87

1. PREDSTAVITEV ZAVODA ZA TURIZEM PIVKA

1.1. O JAVNEM ZAVODU ZA UPRAVLJANJE DEDIŠČINE IN TURIZEM PIVKA

Naloga Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka je upravljanje s kulturno in naravno dediščino ožjega in širšega območja, kreiranje turističnih projektov, njihovo vodenje in sodelovanje pri turističnem razvoju občine in regije.

V skladu z ustanovitvenim odlokom Zavod v imenu ustanoviteljice Občine Pivka vodi projekt Park vojaške zgodovine, upravlja s kompleksom starih pivških vojašnic, podzemnimi utrdami na Primožu, s Krajinskim parkom Pivških presihajočih jezer, z Ekomuzejem Pivških presihajočih jezer ter z javno turistično infrastrukturo v Občini Pivka. Zavod deluje tudi kot lokalna turistična organizacija, katere namen je oblikovanje celovite turistične ponudbe območja, informiranje, promocija turistične ponudbe, pospeševanje turistične dejavnosti, organiziranje kulturnih in drugih prireditev, spremljanje podatkov o turističnem prometu in druge z razvojem turizma povezane dejavnosti.

1.2. GLAVNA PODROČJA DELOVANJA IN REGISTRIRANA DEJAVNOST ZAVODA

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2012 z dne 09.07.2010) je bil sprejet na seji Občinskega sveta Občine Pivka in objavljen v Uradnem listu RS št. 54/2010. V letu 2012 je bil po istem postopku sprejet Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 77/2012 z dne 12.10.2012), še ene spremembe so bile sprejete v letu 2013, ko je bil sprejet Odlok o spremembi in dopolnitvi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 90/2013 z dne 30.10.2013) ter sprememba v letu 2015, ko je bil sprejet Odlok o dopolnitvi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 78/2015 z dne 16.10.2015). V letu 2016 je Občinski svet Občine Pivka po skrajšanem postopku sprejel še spremembe Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda za turizem Pivka « (Uradni list RS, št. 54/10, 77/12, 90/13 in 78/15). 5. člen Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka « (Uradni list RS, št. 54/2010, 77/2012, 90/2013 in 78/15) se je spremenil tako, da so vse dejavnosti označene s črko in petmestno šifro SKD, opredelila se je glavna dejavnost Zavoda – R91.020 (Dejavnost muzejev), seznam dejavnosti se je dopolnil s potencialnimi dejavnostmi, s katerimi bi se Zavod lahko v prihodnosti ukvarjal.

Zavod za upravljanje dediščine in turizem z vidika uresničevanja javnega interesa v kulturi:

- opravlja naloge s področja varstva kulturne in naravne dediščine in upravlja z objekti, ki so bili razglašeni za javno infrastrukturo na področju kulture,
- na podlagi zbiralne politike in poslanstva muzeja evidentira, zbira, dokumentira, digitalizira in raziskuje premično ter nematerialno kulturno dediščino,
- zbirke in ostalo dokumentarno gradivo varuje in hrani v skladu s predpisi, standardi in normami muzejske stroke ter poslanstvom muzeja in jih predstavlja javnosti,
- postavlja stalne razstave in občasne razstave ter skrbi za druge oblike predstavljanja v državi in tujini,
- pripravlja, organizira in izvaja izobraževanja, seminarje, predavanja, delavnice, okrogle mize in srečanja,
- pripravlja strokovne podlage, študije, ocene in elaborate,
- posoja muzejsko gradivo za priložnostne razstave in posebne potrebe,
- sodeluje z zainteresiranimi organizacijami, ki v okviru svoje dejavnosti ali v zvezi z njo pripravljajo zbirke, razstave in druge oblike predstavljanja dediščine,
- izdaja strokovne in znanstvene publikacije o gradivu iz svojih zbirk, sintetične monografske študije, razstavne kataloge in poljubne publikacije s svojega področja,

- izdaja zvočne, filmske in druge zapise, ki izhajajo iz poslanstva muzeja,
 - strokovno sodeluje s fizičnimi in pravnimi osebami zasebnega prava, ki imajo zbirke premične dediščine ter sodeluje pri urejanju in predstavljanju zbirk,
 - skrbi za izobraževanje svojih strokovnih sodelavcev in nudi pomoč pri strokovnem izobraževanju strokovnih sodelavcev drugih muzejev in ustanov,
 - sodeluje pri slovenskem in mednarodnem kulturnem in znanstvenem sodelovanju z drugimi muzeji ter raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami.
- Javni zavod je ustanovljen tudi za opravljanje dejavnosti spodbujanja razvoja turizma, ki jih opravlja v javnem interesu. Iz tega izhajajoče dejavnosti so:
- informacijsko turistične dejavnosti, ki vključuje: informiranje turistov, zbiranje podatkov za potrebe informiranja obiskovalcev, ugotavljanje mnenj obiskovalcev o kakovosti turistične ponudbe, spremljanje in posredovanje predlogov in pritožb obiskovalcev v zvezi s turistično ponudbo pristojnim organom, urejanje in vzdrževanje turistične signalizacije,
 - spodbujanje razvoja celovitih turističnih proizvodov turističnega območja,
 - trženje celovite turistične ponudbe na ravni turističnega območja,
 - razvoj in vzdrževanje skupne turistične infrastrukture,
 - razvoj in vzdrževanje javnih površin namenjenih turistom,
 - organiziranje in izvajanje prireditev,
 - ozaveščanje in spodbujanje lokalnega prebivalstva za pozitiven odnos do turistov in turizma,
 - zagotavljanje delovanja turistično informacijskega centra,
 - druge storitve, ki jih v turističnem območju brezplačno nudijo turistom,
 - opravljanje drugih nalog v soglasju z ustanoviteljico.

V okviru notranje organizacijske enote Park vojaške zgodovine Pivka izvaja Zavod še naslednje naloge in dejavnosti:

- vodi projekt Park vojaške zgodovine,
 - upravlja s kompleksom starih pivških vojašnic, podzemnimi utrdbami na Primožu in Habjanovem hribu, z Ekomuzejem Pivških presihajočih jezer, z javnimi večnamenskimi objekti, spomeniki lokalnega pomena ter z javno turistično infrastrukturo v občini Pivka.
- Naloge in pristojnosti druge organizacijske enote Krajinski park Pivška presihajoča jezera po dogovoru med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka izvaja Občina Pivka.
- Naloge, ki jih opravlja zavod so v skladu z Uredbo o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti (Uradni list RS, št. 2/02) definirane v 5. členu Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2010, 77/2012 in 90/2013, 78/15 in 61/2016) ter Odloka o ustanovitvi krajinskega parka Pivška presihajoča jezera (Uradni list RS, št. 43/2014).

1.3. LOKACIJE POSLOVANJA

JAVNI ZAVOD ZA UPRAVLJANJE DEDIŠČINE IN TURIZEM PIVKA

Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

tic.pivka@pivka.si

Park vojaške zgodovine

Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

info@parkvojaskezgodovine.si

Ekomuzej Pivških presihajočih jezer

Slovenska vas 10, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

pivskajezera@pivka.si

Učna pot po čistilni napravi Živa

Javorniška cesta 15, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

tic.pivka@pivka.si

1.4. ZAPOSLENI

Vodenje javnega zavoda:

1. DIREKTOR ZAVODA – mag. Janko Boštjančič

Organizacijske enote zavoda:

- A) Park vojaške zgodovine:

Delovna mesta:

2. POMOČNIK DIREKTORJA ZA PROGRAM VII/2 – Boštjan Kurent
3. VODJA KOORDINACIJE VII/2 – Andreja Požar
4. KOORDINATOR VII/1 – Teja Morelj
5. GLAVNI RAČUNOVODJA VII/1 – Marta Penko
6. MUZEJSKI INFORMATOR VII/1 – Valentina Smrdel
7. MUZEJSKI INFORMATOR VII/1 – Lorena Iskra
8. STROKOVNI DELAVEC V – Silvo Čelhar
9. ČISTILKA II – Nataša Marič
10. STROKOVNI DELAVEC V – Sara Brožič (zaposlitev za določen čas – projekt »Dediščina kot doživetje«)
11. STROKOVNI DELAVEC V – Veronika Žele (zaposlitev za določen čas – projekt »Dediščina kot doživetje«)

Delovna praksa: Miha Hrovatin, Aljaž Jug, Mojca Smrdelj, Denis Kovač, Matej Mankoč, Aleks Đorđević, Larisa Šabec, Laura Šabec

Študentska izmenjava: Iván Fernández, študent iz Španije (v okviru mednarodne študijske izmenjave prek programa Erasmus+)

Opravljanje dela v splošno korist: Boštjan Bajc

1.5. SVET ZAVODA

Edvard Štavar - predstavnik občinskega sveta/predsednik sveta zavoda

Drago Štunf - predstavnik občinskega sveta

Marko Mezgec – predstavnik zainteresirane javnosti

Alenka Volk – predstavnica zainteresirane javnosti

Andreja Požar – predstavnica zaposlenih

2. LETNO POROČILO O OBISKU V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE IN EKOMUZEJU ZA LETO 2018

V letu 2018 je Park vojaške zgodovine obiskalo **51.066 obiskovalcev**, s čimer smo prvič od ustanovitve presegli mejnik 50.000 obiskovalcev na letni ravni. V primerjavi z letom 2017, ko smo na ogledu zabeležili 47.261 obiskovalcev, se je delež obiska v letu 2018 **povečal za dobrih 8 %**.

Izmed 51.066 obiskovalcev si je **27.221 obiskovalcev** ogledalo **samo zbirke in razstave** (2017: 24.430), **15.530 obiskovalcev** pa tudi **notranjost podmornice** v spremstvu vodnika (2017: 14.385). Poleg tega se je prireditev brez vključenega ogleda zbirk in razstav skozi leto udeležilo 1.654 obiskovalcev (2017: 1.061).

V letu 2018 je bilo tako prodanih **44.405 plačljivih vstopnic** (2017: 39.876), s čimer se je **delež plačljivih vstopnic** v primerjavi z letom 2017 povečal za dobrih **11,3 %**.

Po drugi strani smo v letu 2018 skladno s splošnim trendom skozi mesece tudi na letni ravni zabeležili **nižji delež brezplačnih ogledov** (*individualni in skupinski ogledi redno zaposlenih v Slovenski vojski, ogledi za občane občine Pivka, novinarje in poslovne partnerje, unovčenja darilnih bonov, brezplačni ogledi ob odprtju novih muzejskih razstav in prireditvev*). V letu 2018 si je Park vojaške zgodovine brezplačno ogledalo **6.661 obiskovalcev** oziroma **za 9,8 % manj** kot leto poprej (2017: 7.385).

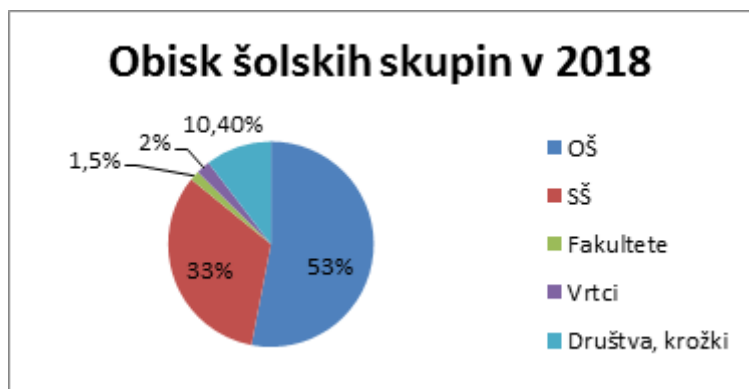
Poleg velikega zanimanja za vodene ogledе notranjosti podmornice je bilo v sklopu doživljajske ponudbe med obiskovalci zaznati veliko povpraševanje tudi po **simulatorju letenja z letalom MiG-21**. Na simulatorju letenja se je od njegove umestitve v zbirko konec marca do konca decembra preizkusilo kar **1.925 obiskovalcev**.

Obiskovalci se vse pogosteje odločajo tudi za ostale **doživljajske programe** v ponudbi Parka vojaške zgodovine. V minulem letu smo tako izvedli **11 animiranih rojstnodnevnih praznovanj za otroke** (2017: 7) in **1 teambuilding program** za skupino odraslih.

V letu 2018 smo zaznali tudi večje povpraševanje za spremljevalno ponudbo Parka vojaške zgodovine. Izstopa zlasti **porast v številu ogledov utrdbe na Primožu**, ki si jo je v minulem letu ogledalo kar **627 obiskovalcev** oz. skoraj še enkrat več kot leto poprej (2017: 350). Več skupin se je poleg ogleda zbirk in razstav odločilo tudi za ogled **kaverne**; skupno sta si v preteklem letu kaverno ogledala **102 obiskovalca** (2017: 1).

Zbirke in razstave Parka vojaške zgodovine si je poleg visokega deleža individualnih obiskovalcev ogledalo tudi **veliko število organiziranih skupin**, ki je v primerjavi z letom 2017 **še rahlo poraslo**. Leta 2018 smo tako na ogledu zabeležili **503 organizirane skupine** (2017: 495). Izmed vseh organiziranih skupin na ogledu v letu 2018 je bilo **134 šolskih skupin** (2017: 114), s čimer se je delež skupin šolarjev na obisku povečal za kar **17,5 %**.

Med šolskimi skupinami prevladujejo **osnovnošolske skupine**, teh je bilo v preteklem letu na ogledu 71, kar predstavlja skoraj 53 % vseh šolskih skupin. **Srednješolskih skupin** smo zabeležili 44 (*od tega eno iz Hrvaške*); njihov delež tako znaša 32,8 % vseh šolskih skupin. Na ogled so prišle tudi 2 visokošolski skupini, 3 vrtčevske in 14 skupin mladih v okviru društev, krožkov, zvez, tabornikov, skavtov idr.

V lanskem letu smo zaznali tudi večje povpraševanje s strani organiziranih gasilskih skupin. Na ogledu smo zabeležili kar **63 skupin gasilcev**.

Ravno tako smo v minulem letu za vodene skupinske ogleds prejali tudi več povpraševanj iz tujine. Park vojaške zgodovine je v letu 2018 obiskalo **24 tujih skupin** (11 italijanskih, 3 nemške, 2 angleški, 1 hrvaška, 1 avstrijska, 1 poljska, 1 slovaška in 4 tuje mešane).

V primerjavi z letom 2017 se je v preteklem letu povečalo število skupin, ki so doplačale **najem vodnika** (*manjše skupine, ki so se odločile za voden ogled namesto individualnega*), takih je bilo kar 46 (2017: 18).

Tudi v letu 2018 smo beležili **visok delež tujih gostov**, ki prihajajo na ogled Parka vojaške zgodovine vse pogosteje in v vse večjem številu tudi v času izven poletne turistične sezone. Med **osrednjo turistično sezono (junij-avgust 2018)** so **tujji obiskovalci** skupno predstavljali **30,5 % vseh obiskovalcev** Parka vojaške zgodovine (2017: 31,4 %), v obdobju **med majem in septembrom pa 20,6 %** (2017: 22,2 %).

Na letni ravni so tujji obiskovalci v letu 2018 predstavljali **16,6 % vseh obiskovalcev**.

Med tujimi obiskovalci v Parku vojaške zgodovine prednjačijo gostje iz **Italije** (22,3 % tujih obiskovalcev), **Nemčije** (20,4 % tujih obiskovalcev), **Hrvaške** (9,4 % tujih obiskovalcev), **Češke** (7,6 % tujih obiskovalcev) in **Avstrije** (5,9 % tujih obiskovalcev), pogosto pa se na obisku ustavljajo tudi Nizozemci, Poljaki, Madžari, Angleži, Belgijci, Francozi in Slovaki.

Še vedno se povečuje tudi število uporabnikov **postajališča za avtodome**. Leta 2018 je na njem prenočilo **379 uporabnikov** oz. za **19,9 % več** kot leto poprej (2017: 316). Izmed vseh uporabnikov postajališča jih je bilo največ iz **Nemčije** (96), **Nizozemske** (80) in **Velike Britanije** (54).

Statistika obiska Ekomuzeja za leto 2018 je v primerjavi z letom 2017 nekoliko nižja. V preteklem letu si je Ekomuzej ogledalo **3013 obiskovalcev**, kar predstavlja za **32,5 % manjši delež obiskovalcev** kot leto poprej (2017: 4463).

Izmed 3013 obiskovalcev si je **2124 obiskovalcev** ogledalo razstave v okviru **rednih ogledov in delavnic** (2017: 2329), **659** v okviru **brezplačnih ogledov** (2017: 1176), **230** pa v okviru brezplačnih prireditev (2017: 958).

Izrazito je predvsem manjše število brezplačnih ogledov in ogledov v okviru brezplačnih prireditev, ki v letu 2018 niso bile izvedene (*npr. Ovčarski dan, jesenski pohod; prireditev Okusi Pivških jezer pa se odvija na drugi lokaciji in ni zajeta v statistiko obiska*).

V sklopu **organiziranih ogledov** si je v letu 2018 Ekomuzej ogledalo **72 skupin** (2017: 83), od tega 24 šolskih (2017: 34). **Najem vodnika** je doplačalo **21 skupin** (2017: 18).

Čistilno napravo Živa so si ogledali **104 obiskovalci** (2017: 238) v okviru organiziranih ogledov (60 plačljivih in 44 brezplačnih).

PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI V LETU 2018

2.1. UPRAVLJANJE IZLETNIŠKIH TOČK

Zavod za turizem Pivka upravlja s Parkom vojaške zgodovine, podzemnimi utrdami na Primožu, Krožno potjo vojaške zgodovine, počivališčem za avtodome, z Ekomuzejem Pivških presihajočih jezer in z učno potjo po čistilni napravi Živa. Naloge in pristojnosti druge organizacijske enote Krajinski park Pivška presihajoča jezera po dogovoru med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka zaenkrat še izvaja Občina Pivka.

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine ni le največji muzejski kompleks v Republiki Sloveniji, Park je tudi edini evropski vojaški muzej, kjer najdete vse od najstarejših lokov do izjemne zbirke tankov in vojaških letal, nemško vojaško lokomotivo iz II. svetovne vojne, za vrhunec pa še podmornico, ki si jo lahko ogledate tudi odznotraj.

Park vojaške zgodovine kot sodobno muzejsko središče ponuja še mnogo več – muzejsko restavracijo, dobro založeno muzejsko trgovino, počivališče za avtodome in več prijetnih sprehajalnih in pohodnih poti.

V Parku vojaške zgodovine Pivka obiskovalce vabimo tudi na ogled podzemne **UTRDBE ALPSKEGA ZIDU NA PRIMOŽU**. Do utrdbe je urejena tematsko-učna Pot do utrdb Alpskega zidu. Ta povezuje stare vojašnice pri Pivki, nekdanji vojaški poligon na koti 110 (613m) in Primož (718m), kjer je italijanska vojska v 30-tih letih 20. stoletja zgradila mogočno podzemno utrdbo. Topniška utrdba na Primožu je bila poveljniška utrdba zaporne skupine utrdb okrog Pivke. Ob poti je postavljenih pet večjih in pet manjših informativnih tabel o naravnih, kulturnih in zgodovinskih zanimivostih Pivške kotline. Z vodnikom se lahko sprehodite tudi v notranjost podzemne utrdbe in si ogledate 500 m podzemnih rogov in notranje prostore utrdbe.

EKOMUZEJ PIVŠKIH PRESIHajoČIH JEZER

V Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer v Slovenski vasi pri Pivki je na ogled postavljena sodobna predstavitev fenomena Pivških presihajočih jezer. Vsebinska razstava je razdeljena v dva med seboj povezana dela. V pritličju je poudarek na geoloških, krasoslovnih in hidroloških značilnostih doline Pivke, vključno s prilagoditvijo človeka (nekoč in danes) na občasno preobilje vode in sušna obdobja, skupaj s predstavitvijo vseh sedemnajstih presihajočih jezer. V zgornjih prostorih je poudarek na pestrosti živega sveta v dolini Pivke, v različnih ekosistemih: v jamah, gozdu, grmičevju ter suhih in mokrotnih kraških travnikih. Tudi v tem delu se etnološke vsebine prepletajo z naravoslovnimi.

UČNA POT NA ČISTILNI NAPRAVI ŽIVA

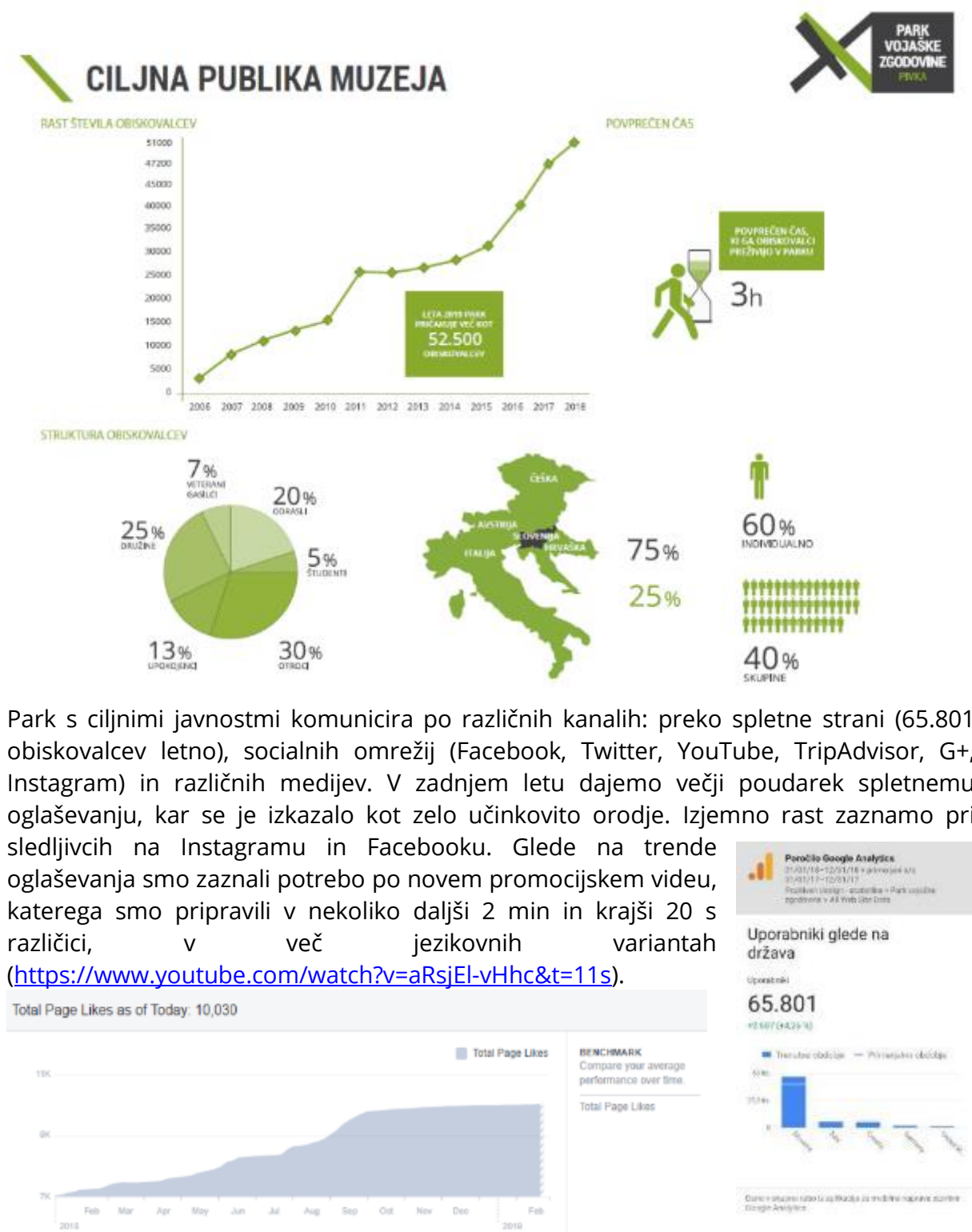
Na območju Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera deluje čistilna naprava Živa, nepogrešljiva infrastruktura za potrebe ohranjanja čiste vode, še posebej na občutljivem kraškem terenu, ki ima zelo slabe samočistilne sposobnosti.

Učna čistilna naprava Živa je namenjena organiziranim in vnaprej napovedanim skupinam, v prvi vrsti šolajočim se otrokom in mladini, zagotovo pa je zanimiva tudi za druge skupine obiskovalcev. V okviru vodenega ogleda se obiskovalci seznanijo s postopki biološkega čiščenja odpadnih voda, ogledajo interpretacijsko sobo, ki je namenjena ozaveščanju o pomembnosti varstva vodnih virov, ter krajši film o čistilni napravi.

2.2. KOMUNICIRANJE IN TRŽENJE

2.2.1. PARK VOJAŠKE ZGODOVINE

Slika 1: Število všečkov FB strani in ogledov spletne strani Parka vojaške zgodovine

Dogajanje v Parku je običajno medijsko izjemno dobro pokrito in generira večje število objav v regionalnih in nacionalnih medijih. Redno so članki o nas objavljeni v Pivškem listu, Primorsko-notranjskih novicah, Primorskih novicah, ipd.. Lani smo ob večjih dogodkih organizirali več novinarskih konferenc, redno pa pošiljamo tudi izjave za javnost. Medijsko najbolj odmevna je bila lani postavitve simulatorja z letenjem z letalom MiG-21 (POP TV,

Planet TV, RTV SLO, Radio Slovenija, Radio 94, idr.). Nekaj objav je objavljenih na povezavi: <http://parkvojaskezgodovine.si/mediji-o-nas/>.

V letu 2018 sta bili v Parku vojaške zgodovine posneti dve oddaji resničnostnega šova The Biggest Loser v produkciji Planet TV. Obe oddaji sta bili med gledalci dobro sprejeti. V Parku vojaške zgodovine je bila posneta tudi otroška zabavna oddaja Ribič Pepe, kjer so sodelovali tudi učenci OŠ Pivka. Oddaja se je prikazala na RTV Slovenija jeseni 2018.

Park vojaške zgodovine je v letu 2018 distribuiral več različnih tiskovin informativnega značaja v nakladi več kot 100.000 izvodov, ki so bile namenjene opisu Parka in posameznih dogodkov. Tiskovine smo distribuirali na različne točke (Petrolovi bencinski servisi, sobodajalci in hoteli v regiji in širši okolici, TIC-i in turistične znamenitosti, železniške postaje, določene frekventne točke na Hrvaškem in v Italiji), kjer se potencialni obiskovalci lahko seznanijo s turistično ponudbo in dogodki Parka.

Promocijo se je izvajalo tudi na raznih sejmih in turističnih borzah v Sloveniji (SIW, sejem NATOUR Alpe Adria, Festival za tretje življenjsko obdobje, Kulturni bazar, Dan ravnateljev na Bledu, sejmi na raznih večjih prireditvah po Sloveniji...) in v tujini (Roadshow Trst, Verona, Torino (I), Barcolana Trst (I) in na ostalih sejmih preko RRA Zeleni kras).

V letu 2018 smo oglaševali tudi v različnih domačih in tujih revijah (*Avtodom, Gasilec, Top TRIPS&TIPS, Lipov list, Slovenska vojska, Dobra ideja*) in na slovenskih radiih (Capris, Hit, Radio 1, Radio 94, Aktual, Radio Veseljak, Val 202, Ognjišče ...).

Za zelo dobro se je izkazalo oglaševanje v brezplačnih zemljevidih in trgankah Ljubljane, Slovenske obale in Slovenije, saj se delijo na zelo frekventnih mestih kot so gostilne, hoteli, kampi, letališče...

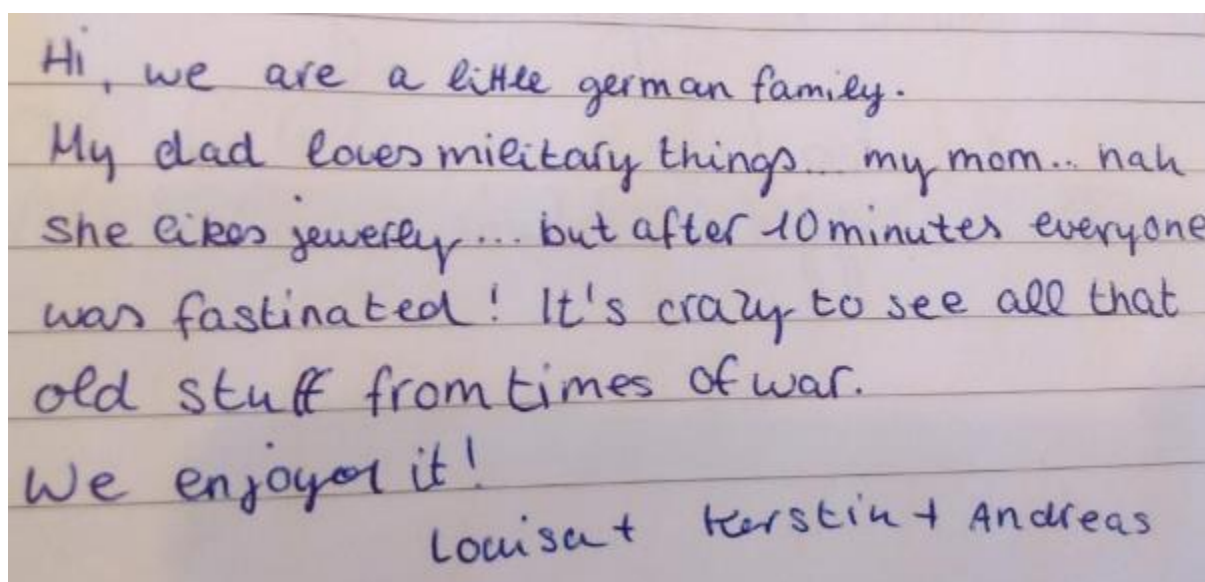
V lanskem letu smo opazili tudi porast obiska domačih in tujih blogerjev in novinarjev, ki so objavili številne prispevke, tako o samem Parku vojaške zgodovine, kot tudi ostalih znamenitostih občine Pivka.

Preko sezone smo zakupili nekaj jumbo panojev v Ljubljani, Postojni in Ilirski Bistrici, stalno pa imamo najetih nekaj plakatnih mest v Pivki in Lipici. V Pivki imamo postavljene tudi tri večje fasadne grafike.

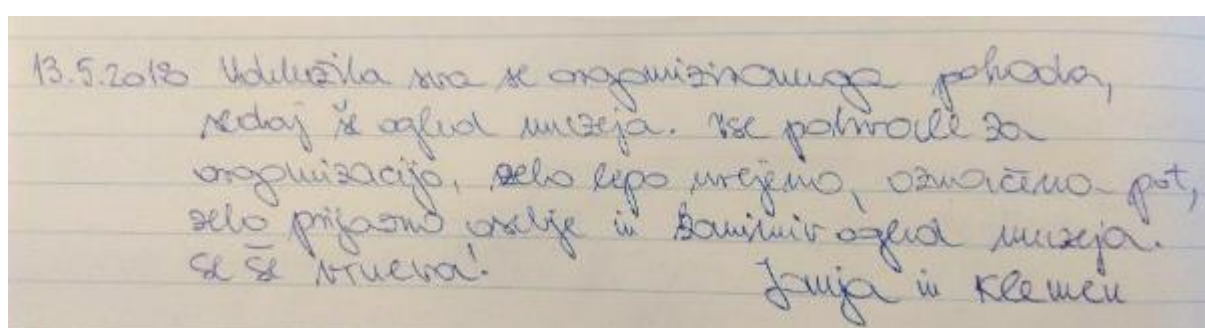
V letu 2018 smo posebno pozornost v trženju posvetili šolam. Nagovarjali smo jih preko poslanih dopisov, na srečanju ravnateljev na Bledu, zanje smo organizirali srečanja na Pivškem in jih obiskali na šolah.

Večji poudarek smo dali projektu sodelovanja TRIO KRAŠKIH ZNAMENITOSTI, v katerem Park vojaške zgodovine sodeluje s Parkom Škocjanske jame in Kobilarno Lipica. Obiskovalci ob obisku ene izmed treh destinacij prejmejo kupone, s katerimi lahko pri nakupu vstopnic na preostalih dveh točkah v roku treh mesecev uveljavljajo 15-odstotni popust. Ponatisnili smo tudi skupen zemljevid v nakladi 70.000 kom. Skupaj nastopamo v marketinških akcijah in se predstavljamo na sejmih v Sloveniji in tujini.

V zadnjem letu smo intenzivno začeli delati tudi na kongresnem turizmu. Pripravili smo ponudbo za podjetja in se včlanili v Kongresni urad Slovenije.

Hi, we are a little german family.
My dad loves military things... my mom... nah
she likes jewelry... but after 10 minutes everyone
was fastinated! It's crazy to see all that
old stuff from times of war.
We enjoy it!
Louisa + Kerstin + Andreas

13.5.2018 Udeležila sta se organiziranega pohoda,
redaj še ogled muzeja. vse potrošile za
organizacijo, zelo lepo urejeno, označeno pot,
zelo prijazno gostje in samim ogled muzeja.
se še vrneva!
Jauja in Klemen

Zelo vredno ogleda - tudi za tuzske in za
Rakšno solno spustiti ob spominih na Slovenijo
Polona, NM
človeketer rliis se zelo lepo urejen in čist
muzej in opreel podmuornice. Le naša jerevska
leta bo ostal v lepem in trajnem spominu.
Karlo Juhig Marica Chopin

Od zdaj naprej je to moj najljubši muzej!
Se bom še vrnila ♥ Junc
lepe pozdravi iz Belenja! AD ★
★

01.09.2018
Audonita dojavil vseina na simulatorju letala MIG 21
in ogledu podmuornice. Čista desetka. (Bozovaj)

Slika 2: Zapisi iz knjige vtisov

2.2.2. EKOMUZEJ PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Vsebine in dogodki v Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer so predstavljeni na spletni strani www.pivskajezera.si. Na spletu redno skrbimo za informiranje o dogodkih in delovanju ekomuzeja tudi preko profilov ustvarjenih na družabnih omrežjih, Facebook in Instagram. O izvedenih dogodkih poročamo tudi v tiskanih medijih, predvsem v občinskem glasilu »Pivški list«.

Dogodke v Ekomuzeju in ostale vsebine spremljajo tudi mediji. V letu 2018 so bili objavljeni prispevki v tiskanih medijih (npr. Primorske novice, Pivški list, Notranjske novice), na radiju (Radio 94, Radio Capris, Radio Slovenija, Radio SI, Radio Rai 1 Trst) in v TV oddajah (oddaja Tednik (RTV SLO), Primorska kronika, NA LEPŠE, Slovenska kronika, Dnevnik, Oddaja Svet (KANAL A)).

Zavod za turizem Pivka je v letu 2018 distribuiral več različnih tiskovin informativnega značaja v nakladi več kot 20.000 izvodov, ki so bile namenjene opisu Pivških presihajočih

jezer. Tiskovine smo distribuiral na različne točke (Petrolovi bencinski servisi, sobodajalci in hoteli v regiji in širši okolici, TIC-i in turistične znamenitosti, železniške postaje, določene frekventne točke na Hrvaškem in v Italiji), kjer se potencialni obiskovalci lahko seznanijo s turistično ponudbo.

Čez celo leto imamo zakupljena tudi 2 jumbo panoja - enega v Pivki in enega na parkirišču Parka vojaške zgodovine.

2.2.3. ČISTILNA NAPRAVA ŽIVA

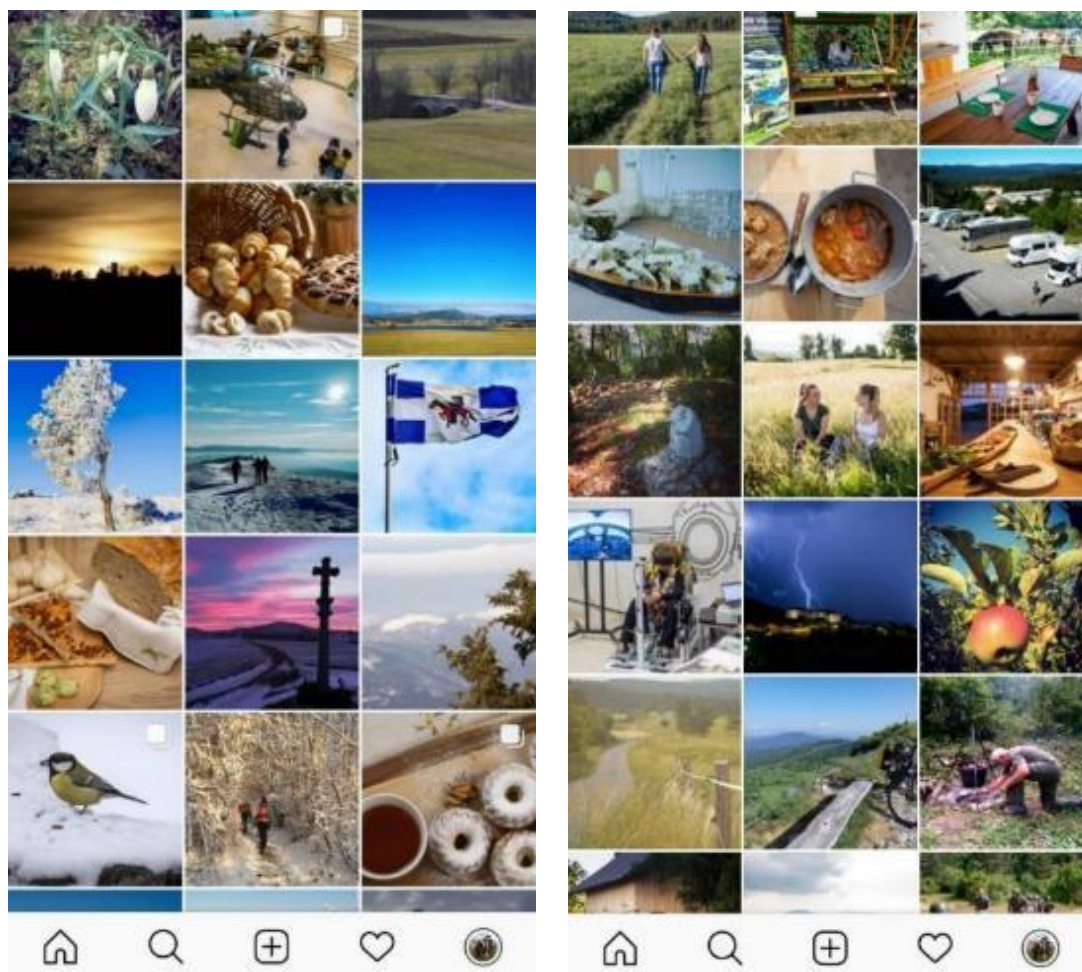
Za čistilno napravo še ni ustvarjene spletne strani, povezavo najdete na podstrani Parka vojaške zgodovine - TIC PIVKA.

<http://parkvojaskezgodovine.si/tic-pivka/znamenitosti-in-zanimivosti/ucna-cistilna-naprava-ziva-v-pivki/>

V lanskem letu je bila postavljena tudi stran na Facebooku, ki počasi pridobiva vsebino in sledljivce.

2.2.4. VISIT PIVKA

V letu 2018 smo začeli intenzivno tudi z oglaševanjem ostalih pivških znamenitosti. Urejamo FB stran in Instagram profil Visit Pivka, na spletni strani Parka vojaške zgodovine pa urejamo podstran Obiščite Pivko. Za potrebe pridobivanja fotografij za objavo na družabnih omrežjih smo se povezali z lokalnimi ljubiteljskimi in profesionalnimi fotografi, ki nam brezplačno odstopajo fotografije za uporabo.

2.2.5. SEJMI IN TURISTIČNE BORZE

1. – 3. 2. 2018	Sejem Natour Alpe-Adria, Slovenija
11. 2. 2018	Pustna povorka Pust je pršu (promocija in Magazin)
15. 2. 2018	Delavnica Družabna omrežja
23. – 24. 2. 2018	Liberamente Ferrara, Italija (preko Zelenega krasa)
4.3.2018	Srečanje s preteklostjo v športnem centru HIT Nova Gorica, Slovenija (promocija in Magazin)
9. 3. 2018	Študijska tura: Family Friendly Destinations – ITA blogerji in novinarji (PVZ in Križna jama) (preko Zelenega krasa)
13. 3. – 15. 3. 2018	Roadshow KULTURA Italija (Trst, Verona, Torino)
24. 3. 2018	Študijska tura: turistični agenti ITA, HUN, AUT in CRO (preko Zelenega krasa)
15. 4. 2018	Sejem militarij v Šempetru (promocija in Magazin)
19. 4. 2018	Srečanje ravnateljev Bled, Slovenija
11. 5. – 17. 5. 2018	Študijska tura Bikeltalia.it (blogerji, e-vodnik italijanščina)
16. 5. 2018	Parada učenja Postojna
20. 5. 2018	DOS Race Extreme Postojna
7. in 8. 6. 2018	Slovenian Incoming Workshop 2018, Slovenija
10. 6. 2018	Čarobni dan Ljubljana (promocija in delavnica)
15. 6. 2018	CICI festival Razdrto (promocija in delavnica)
1. 7. 2018	Furmanski praznik Postojna (promocija in Magazin)
4. 7. 2018	Študijska tura pohodništvo Via Dinarica – influencerji nemški trg
31. 8. – 2. 9. 2018	Sejem Tour Natour Dueseldorf (preko Zelenega krasa)
20. – 23. 9. 2018	SOBRA, mednarodni sejem obrambe, varnosti, zaščite in reševanja Gornja Radgona (promocija in Magazin)
28. – 30. 9. 2018	Obmejni okusi/Gusti di frontiera Gorica Italija
30. 9. 2018	Okusi Pivških jezer Pivka
1. – 3. 9. 2018	Festival za tretje življenjsko obdobje Ljubljana
10. 10. 2018	Dnevi slovenskega turizma Portorož
11. – 14. 10. 2018	Barcolana Trst, Italija

21. 10. 2018	Srečanje s preteklostjo v športnem centru HIT Nova Gorica (promocija in Magazin)
18. 11. 2018	Sejem militarij v Šempetru (promocija in Magazin)

Slika 3: Barcolana, Trst

Slika 4: Gusti di Frontiera, Gorica Italija

Slika 5: Slovenian Incoming Workshop

Slika 6: Natour Alpe Adria

Slika 7: Sobra

Slika 8: Festival za tretje življenjsko obdobje

2.3. SODELOVANJE Z DRUGIMI (TURISTIČNIMI) PONUDNIKI

2.3.1. TRIO KRAŠKIH ZANIMIVOSTI

Park vojaške zgodovine se kot ena izmed večjih in bolj obiskanih turističnih točk v tem delu Slovenije povezuje s preostalima dvema večjima znamenitostma na krasu, Parkom Škocjanske jame in Kobilarno Lipica.

Med prvimi konkretnimi koraki sodelovanja med partnerji je zagotovitev popustov za obiskovalce ob obisku dveh ali več točk. Obiskovalci tako ob obisku ene izmed treh destinacij prejmejo kupone, s katerimi lahko na drugih dveh točkah uveljavljajo 15-odstotni popust. Ponatisnili smo tudi skupen zemljevid v nakladi 70.000 kom. Skupaj nastopamo v marketinških akcijah in se predstavljamo na sejmih v Sloveniji in tujini.

Med pomembnejše aktivnosti vsekakor sodijo izvedbe strokovnih ekskurzij in ogledov preostalih dveh znamenitosti za informatorje, vodnike in prodajno službo.

Dobro se je prijela tudi skupna darilna kartica Selectcard, vrednostna kartica, ki je unovčljiva pri kateremkoli od treh ponudnikov. Kartica se prodaja na vseh pomembnih maloprodajnih mestih kot so Spar, Mercator, Tuš, 1001 Dar, DZS, Mladinska knjiga, Big Bang, Office&More, Poštah Slovenije ter tudi na Petrolovih in OMV črpalkah (<http://www.selectbox.si/prodajna-mesta/>).

V letu 2018 smo za potrebe predstavitve na Roadshowu Trst, Verona, Milano in za workshop SIW pripravili tudi skupno ponudbo za agencije, kjer smo k sodelovanju povabili še Vinakras Sežana in Grad Štanjel.

Slika 9: Roadshow kultura – Trst, Verona, Torino

Slika 10: Kolektiv Parka Škocjanske jame na obisku v PVZ

2.3.2. SODELOVANJE S SLOVENSKIMI ŽELEZNICAMI

Slovenske železnice, Občina Pivka in Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka imajo sklenjen sporazum o sodelovanju pri turističnem razvoju največjega muzejskega kompleksa v Sloveniji, Parka vojaške zgodovine v Pivki, ter drugih turističnih zanimivosti v občini Pivka, hkrati pa tudi o oblikovanju skupnih storitev v javnem potniškem prometu. Za obiskovalce smo tudi v letu 2018 s Slovenskimi železnicami pripravili izjemno ugodno skupno ponudbo, ki zajema potovanje v Pivko z vlakom in obisk Parka vojaške zgodovine tako za individualne obiskovalce in družine kot tudi za šolske skupine. Za ugodnost se je v lanskem letu odločilo 7 šolskih skupin.

2.3.3. MUZEJI BREZ MEJA

Park vojaške zgodovine sodeluje v akciji Muzeji brez meja, v katero je vključenih več kot 20 muzejev iz Slovenije, Italije in Hrvaške.

V okviru skupnega partnerstva sodelujočih muzejev je že od 2017 dalje vsem obiskovalcem omogočena čezmejna ugodnost: v roku 20 dni od obiska enega od sodelujočih partnerskih muzejev lahko pri obisku katerekoli druge partnerske ustanove izkoristite 50-odstotni popust pod pogojem, da gre za ustanovo iz ene izmed dveh sosednjih držav. Več o akciji si lahko preberete na www.muzejibrezmeja.eu.

Slika 11: Podpisniki sporazuma Muzeji brez meja

2.3.4. ZVEZA SLOVENSkih ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI

Zavod za turizem Pivka je že v letu 2017 z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji sklenili dogovor o poslovnem partnerskem sodelovanju, s katerim smo še okrepili povezanost s slovensko narodno skupnostjo v Italiji in spodbudili medsebojno spoznavanje. Na podlagi sklenjenega partnerstva lahko učinkoviteje predstavljamo ponudbo Parka vojaške zgodovine preko meje in krepimo povezovanje s Slovenci v Italiji, poleg tega pa tovrstno sodelovanje ustvarja tudi zavest, da šport ni zgolj tekmovalni dogodek, ampak tudi sredstvo širjenja intelektualnih obzorij.

V okviru dogovora smo v Parku vojaške zgodovine podarili brezplačne vstopnice tekmovalcem enega izmed športnih dogodkov, ki jih prireja združenje, ter skozi leto na obisku gostili udeležence več izletov v organizaciji ZSŠDI, med drugim tudi na tradicionalnem Jesenskem pohodu po Krožni poti vojaške zgodovine. Dogovor o partnerskem sodelovanju Parka vojaške zgodovine in ZSŠDI predvideva tudi stalen popust

pri nakupu muzejskih vstopnic za člane ZŠSDI in njihove družine in dodatno promocijo Parka vojaške zgodovine.

Slika 12: Barcolana Trst

2.3.5. DESTINACIJA ZELENİ KRAS IN OSTALI REGIJSKI TURISTIČNI AKTERJI

Dobro sodelovanje imamo vzpostavljeno tudi z regijsko destinacijo Zeleni kras. Redno se skupaj udeležujemo sejmov in turističnih borz, sodelujemo pri pripravi marketinških akcij v Sloveniji in tujini, veseli pa smo zlasti obiskov tujih blogerjev, novinarjev in agentov, ki nam jih pomagajo privabiti v regijo.

V letu 2018 se je RDO Zeleni kras registriral tudi za opravljanje agencijske dejavnosti, tako da smo pripravili tudi že nekaj skupnih ponudb za skupine.

Dobro sodelujemo tudi s Turizmom Postojna, TIC Ilirska Bistrica, Muzejem Krasa, Gradom Prestranek in drugimi. Skupaj nastopamo na sejmih, pripravljamo skupne ponudbe za zaključene skupine in si pomagamo pri raznosu promocijskega materiala po Sloveniji, Italiji in Hrvaški.

V letu 2018 smo se uspeli povezati tudi z Občinami Divača, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica in Pivka, Zelenim krasom in Parkom Škocjanske jame in skupaj izdelati Brkinsko kolesarsko karto, takorekoč prvi skupni turistični produkt, povezan z Brkini. Karta je dostopna na vseh turističnih točkah oz. turističnih informacijskih centrih v vseh štirih občinah.

Slika 13: Nova karta kolesarskih poti po Brkinih

2.3.6. PAKETI ZVEZDAR, SELECT BOX in SELECT CARD IN PRODAJA DARILNIH BONOV

V Parku vojaške zgodovine smo vzporedno z vse večjo prepoznavnostjo na nacionalni ravni zaznali tudi povečano povpraševanje obiskovalcev po možnosti podaritve vstopnic za ogled Parka vojaške zgodovine kot darila. Tudi v letu 2018 smo se zato povezali z več partnerji s področja oblikovanja in prodaje tematskih darilnih paketov in darilnih kartic ter se s svojo ponudbo vključili v njihov prodajni darilni program. Vzpostavili smo sodelovanje s podjetjem Zvezdar d. o. o., ki se na tržišču predstavlja z različnimi tematskimi darilnimi paketi, ki vključujejo darilni bon za obisk destinacije po izbiri iz priloženega kataloga turističnih točk. Park vojaške zgodovine je bil v okviru sodelovanja vključen v več tematskih darilnih paketov, pri čemer darilni bon v paketu zajema ogled Parka vojaške zgodovine in voden ogled notranjosti podmornice za celo družino.

Vključili smo se tudi v program darilnih paketov Selectbox in darilnih kartic Selectcard. Ogljed Parka vojaške zgodovine in notranjosti podmornice za celo družino je tako postal del tudi ponudbe darilnih paketov Selectbox.

Skupaj s Kobilarno Lipica in Parkom Škocjanske jame imamo v prodaji skupno darilno kartico SelectCard. Vsi trije turistični ponudniki smo v darilno ponudbo vključeni v okviru skupnega darilnega paketa Trio kraških znamenitosti, ki je že na voljo na številnih prodajnih mestih širom Slovenije. Darilna kartica Trio kraških znamenitosti je odlična ideja za darilo, saj prejemniku nudi možnost unovčenja vrednosti na kartici za ogled ene izmed treh destinacij.

Dobro sprejeta je tudi akcija Podari darilni bon Parka vojaške zgodovine. Tudi v letu 2018 smo v decembru pripravili posebno prednovoletno akcijo - ob nakupu 3 in več bonov smo kupcu priznali poseben praznični popust. Darilni bon za ogled razstav in zbirk skupaj z vodenim ogledom notranjosti podmornice za individualnega obiskovalca so kupci lahko kupili po ceni 10 EUR (redna cena 15 EUR), darilni bon za družino pa po ceni 26 EUR (redna cena 40 EUR). Skupno je bilo v letu 2018 prodanih 7 družinskih in 50 individualnih darilnih bonov.

oseba družina

za ogled razstav in zbirk

za ogled razstav in zbirk in notranjosti podmornice

Velja do _____ Št. bonov: _____

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA
Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka, M: +386 (0)31 775 002
E: info@parkvojaskezgodovine.si, W: www.parkvojaskezgodovine.si

Bon ni izplačljiv v gotovini. Za ogled notranjosti podmornice se je potrebno predhodno najaviti na telefonski številki +386 (0)31 775 002.

3. ORGANIZACIJA DOGODKOV, PRIREDITEV

3.1. DOGODKI KRAJINSKEGA PARKA PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Naloge in pristojnosti organizacijske enote Krajinski park Pivška presihajoča jezera po sporazumu med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka zaenkrat še izvaja Občina Pivka.

Tako je tudi organizacija prireditev potekala preko Občine Pivka, uslužbenci zavoda pa so pri pripravah nudili ustrezno pomoč.

Slika 14: Spomladanski pohod med Pivškimi presihajočimi jezeri

Slika 15: Okusi Pivških jezer

3.2. DOGODKI V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

3.2.1. DOGODKI

24. 1. 2018	Predstavitvev 12. številke revije Društva Soška fronta 1915–1917 <i>Na fronti</i>
4. 2. 2018	Otroška izkustvena delavnica <i>Na dvorišču v kolišču</i>
20. 2. 2018	Zimski počitniški dan (Vrhnika)
21. 2. 2018	Zimski počitniški dan (Postojna)
21. 2. 2018	Predstavitvev knjige Pavla Carja <i>Slovenci – junaki avstrijskih armad in njihova odlikovanja</i>
22. 2. – 1. 3. 2018	Zimske šolske počitnice z aktivnostmi za otroke
21. 3. 2018	Predavanje Dimitrija Mlekuža <i>Pivška kotlina: pogled iz zraka</i>
27. 3. 2018	Predstavitvev zbornika Zavoda Krasen Kras <i>Gradišča v zahodni in osrednji Sloveniji</i>
27. 3. 2018	Predavanje in predstavitev knjige Lovra Novinška <i>Antične vojne ukane</i>
29. 3. 2018	Slovesnost ob zagonu simulatorja letenja z letalom MiG-21
11. 4. 2018	Predvajanje dokumentarnega filma <i>Samo idealisti: junaška in tragična zgodba primorskih padalcev</i>
14.–15. 4. 2018	Podmorničarski vikend
25. 4. 2018	Odprtje gostujoče razstave Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran <i>Čez morje na nepoznani Daljni vzhod</i>
27. 4. 2018	Ustvarjalna delavnica za otroke v okviru razstave <i>CLAUSTRA ALPIUM IULIARUM: skrivnostna zapuščina starih Rimljanov</i>
10. 5. 2018	Novinarska konferenca
13. 5. 2018	Spomladanski pohod po Krožni poti vojaške zgodovine
16. 5. 2018	Muzejski večer, posvečen letalcu Juriju Kraigherju - Žoretu in njegovi izjemni življenjski zgodbi
25. 5. 2018	Polaganje venca na razstavi <i>Do pekla in nazaj</i> , posvečeni padlim ameriškim letalcem med II. svetovno vojno pri nas, ob dnevu spomina
26.–27. 5. 2018	Tankovski vikend

3. 6. 2018	Uprizoritev bitke <i>Napad na Jugoslavijo 1941</i> v organizaciji KZD Triglav
16. 6. 2018	Poletna muzejska noč
22. 6. 2018	Predstavitve knjige Antona Tomažiča <i>V objemu slovenske pomladi</i>
12. 9. 2018	Novinarska konferenca
14.–16. 9. 2018	Festival vojaške zgodovine <ul style="list-style-type: none"> - Vestirga 2018 - demonstracijske vožnje - ogledi vojaških taborov - pohod na Primož - predstavitev Enote za specialno delovanje in Helikopterske enote Slovenske vojske - Dan odprtih vrat Vojašnice Stanislava Požarja
28. 9. 2018	Predavanje Bojana Kopača <i>Dediščina posebne vrste – problematika neeksplodiranih letalskih bomb na Slovenskem</i>
1. 10. 2018	Mednarodna konferenca ICOMAM mednarodnega muzejskega združenja vojaškozgodovinskih muzejev
14. 10. 2018	Jesenski pohod po Krožni poti vojaške zgodovine
2. 11. 2018	Otroška počitniška delavnica v jesenskih počitnicah
8. 11. 2018	Otvoritev nove razstave <i>Življenje za c(es)arja</i>
14. 12. 2018	Predavanje Janka Boštjančiča, direktorja Parka vojaške zgodovine, v okviru gostujočih predavanj »ALUO uho« v Ljubljani

PREDSTAVITEV NOVE ŠTEVILKE REVJE NA FRONTI

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v letu 2018 nadaljevali s serijo muzejskih večerov z zanimivo tematiko, raznolikimi vsebinami in bogatim kulturnim programom. Udeleženci so lahko prisluhnili poučnim predavanjem, potekale pa so tudi predstavitve knjig, revij ter ostale strokovne in leposlovne literature z vojaškozgodovinsko tematiko.

Konec januarja smo tako v Parku vojaške zgodovine skupaj z Društvom Soška fronta 1915–1917 za obiskovalce pripravili predstavitev nove, že 12. številke revije *Na fronti*. Gre za revijo, ki obravnava vojaškozgodovinske dogodke na naših tleh in drugod ter prinaša spomine in dnevniške zapise vojakov s front prve svetovne vojne s posebnim poudarkom na soški fronti. Pester nabor prispevkov domačih in nekaterih tujih avtorjev ter kratek obris njihove vsebine je zbranim v Parku vojaške zgodovine predstavil prof. Vinko Avsenak, dolgoletni urednik revije *Na fronti* in velik poznavalec vojaškozgodovinskega dogajanja med 1. svetovno vojno. Predstavitve se je udeležilo veliko število poznavalcev in ljubiteljev vojaške zgodovine, ki so z zanimanjem prisluhnili razlagi.

MUZEJSKA DOŽIVETJA ZA NAJMLAJŠE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine skušamo z aktualno ponudbo in atraktivnimi vsebinami vzbuditi zanimanje za muzejsko kulturo tudi pri najmlajših generacijah. Prizadevamo si, da bi tudi mladi prepoznali velik pomen poslanstva muzejev in muzejske dejavnosti ter muzejske institucije doživljali kot dragocene zakladnice znanja in varuhe dediščine. S tem namenom redno organiziramo raznovrstne delavnice, na katerih se lahko otroci ob zanimivih in poučnih aktivnostih na interaktiven način seznanijo z muzejsko tematiko ter pomembnimi poglavji iz naše zgodovine. V letu 2018 smo se za še večje doživetje otrok ob obisku povezali z več muzeji in institucijami, v sodelovanju s katerimi smo pripravili nove skupne programe za izvedbo otroških delavnic.

V začetku februarja smo tako v Parku vojaške zgodovine skupaj z ekipo novega doživljajskega razstavišča Moja Ljublanica izvedli otroško izkustveno delavnico *Na dvorišču v kolišču*, v okviru katere so otroci spoznavali kulturo koliščarjev. Tako kot naši predniki nekoč so se tudi otroci preizkusili v netenju ognja z lokom in palico in oblikovanju glinenih posod ter njihovem okraševanju pa tudi v predenju niti na preslici, tkanju na ročnih statvah ter šivanju in mletju žita na žrmljah.

Poleg tega smo konec februarja muzeji iz porečja Ljublanice – ekipa Moje Ljublanice, Notranjski muzej Postojna in Park vojaške zgodovine – popestrili zimske šolske počitnice z *Zimskim počitniškim dnevom* za otroke, v okviru katerega so se mladi nadobudneži udeležili zabavnih delavnic, ki smo jih pripravili sodelujoči muzeji. *Zimski počitniški dan* je bil najprej izveden na razstavi Moja Ljublanica na Vrhniki, nato pa še v Muzeju krasa v Postojni. Dogodek je za mlade predstavljal pravo medmuzejsko doživetje, kjer so raziskovali vse od značilnosti reke Ljublanice pa do ledenodobnih živali in skrivnostnega življenja na podmornicah pod morsko gladino. Zaradi pozitivnega odziva na delavnice smo več vsebin za najmlajše pripravili tudi v naslednjih mesecih.

PREDSTAVITEV KNJIGE *SLOVENCI - JUNAKI AVSTRIJSKIH ARMAD IN NJIHOVA ODLIKOVANJA*

V Parku vojaške zgodovine smo konec februarja za vse ljubitelje vojaške zgodovine pripravili še en zanimiv muzejski večer. Udeleženci dogodka so imeli tokrat priložnost

prislunhiti predstavitvi knjige *Slovenci – junaki avstrijskih armad in njihova odlikovanja*, v kateri so obravnavana vsa avstrijska odlikovanja iz obdobja med 18. in 20. stoletjem, od najstarejšega, odlikovanja vojaškega reda Marije Terezije, do najmlajšega, Karlovega četnega križca. Strnjen pregled odlikovanj spremljajo tudi zgodbe slovenskih častnikov, podčastnikov in vojakov, ki so se s svojo hrabrostjo, iznajdljivostjo ali sposobnostjo izkazali v avstrijskih in kasneje avstro-ogrskih armadah in si za svoje zasluge prislužili najrazličnejša vojaška odlikovanja. Knjigo je zbranim predstavil njen avtor in velik poznavalec vojaške zgodovine Pavel Car. Na predstavitvi so bile posebej izpostavljene zgodbe treh Slovencev – majorja Jurija Vege, poročnika Andreja Čehovina in pivškega rojaka, stotnika Žige Jožefa Novaka, ki so bili edini trije Slovenci, odlikovani z najvišjim avstrijskim vojaškim odlikovanjem, redom Marije Terezije. Avtor je za potrebe priprave knjižne vsebine natančno proučil dokumente iz avstrijskega vojnega arhiva, dnevnike vojakov, časopisne članke iz tistih časov ter bogato arhivsko gradivo. Obsežna monografija predstavlja podrobne izsledke njegovega raziskovalnega dela, pri čemer mu je s tem uspelo rešiti pred pozabo zgodbe številnih odlikovanih slovenskih vojakov v nekdanji avstrijski vojski.

MUZEJSKI VEČER S PREDAVANJEM PIVŠKA KOTLINA: POGLED IZ ZRAKA

V okviru muzejskih večerov je konec marca 2018 v Parku vojaške zgodovine potekalo zanimivo predavanje z naslovom *Pivška kotlina: pogled iz zraka*, na katerem so udeleženci lahko spoznali domačo pokrajino, kot jo prikazujejo posnetki s pomočjo tehnologije LIDAR. Med predavanjem je arheolog in pedagog z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije Dimitrij Mlekuž zbranim predstavil in interpretiral lidarske posnetke območja Pivške kotline. Tehnologija LIDAR, ki za razliko od radarske uporablja laserske žarke, tj. lasersko skeniranje, je sredstvo, s katerim lahko arheologi iz zraka pridobijo posnetke določenega območja, na katerem so vidne tudi zgodovinske ostaline kulturne krajine pod površjem. Snemalci površja Slovenije so posneli tudi območje Pivškega, pri čemer se tudi na teh posnetkih odraža struktura pokrajine, v kateri so prebivalci puščali svoje sledi skozi

zgodovino. Na posnetkih Pivške kotline so zaznavni že ostanki prazgodovinskih gradišč, močno sled pa so v krajini pustile tudi nove tehnike obdelave zemlje v srednjem veku. Opazni so tudi sledovi apnenic, ostanki kopišč in številnih poti, zlasti čez prelaze med javorniškimi hribi in mimo sledi vasi, opuščene zaradi turških vpadov. Lidarski posnetki Pivške kotline so tudi gradivo za branje konfliktov. Na posnetkih so zaznavni sledovi vojaških struktur, jarkov, vojaških položajev in dominantnih točk različnih vojska iz različnih obdobj. Predavanje je zaradi zanimive teme pritegnilo veliko število udeležencev, tudi domačinov, ki so z zanimanjem prisluhnili interpretaciji domačega območja z drugačnega zornega kota.

PREDSTAVITEV ZBORNIKA GRADIŠČA V ZAHODNI IN OSREDNJI SLOVENIJI

V Parku vojaške zgodovine smo konec marca skupaj z Zavodom Krasen Kras pripravili predstavitev zbornika *Gradišča v zahodni in osrednji Sloveniji*. Bogato ilustriran in vsebinsko raznolik zbornik prinaša nabor prispevkov slovenskih arheologov in zgodovinarjev o utrjenih prazgodovinskih naseljih v zahodni in osrednji Sloveniji. Avtorji so v zborniku strnili izsledke poglobljenih raziskav gradišč na Slovenskem, s katerimi skušajo dognati več o kulturi prazgodovinskih gradiščarjev pri nas in približati kulturo gradišč lokalni in širši javnosti. Dogodka so se udeležili številni strokovnjaki s področja arheologije in zgodovine pa tudi številni muzejski sodelavci in drugi poznavalci obravnavane tematike. Zbrane sta ob pričetku nagovorila direktor Parka vojaške zgodovine Janko Boštjančič in direktor Zavoda Krasen Kras Goran Živec, nato pa so prisluhnili uredniku zbornika Dejanu Vončini, ki je predstavil vsebine zbornika. V okviru dogodka so razmišljali tudi o možnih nadaljnjih raziskovanjih ostankov gradišč in načinih za vključevanje dediščine gradišč v kulturno dogajanje posameznih lokalnih skupnosti.

Izvedba dogodka v Parku vojaške zgodovine je plod sodelovanja med Parkom vojaške zgodovine in Zavodom Krasen Kras, v okviru katerega smo v Parku vojaške zgodovine že leta 2016 odprli odmevno gostujočo razstavo Zavoda Krasen Kras z naslovom *Gradišča –*

neme priče zgodovine, partnerstvo pa še nadgradili v letu 2017 s pripravo posveta o gradiščih v zahodni Sloveniji. Predstavitev zbornika je obenem predstavljala sklepni dogodek, s katerim se je zaključilo gostovanje omenjene razstave pri nas.

V NOVO SEZONO Z NOVO MUZEJSKO PRIDOBITVIJO

V Parku vojaške zgodovine smo v letu 2018 v turistično sezono vstopili s pomembno novo pridobitvijo – simulatorjem letenja z letalom MiG-21. Prepričani smo namreč, da je poslanstvo muzeja tudi v tem, da obiskovalcem daje možnost ne samo videti, ampak tudi občutiti in doživeti. Obiskovalci Parka vojaške zgodovine lahko tako vse od konca marca 2018 ogled zbirk in razstav dopolnijo tudi z nepozabno izkušnjo letenja z nadzvočno hitrostjo v enem izmed najbolj razširjenih lovsko-prestrezniških vojaških letal.

Simulator sta razvili domači podjetji AEREFORM, letalska tehnologija, in AERONAVT, akademija za letalstvo. Zasnovan je okrog originalnih delov z letal MiG-21, med katerimi najbolj izstopa katapultni sedež KM-1. Originalni so tudi ročica za moč motorja, krmilna palica in nekateri instrumenti. Simulator uporablja tehnologijo virtualne resničnosti, ki omogoči uporabniku 360-stopinjski pregled nad kabino in okolico. Pilot lahko pogleda skozi okna na obeh straneh, pri čemer slika na VR-očalih sledi premikom glave. S pogledom lahko preveri gibanje krmil v kabini, se skloni bliže instrumentom, da razloči kazalce in številke, ali pa s pogledom čez ramo preveri, če so krila še na mestu.

Simulator letenja je v Parku vojaške zgodovine na krajši slovesnosti ob otvoritvi muzejskemu namenu simbolno predal načelnik Vojaškega letalskega organa Slovenske vojske polkovnik Blaž Pavlin, nekdanji pilot letala MiG-21, ki je ob tej priložnosti pozdravil prizadevanja snovalcev simulatorja in Parka vojaške zgodovine, da bi približali izkušnjo letenja čim širšemu krogu obiskovalcev. Sašo Knez, ustanovitelj podjetja Aereform in idejni vodja zasnove simulatorja, je ob otvoritvi zbranim predstavil sam koncept zasnove in delovanja simulatorja. Spregovoril pa je tudi nekdanji vojaški pilot na letalu MiG-21 Vojko Gantar, ki je v projekt izdelave simulatorja vnesel del svojega bogatega teoretičnega in praktičnega znanja.

Simulator letenja predstavlja pomembno popestritev ponudbe v skladu s sodobnimi muzejskimi trendi in dragoceno nadgradnjo zbirke letalske zgodovine, ki zajema kar pet letal (MiG-21, F-86 Sabre, F-84 Thunderjet, IAR-93 Vultur/Orel, SOKO 522), maketo podzemne letalske baze Željava, razstavo o padlih ameriških letalih med II. svetovno vojno na slovenskem ozemlju, zbirko letalskih bomb ...

FILMSKI VEČER V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine se je v aprilu uspešno zaključila še ena sezona muzejskih večerov. Pester nabor vsebin iz tokratne serije dogodkov, v okviru katere se je v Parku vojaške zgodovine zvrstilo več pogovornih večerov in predstavitev raznovrstnih knjig, revij ter drugih publikacij z vojaškozgodovinsko tematiko, smo ob zaključku sklenili še s prav posebnim filmskim večerom. V sodelovanju z Uredništvom slovenskih programov Deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino smo za obiskovalce pripravili predvajanje dokumentarnega filma Iva Jevnikarja z naslovom *Samo idealisti: junaška in tragična zgodba primorskih padalcev*. Film predstavlja dolgo zamolčano zgodbo o 27

rojaki, ki so jih Britanci na Bližnjem vzhodu izurili za padalce, radiotelegrafiste, tolmače, gverilce ali diverzante in jih v letih 1943/44 poslali na slovensko oziroma jugoslovansko ozemlje, da bi podprli upor proti okupatorju. Mlade slovenske zanesenjake je čakala kruta usoda – šest jih je življenje izgubilo že med vojno, dvanajst pa je postalo žrtev revolucionarnega nasilja OZNE; prvo povojno obdobje jih je tako preživelo le devet. Zaradi zanimive vsebine je tudi tokratni muzejski večer ponovno pritegnil veliko število udeležencev.

PODMORNIČARSKI VIKEND

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v aprilu 2018 za obiskovalce pripravili že tradicionalni Podmorničarski vikend. Gre za prvi dogodek iz serije spomladanskih tematskih vikendov, s katerim vsako leto obeležujemo obletnico prihoda podmornice P-913 Zeta iz Črne gore v Slovenijo. Prireditev poteka v tesnem sodelovanju z Društvom za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar, v okviru katerega delujejo številni nekdanji podmorničarji iz Slovenije. Člani društva skušajo s svojim delovanjem ohranjati zavest o dolgi in bogati zgodovini podmorničarstva ob vzhodni jadranski obali, v kateri so pomembno vlogo igrali tudi slovenski podmorničarji. Z že 3. Podmorničarskim vikendom zapored smo v Parku vojaške zgodovine obeležili sedem let podmornice kot najatraktivnejšega eksponata v Parku vojaške zgodovine. Ob tej priložnosti so obiskovalce ob podmornici in na razstavi o podmorničarstvu Jugoslavije sprejeli nekdanji podmorničarji iz Društva Podmorničar. Obiskovalci so se lahko v spremstvu podmorničarjev podali tudi v notranjost podmornice in iz prve roke izvedeli marsikaj novega o življenju in delu podmorničarjev na podmornicah. Za najmlajše smo pripravili tudi otroško delavnico, na kateri so si lahko izdelali svoj lasten periskop in spoznali, čemu služijo te naprave na podmornicah.

ODPRTJE NOVE GOSTUJOČE RAZSTAVE ČEZ MORJE NA NEPOZNANI DALJNI VZHOD

V Parku vojaške zgodovine smo aprila 2018 serijo gostujočih razstav dopolnili z novo razstavo *Čez morje na nepoznani Daljni vzhod: potovanja pomorščakov v Vzhodno Azijo v obdobju Avstrije in Avstro-Ogrske*. Gre za razstavo Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran, ki jo je pripravila kustosinja Bogdana Marinac.

Razstava se osredotoča na potovanja pomorščakov avstrijske in avstro-ogrske vojne mornarice v Vzhodno Azijo od 2. polovice 19. stoletja do konca 1. svetovne vojne ter s pomočjo predmetov in bogatega slikovnega ter pisnega gradiva iz zapuščin pomorščakov razkriva Kitajsko, Japonsko in Korejo skozi njihovo perspektivo. Na razstavi je prikazanih 19 potovanj z zgodbami čez 30 pomorščakov iz slovenskega etničnega prostora. Potovanja vojnih ladij so imela sprva pretežno diplomatske, trgovske, raziskovalne in izobraževalne namene; na njih so opravljali raziskave znanstveniki različnih družboslovnih in naravoslovnih strok; s pomočjo odprav so bili sklenjeni sporazumi s tujimi deželami in odprta poslaništva; nekatere posadke pa so iskale tudi primerna zemljišča za premogovne postaje ter nahajališča rudnin. Kljub pretežno miroljubnim namenom so posadke nekaterih ladij sodelovale tudi v vojaških spopadih.

Novo gostujočo razstavo je na krajši otvoritveni slovesnosti v Parku vojaške zgodovine konec aprila uradno odprl predsednik Združenja poveljnikov in upraviteljev v pomorskem prometu Slovenije kapitan Giorgio Ribarič. V kratkem nagovoru zbranim je poudaril velik pomen pomorščakov, ki so z drznimi potovanji v neznano utirali pot njihovim naslednikom, in pohvalil prizadevanja vseh sodelujočih za ohranjanje in spoštovanje naše dediščine. Na slovesnosti sta spregovorila tudi direktor Parka vojaške zgodovine Janko Boštjančič in direktor Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran Franco Juri in ob tej priložnosti pozdravila dolgoletno in plodovito partnerstvo med obema muzejema, avtorica razstave pa je predstavila temo in proces njenega nastajanja.

USTVARJALNA DELAVNICA OTROKOM PRIBLIŽALA ŽIVLJENJE V ČASU STARIH RIMLJANOV

V Parku vojaške zgodovine v zadnjih letih vedno več pozornosti namenjamo interaktivnim vsebinam in muzejskim programom za otroke in mladino, s katerimi želimo najmlajšim približati zgodovino in jih seznaniti z bogato kulturno dediščino našega ozemlja. S tem namenom smo konec aprila v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije pripravili ustvarjalno delavnico za otroke, na kateri so spoznavali življenje v času starih Rimljanov. Za otroke smo na delavnici pripravili vrsto zabavnih in poučnih aktivnosti. Iz modelirne mase so izdelovali replike pravega kovanca iz poznorimskega obdobja, oblikovali vojaški kruh, imenovan »panis militaris«, ter izdelali tridimenzionalno maketo poznorimskega obrambnega zidu in rimske utrdbe. Vsebina delavnice se je tematsko navezovala na gostujočo razstavo *Claustra Alpium Iuliarum – skrivnostna zapuščina starih Rimljanov*, ki je bila obiskovalcem na ogled v okviru projekta Claustra+ (Čezmejna destinacija kulturnega in zelenega turizma Claustra Alpium Iuliarum). Razstava avtorjev Tine Lah in Jureta Kusetiča iz Narodnega muzeja Slovenije je predstavljala poznorimski obrambni sistem Claustra Alpium Iuliarum kot poslednji branik rimskega imperija. Gre za verjetno največji gradbeno-inženirski podvig iz rimske dobe na ozemlju današnje Slovenije, ki danes sodi med najpomembnejše spomenike kulturne dediščine pri nas.

SPOMLADANSKI POHOD PO KROŽNI POTI VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo v pretekli spomladanski sezoni za ljubitelje pohodništva in preživljanja prostega časa v naravi pripravili že tradicionalni Spomladanski pohod po Krožni poti vojaške zgodovine, ki je udeležence popeljal skozi osrednje točke vojaškozgodovinske dediščine našega območja. Slabih 15 kilometrov dolga Krožna pot vojaške zgodovine je pohodnike iz Parka vojaške zgodovine najprej vodila do kaverne iz 1.

sv. v. na vojaškem poligonu Kota 110, ki je bil nekdanje prizorišče priprav vojaških enot za boj na soškem bojišču. Sledil je vzpon do hriba Primož, kjer so si lahko ogledali notranjost nekoč mogočne utrdbe Alpskega zidu in se sprehodili skozi 500 metrov dolg kompleks podzemnih rovov. Naslednjo strateško točko pohoda je predstavljal vrh Šilentabra. Ob koncu srednjega veka je tu stal največji utrdbeni sistem na Slovenskem, tokrat pa je pohodnike na vrhu pričakal lokalni junak Martin Krpan. Udeležence pohoda je čakalo še okrepčilo na turistični kmetiji Andrejevi v Narinu, 4-urni pohod pa so zaključili nazaj v Parku vojaške zgodovine, kjer si je večina ogledala še muzejske zbirke in razstave. Dogodek je kljub slabi vremenski napovedi in muhastemu vremenu pritegnil veliko število pohodnikov.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE MUZEJSKI VEČER POSVETILI ROJAKU JURIJU KRAIGHERJU - ŽORETU, PILOTU DVEH VOJN

V Parku vojaške zgodovine skušamo obiskovalcem zagotoviti kar najbolj avtentičen in aktualen prikaz obravnavanih muzejskih vsebin. S tem namenom obstoječe muzejske zbirke in razstave redno dopolnjujemo z novimi pridobitvami in eksponati. V maju smo tako v razstavi *Do pekla in nazaj* celovit prikaz zgodbe padlih ameriških letal na Slovenskem med II. svetovno vojno obogatili z dopolnjeno vitrino, posvečeno izjemni življenjski zgodbi Jurija Kraigherja - Žoreta (1891–1984). Jurij Kraigher - Žore, doma iz bližnjih Hrašč pri Postojni, se je med obema svetovnima vojnama uveljavil kot priznan vojaški pilot, svetovni javnosti pa je poznan tudi kot pionir medcelinskih poletov in letalski inovator. Njegova izjemna življenjska pot predstavlja pomemben del mozaika v zgodbi o padlih ameriških letalih pri nas, saj je med II. svetovno vojno poveljeval ameriški enoti za reševanje zavezniških letalcev, sestreljenih nad območjem Balkana; njegovi enoti je s pomočjo zaveznikov na terenu do konca vojne uspelo rešiti več kot 2000 sestreljenih pilotov in članov posadk. Jurij Kraigher - Žore je za svoje zasluge prejel številna visoka odlikovanja, ki smo jih v Parku vojaške zgodovine umestili v muzejsko postavitev. Dragocena Kraigherjeva odlikovanja je za potrebe muzejske postavitve Parku podaril Kraigherjev nečak Uroš Horvat. Ob otvoritvi dopolnjene vitrine smo v Parku vojaške zgodovine pripravili tudi tematski muzejski večer, kjer je prof. Vinko Avsenak, raziskovalec Kraigherjevega življenja, zbranim podrobneje predstavil njegovo izjemno življenjsko zgodbo.

AMERIŠKI VELEPOSLANIK OB DNEVU SPOMINA POLOŽIL VENEC NA RAZSTAVI, POSVEČENI PADLIM AMERIŠKIM LETALCEM PRI NAS

Dan spomina (ang. Memorial Day) je v Združenih državah Amerike državni praznik, ob katerem se Američani spominjajo vseh, ki so umrli v službi v oboroženih silah ZDA. Mnogi obišejo grobove padlih in spomenike ter jih ob tej priložnosti okrasijo. Z namenom obeležitve praznika, ki se vsako leto praznuje na zadnji ponedeljek v maju, je Park vojaške zgodovine konec maja 2018 obiskal takratni ameriški veleposlanik v Republiki Sloveniji Brent Robert Hartley in na razstavi *Do pekla in nazaj* položil venec.

Razstavo s podnaslovom *Zgodba padlih ameriških letal med II. svetovno vojno na območju Slovenije* dopolnjuje infomat z e-registrom vseh padcev ameriških letal pri nas v obdobju med II. svetovno vojno. Gre za prvo stalno muzejsko razstavo, ki obdeluje veliko zgodovinsko temo, saj je na slovensko ozemlje padlo kar 142 ameriških letal, pri tem pa je življenje izgubilo več kot 400 letalcev.

Ameriški veleposlanik v Sloveniji g. Hartley je s položitvijo venca na razstavi *Do pekla in nazaj* v Parku vojaške zgodovine počastil spomin na vse padle letalce in druge pripadnike oboroženih sil ZDA. Ob tej priložnosti je pohvalil prizadevanja vseh, ki se trudijo ohranjati spomin na padle. Pri tem je posebej poudaril tudi velik pomen razstave *Do pekla in nazaj*, saj s svojo tematiko opozarja obiskovalce na to pomembno poglavje naše zgodovine.

Obeležitev dneva spomina v Parku vojaške zgodovine je rezultat zgledega sodelovanja med Parkom in Veleposlaništvom ZDA v Sloveniji, v okviru katerega je bilo v preteklosti izvedenih že več uspešnih projektov in razstav, obenem pa priča tudi o pristnih odnosih med obema državama, katerih zgodovina je neločljivo povezana.

TANKOVSKI VIKEND

V Parku vojaške zgodovine je tudi v letu 2018 zadnje dneve maja zaznamovalo pestro dogajanje že tradicionalnega Tankovskega vikenda. Gre za vsakoletni dogodek iz serije spomladanskih tematskih vikendov, na katerem lahko obiskovalci v živo prisostvujejo predstavitev vojaške oklepne tehnike.

Tankovski vikend je tudi tokrat spremljal bogat program z raznovrstnim dogajanjem. Med udeleženci je bilo ponovno največ zanimanja za dinamične predstavitve oklepnikov iz voznega dela zbirke Parka vojaške zgodovine in Vojaškega muzeja SV, v sklopu katerih so si lahko ogledali atraktivne demonstracijske vožnje dragocenih primerkov vojaške tehnične dediščine. Po tankovskem poligonu se je zapeljalo več oklepnikov, med katerimi se je med drugim prvič v okviru Tankovskega vikenda predstavil tudi nekdanji jugoslovanski oklepnik OT M-60. Obiskovalci so lahko prisostvovali celo prikazu zmogljivosti dveh oklepnih veteranov iz II. svetovne vojne, ameriškega M-36 in sovjetskega T-34. Za atraktiven zaključek dinamičnih predstavitev je poskrbel še nastop tanka M-84, ki še danes predstavlja udarno moč Slovenske vojske.

V soboto je ljubitelje tehnike in tehnične dediščine pritegnila tudi mednarodna razstava starodobnih vozil Zastava, ki je potekala v kompleksu pod nazivom »Legende Kragujevca« v sodelovanju z Zastava klubom Slovenija. V nedeljo pa so si lahko obiskovalci ogledali razstavo vozil Jeep Cluba Ljubljana.

Za poznavalce vojaške tehnične dediščine je bilo organizirano tudi strokovno vodenje skozi muzejske zbirke. Obiskovalci so se lahko udeležili še vodenega ogleda skozi depojski objekt D, v katerem trije nacionalni muzeji – Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Tehniški muzej Slovenije in Narodni muzej Slovenije – hranijo del svojih zbirk.

V okviru dogodka so se predstavljali uprizoritveniki iz Društva za taktične igre, ki so za obiskovalce pripravili prikaz vojaških taborov iz II. svetovne vojne, sodelovali pa so tudi pripadniki SV, ki so udeležencem predstavljali svoj poklic.

Bogat program tokratnega Tankovskega vikenda in sončno vreme sta tudi tokrat v Park vojaške zgodovine ponovno privabila številno množico, saj si je dogajanje ogledalo kar 2.700 obiskovalcev.

PONAZORITVENI SPEKTAKEL V PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PRITEGNIL MNOŽICE

V Parku vojaške zgodovine smo v poletno sezono 2018 zakorakali s ponazoritvenim spektaklom *Napad na Jugoslavijo 1941*, ki so ga v začetku junija v kompleksu pripravili in izvedli člani Kulturno-zgodovinskega društva Triglav. Na nekdanjem vojaškem poligonu Kota 110 je več kot 100 nastopajočih članov iz Kulturno-zgodovinskega društva Triglav in več evropskih ponazoritvenih klubov uprizorilo napad sil osi na Kraljevino Jugoslavijo aprila 1941. Za avtentičnost dogodka so poskrbeli tako uprizoritveniki z vernimi posnetki takratnih uniform kot tudi velika količina originalne opreme, orožja in vojaških vozil, ki so bili uporabljeni med uprizoritvijo. Kulturno-zgodovinsko društvo Triglav združuje ljubitelje vojaške zgodovine, ki se v sklopu svojega delovanja aktivno vključujejo v ponazoritve različnih vojaških spopadov. Člani društva redno sodelujejo tudi pri izvedbah ponazoritvenih dogodkov v Parku vojaške zgodovine. Tudi tokratna uprizoritev je v Park pritegnila široko množico obiskovalcev, ki so si z zanimanjem ogledali dogajanje.

XII. FESTIVAL VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v letu 2018, tokrat že dvanajstič, v jesen zakorakali z že tradicionalnim Festivalom vojaške zgodovine. Gre za osrednji dogodek Parka ob zaključku letne sezone in hkrati za največjo vojaškozgodovinsko prireditev na nacionalni ravni, ki je obiskovalcem na tretji septembrski vikend zopet postregla z odmevnim sklopom muzejskih dogodkov ter pestrim in bogatim festivalskim programom.

- VESTIRNGA 2018

Tokratni Festival vojaške zgodovine se je pričel v petek, 14. septembra 2018, ko smo v Parku vojaške zgodovine skupaj z Upravo za obrambo Postojna v okviru seznanitve vojaških obveznikov že tretje leto zapored izvedli dogodek Vestirnga 2018.

Vestirnga, vizita oz. *štelunga* predstavljajo različna poimenovanja za nabor, ki se je v nekaterih slovenskih pokrajinah dolgo ohranjal kot barvit običaj z okrašenimi vozovi mladih vojaških nabornikov iz posameznih vasi. Generacije mladih fantov so tako nekdanj pred odhodom na služenje vojaškega roka ob pomoči vaščanov izdelovale in okraševale naborne vozove s smrečjem in papirnatimi rožami ter se na njih pripeljale pred naborno komisijo, ki jih je potrdila za služenje vojaškega roka. Tradicija je bila z ukinitvijo nabornega sistema in profesionalizacijo Slovenske vojske dokončno prekinjena, a jo skušamo v Parku obuditi in ohraniti kot živo dediščino. Na Vestirngo 2018 je bilo povabljenih nekaj manj kot 90 vojaških obveznikov letnika 2000 iz občin Pivka in Ilirska Bistrica. Nekateri izmed njih so se na dogodek, kjer so bili seznanjeni s pravicami in dolžnostmi vojaškega obveznika, pripeljali tudi s tradicionalnimi okrašenimi nabornimi vozovi, v skladu s tradicijo pa je vsak voz za nagrado prejel pršut.

- **FESTIVALSKI VIKEND**

S pestrim dogajanjem je obiskovalcem postregel tudi festivalski vikend. Obiskovalci so se lahko sprehodili skozi tabore različnih zgodovinskih obdobj in si ogledali vožnje oklepne tehnike, v okviru katerih so se na terenu predstavljali vozni del muzejske zbirke Parka in vozila Slovenske vojske. V soboto so se lahko pohodniki udeležili pohoda do podzemne utrdbe Alpskega zidu na Primožu; v Vojašnici Stanislava Požarja v Pivki, edini tankovski vojašnici Slovenske vojske, pa so ob tej priložnosti za obiskovalce pripravili tudi dan odprtih vrat.

Tridnevni sklop dogodkov so v slogu sklenili vrhunsko izurjeni pripadniki Enote za specialno delovanje Slovenske vojske, ki so se ob 20. obletnici svojega delovanja predstavili z dinamično akcijo, med katero so za množico navdušenih obiskovalcev uprizorili vratolomne vojaške manevre in s prikazanimi veščinami potrdili sloves vrhunsko izurjene enote, usposobljene za izvajanje tudi najzahtevnejših nalog. Za še večje doživetje so z nastopom s helikopterjem med dinamično predstavitvijo poskrbeli tudi pripadniki Helikopterske eskadrilje Slovenske vojske.

Za bogato spremljevalno dogajanje so poskrbeli še: nastop uprizoritvenih skupin in gasilcev starodobnikov PGD Podhom, vodeni ogledi skozi zbirke Parka in ogledi Depojev državnih muzejev v objektu D, otroške delavnice ter sejem militarij in domačih izdelkov. Tekom festivalskega vikenda je bila obiskovalcem poleg stalnih in gostujočih razstav na ogled še gostujoča razstava *20 let Risov, razstava ob 20-letnici Specialnih sil Slovenske vojske*. Tokratni Festival vojaške zgodovine je poleg atraktivnega dogajanja po več zaporednih deževnih festivalih zaznamovalo tudi sončno vreme, ki je v Park vojaške zgodovine pritegnilo rekordno množico – XII. Festivala vojaške zgodovine se je tako udeležilo prek 6.500 obiskovalcev.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NOČ RAZISKOVALCEV OBELEŽILI Z ZANIMIVIM PREDAVANJEM

Park vojaške zgodovine se je kot partner v projektu Noč ima svojo moč pridružil mednarodni akciji Evropska noč raziskovalcev 2018, v okviru katere so konec septembra 2018 svoja vrata odprle številne raziskovalne, kulturne in muzejske ustanove z namenom popularizacije in promocije znanosti ter spodbujanja zanimanja mladih za področje znanosti in raziskovanja. V Parku vojaške zgodovine smo ob tej priložnosti skupaj s Tehniškim muzejem Slovenije pripravili predavanje *Dediščina posebne vrste – problematika neeksplodiranih letalskih bomb na Slovenskem*, na katerem je Bojan Kopač kot vrhunski strokovnjak s tega področja zbranim predstavil problematiko neeksplodiranih ubojnih sredstev pri nas ter osvetlil najbolj odmevne primere z različnih lokacij po Sloveniji v obdobju od prve svetovne vojne pa vse do vojne za obrambo samostojnosti Slovenije. Predavatelj je bogate izkušnje s področja ustrezne obravnave neeksplodiranih ubojnih sredstev pridobil v letih na položaju pripadnika Državne enote Civilne zaščite za varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi in z udeleženci predavanja, ki so se zbrali v velikem številu, delil del svojega dragocenega znanja.

MEDNARODNA KONFERENCA ICOMAM V PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PRIVABILA VISOKE PREDSTAVNIKE SVETOVNIH VOJAŠKIH MUZEJEV

V Parku vojaške zgodovine smo v začetku oktobra na obisku gostili vodilne predstavnike vojaških muzejev z vsega sveta, ki so se udeležili mednarodne konference ICOMAM. Predstavniki mednarodnega muzejskega združenja muzejev z vojaško in vojaškozgodovinsko tematiko ICOMAM se pod okriljem Mednarodnega muzejskega sveta ICOM srečujejo vsako leto. Minulo konferenco na temo *Vojna in mir, strah in sreča* (ang. *War and peace, Fear and Happiness*) je med 30. septembrom in 3. oktobrom 2018 v Sloveniji gostila mednarodna ustanova Forum slovanskih kultur v sodelovanju s slovenskimi partnerji: predstavništvom ICOM-a Slovenija, Narodnim muzejem Slovenije, Vojaškim muzejem Slovenske vojske in Parkom vojaške zgodovine.

V Parku vojaške zgodovine kot največji muzejski ustanovi z vojaškozgodovinsko tematiko pri nas je tudi potekalo eno osrednjih srečanj v okviru tokratne tridnevne konference. Dogodka se je udeležilo več kot 70 predstavnikov vojnih in vojaških muzejev ter drugih muzejskih strokovnjakov s tega področja iz več kot 27 držav, ki so imeli priložnost izmenjati svoje izkušnje in poglede v odnosu do muzejske obravnave vojaškozgodovinske tematike.

Udeleženci konference prihajajo iz različnih kulturnih okolij ter z različnimi izkušnjami vojaške zgodovine in same vojne, povsem enotni pa so bili v spoznanju, kako pomembna sta ohranjanje zgodovinskega spomina in prizadevanje za mir. Za Park vojaške zgodovine je predstavljalo takšno srečanje ne samo veliko čast, ampak tudi priznanje, da se lahko uvršča ob bok pomembnim nacionalnim vojaškim muzejem, hkrati pa je odprlo tudi nove priložnosti za sodelovanje na strokovnem področju ter izmenjavo eksponatov in razstav.

JESENSKI POHOD PO KROŽNI POTI VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v letu 2018 vsakoletni sklop muzejskih dogodkov na vrhuncu jesenske sezone kronali z že tradicionalnim Pohodom po Krožni poti vojaške zgodovine. Prijetno sončno dopoldne je na tokratni jesenski pohod privabilo rekordno množico skorajda 300 ljubiteljev narave in aktivnega preživljanja prostega časa, ki so se podali po sledih bogate vojaškozgodovinske, kulturne in naravne dediščine na Pivškem. Slabih 15 kilometrov dolga Krožna pot vojaške zgodovine je pohodnike iz Parka vojaške zgodovine najprej vodila do kaverne iz prve svetovne vojne na nekdanjem vojaškem poligonu, kjer so si ogledali prikaz tradicionalne žganjekuhe. Na hribu Primož so se sprehodili skozi skrivnostne tunele nekoč mogočne utrdbe Alpskega zidu, na Šilentabru pa so si ogledali še lokalno podružnično cerkev svetega Martina in se srečali z lokalnim junakom Martinom Krpanom. Po okrepčilu na turistični kmetiji Andrejevi v Narinu so udeleženci 5-urni pohod zaključili nazaj v Parku vojaške zgodovine, kjer je večina prijeten izlet sklenila še z ogledom zbirk in razstav.

OTROŠKA DELAVNICA POPESTRILA JESENSKE POČITNICE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo se v zadnjem času poleg dragocenih dopolnitev muzejskih zbirk in razstav v sklopu različnih projektov in iniciativ intenzivneje posvetili tudi razvoju doživljajsko-izkustvenih programov, s katerimi skušamo muzejske vsebine približati zlasti najmlajšim obiskovalcem. V letu 2018 je tako v muzejski ponudbi Parka vojaške zgodovine zaživela animirana izvedba rojstnodnevnih praznovanj za otroke na prostem, ki smo jo s prihodom hladnejših jesenskih dni nadgradili tudi z možnostjo izvedbe v ogrevanih muzejskih paviljonih. Poleg tega predstavljajo pravo doživetje za najmlajše tudi raznovrstni počitniški programi in številne interaktivne delavnice, s katerimi med letom v Parku vojaške zgodovine redno popestrimo šolske počitnice.

Za animacijo najmlajših obiskovalcev smo z izjemno dobro obiskano otroško počitniško delavnico poskrbeli tudi v jesenskih krompirjevih počitnicah. Mladi udeleženci delavnice so se v Parku vojaške zgodovine pomerili v različnih spretnostih in preizkusili v številnih aktivnostih. V spremstvu animatorja so si ogledali tudi notranjost podmornice, kjer so se seznanili s skrivnostnim delom in življenjem podmorničarjev pod morsko gladino, pred zaključkom pa so si za popotnico izdelali še majhen spominek, ki jim bo doma služil kot spomin na prijetno pustolovščino v Parku vojaške zgodovine.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NOVO RAZSTAVO POSVETILI STOLETNICI KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE

V okviru stoletnice prve svetovne vojne smo na različne načine obeleževali spomin na dosežke in trpljenje rojakov na bojiščih in v zaledju front. Jubilejno spominjanje pa je skoraj prezrlo pojav, ki je brez primere v nacionalni zgodovini – velikansko število več deset tisoč vojnih ujetnikov armade carske Rusije, ki so bili pripeljani na naše nacionalno ozemlje in so kot delovna sila za vojaške potrebe v zaledju soške fronte ali pa kot delavci na poljih, v gozdovih, delavnicah, tovarnah in rudnikih prelivali znoj širom naše domovine in mnogi tu tudi izgubili svoje življenje.

V Parku vojaške zgodovine smo se zato odločili obdelati to temo in jo prvič celovito predstaviti javnosti v obliki muzejske razstave. V začetku novembra 2018 je tako predsednik Republike Slovenije Borut Pahor v Parku vojaške zgodovine odprl novo razstavo z naslovom **ŽIVLJENJE ZA C(ES)ARJA – vojni ujetniki carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju.**

Razstava s svojo sodobno ter interaktivno zasnovo prinaša tudi bogat nabor fotografij, videomateriala in zapisov iz tistega obdobja, ki obiskovalcem približajo izseke iz ujetniškega življenja zajetih vojakov v zgodovinskem kontekstu prve svetovne vojne. Razstava se ne nanaša na samo bojevanje, ampak na usodo ujetnikov, njihovo trpljenje in napore, za katere niso prejeli nobenega priznanja in zahvale, čeprav takrat zgrajeno infrastrukturo v veliki meri še vedno uporabljamo. Pomembno težo razstavi dajejo tudi originalni izdelki ruskih vojnih ujetnikov, ki so jih izdelovali v prostem času.

Osrednji simbol trpljenja ruskih ujetnikov na slovenskem ozemlju med prvo svetovno vojno je Ruska kapelica pod Vršičem, zato je kot srčika razstave predstavljena odlična maketa kapelice, ki jo je z izjemno natančnostjo v merilu 1 : 10 izdelal g. Franci Pogačar in dejansko z vsemi detajli predstavlja pomanjšavo originala.

Avtor razstave je Janko Boštjančič, direktor Parka vojaške zgodovine, kot partnerja pa sta pri nastajanju razstave sodelovala tudi Center za preventivno arheologijo kot enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Zgodovinsko društvo Kidričevo. Posebna zahvala gre tudi vsem zbirateljem, ki so za potrebe muzejske postavitve v razstavi odstopili izdelke ruskih vojnih ujetnikov.

Slovesnost ob otvoritvi nove razstave je bila hkrati tudi osrednja obeležitev stoletnice konca vojne v Parku vojaške zgodovine. Na slovesnosti je kot slavnostni govornik spregovoril publicist, filozof in umetnik ddr. Evgen Bavčar. V svojem nagovoru je poudaril pomen razstave, ki na nek način odpravlja zgodovinski dolg, ki ga imamo do ruskih vojnih ujetnikov. Parku vojaške zgodovine je zato izrazil vse priznanje, da se je lotil in obdelal to temo.

Na velik pomen razstave pri poglobljanju vedenja o dediščini ruskih vojnih ujetnikov je opozoril tudi Jernej Hudolin, direktor Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Center za preventivno arheologijo, ki deluje kot enota Zavoda, je izvedel tudi obširno študijo zaznave vseh sledi ruskih vojnih ujetnikov širom Slovenije in pri tem evidentiral skoraj 400 lokacij. Prav ta študija je predstavljala pomembno izhodišče za pripravo razstave. Zbrane sta nagovorila še avtor razstave Janko Boštjančič in župan Občine Pivka Robert Smrdelj.

DIREKTOR PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE V LJUBLJANI S PREDAVANJEM ODPRL SKLOP DOGODKOV »ALUO uho«

Akademija za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani (ALUO) je v letu 2018 organizirala že peto sezono dogodkov »ALUO uho«, v okviru katerih vsakič pripravijo sklop raznovrstnih gostujočih predavanj. Predavanja so namenjena študentom pa tudi širši javnosti. Kot predavatelji so vsakič povabljeni strokovnjaki z najrazličnejših področij, povezanih s sodobnim pojmovanjem likovnih umetnosti, oblikovanja in konservatorstva – restavratorstva. Minuli sklop dogodkov, ki je potekal v Galeriji Jakopič v Ljubljani, je v petek, 14. decembra 2018, z uvodnim predavanjem začel direktor Parka vojaške zgodovine Janko Boštjančič, ki je zbranim udeležencem v prvem delu predstavil zgodbo Parka, kako je v le-ta v dvanajstih letih postal iz podirajočih se vojašnic največji muzejski kompleks v Sloveniji, v drugem delu predavanja pa je bil poudarek dan pridobivanju muzejskih eksponatov, predvsem pa njihovemu restavriranju.

3.2.2. MUZEJSKI DNEVI

TERMIN	DOGODEK
8. 2. 2018	Slovenski kulturni praznik
16. 6. 2018	Poletna muzejska noč
3. 12. 2018	Ta veseli dan kulture

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Za kulturni praznik, 8. februarja 2018, smo v Parku za individualne obiskovalce organizirali voden ogled po muzejskih zbirkah in razstavah. Vsi obiskovalci so si lahko brezplačno ogledali vse stalne in gostujoče razstave v objektu Komanda, ob nakupu vstopnice za ogled Paviljonov A, B in C pa smo obiskovalcem nudili 20-odstotni popust.

POLETNA MUZEJSKA NOČ

Poletna muzejska noč, ki je potekala 16. junija 2018 med 18.00 in 24.00, je največja promocijska akcija slovenskih muzejev in galerij, pridružujejo se ji tudi številni zavodi in ustanove, ki izvajajo programe s področja kulturne dediščine, umetnosti, kulture, zgodovine. Obiskovalci so si lahko v okviru Poletne muzejske noči brezplačno ogledali razstave in zbirke Parka ter notranjosti podmornice, organizirani pa so bili tudi vodeni ogledi.

Osrednji dogodek dneva je bilo odprtje dopolnjene razstave *Kolo, 5200 let, v miniaturah Janka Samse*, v okviru katere je bila razstavljen dragocena zbirka tehnično dovršenih maket vozov in vpreg avtorja Janka Samse. Obstoječo zbirko miniaturnih starejših vozov in vozov v civilni rabi smo ob odprtju dopoljenega dela tako obogatili še s serijo miniaturnih vpreg in vozov v rabi med I. svetovno vojno.

TA VESELI DAN KULTURE

V Parku vojaške zgodovine smo na Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2018, za vse obiskovalce pripravili posebno akcijo – brezplačen ogled vseh stalnih in gostujočih razstav v osrednjem objektu Komanda ter 20-odstotni popust pri nakupu vstopnic za ogled zbirk v Paviljonih A, B in C.

3.2.3. POMEMBNEJŠI PARTNERSKI IN PROTOKOLARNI OBISKI/DOGODKI

PROTOKOLARNI OBISKI

15. 3. 2018	Obisk županov slovenskih občin in direktorjev regionalnih razvojnih agencij v okviru 14. seje Razvojnega sveta Kohezijske regije Vzhodna Slovenija v organizaciji Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo
22. 3. 2018	Mednarodno srečanje vodilnih zaposlenih in strokovnjakov Skupine Helios v okviru vsakoletnega mednarodnega simpozija IKI ACE
24. 3. 2018	Obisk članic Mednarodnega združenja žensk v Ljubljani – SILA/IWCL
28. 3. 2018	Obisk takratnega ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravka Počivalška v okviru ogleda posestva Ravne <i>Obisk v spremstvu državnega sekretarja na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo Aleša Cantaruttija, generalne direktorice Direktorata za turizem Renate Martinčič in ostalih sodelavcev Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, direktorice Kobilarne Lipica Lorele Dobrinja in državnozborske poslanke Erike Dekleva</i>
20. 4. 2018	Obisk direktorjev primorskih prehrabnih podjetij v organizaciji podjetja Pivka perutninarstvo, d. d.
25. 5. 2018	Obisk takratnega ameriškega veleposlanika v Sloveniji Brenta Roberta Hartleyja ob dnevu spomina
30. 5. 2018	Poveljnik 1. brigade Slovenske vojske polkovnik Robert Glavaš ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
30. 5. 2018	Brigadir Kurt Wagner, poveljnik garnizije mesta Dunaj, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
30. 5. 2018	Brigadir Robert Glab, poveljnik garnizije mesta Varšava, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest

30. 5. 2018	Polkovnik Milan Virt, poveljnik garnizije mesta Praga, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
30. 5. 2018	Generalmajor Viktor Plakhtii, poveljnik garnizije mesta Kijev, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
30. 5. 2018	Brigadir Andreas Henne, poveljnik garnizije mesta Berlin, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
30. 5. 2018	Brigadir Erno Barath, poveljnik garnizije mesta Budimpešta, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
30. 5. 2018	Polkovnik Slavomír Milde, poveljnik garnizije mesta Bratislava, ob obisku mednarodne delegacije poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest
1. 8. 2018	Ameriški admiral James G. Foggo, poveljnik ameriških pomorskih sil v Evropi in Afriki ter poveljnik združenega poveljstva južnega krila Nata, v okviru delovnega obiska v RS v spremstvu namestnika veleposlanika ZDA Gautama Rane
17. 8. 2018	Obisk visoke kitajske delegacije na čelu z vojaškim atašejem višjim polkovnikom Yang Guangom
16. 9. 2018	Obisk tujih atašejev v okviru udeležbe na Festivalu vojaške zgodovine
1. 10. 2018	Obisk predstavnikov vojaških muzejev v okviru mednarodne konference ICOMAM mednarodnega muzejskega združenja vojaškozgodovinskih muzejev
8. 10. 2018	Obisk ukrajinskega veleposlanika v Sloveniji Mykhaila F. Brodovycha v spremstvu prvega sekretarja veleposlaništva Andriija Borodenkova
8. 10. 2018	Obisk japonskega veleposlanika v Sloveniji Keijija Fukude v spremstvu prvega sekretarja veleposlaništva Yoshiakija Makine <i>(obisk gostil državni sekretar na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo mag. Aleš Cantarutti)</i>

8. 11. 2018

Obisk predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja v okviru otvoritve razstave *Življenje za c(es)arja*

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE GOSTILI VISOKE PREDSTAVNIKE VEČ DOMAČIH IN TUJIH ORGANIZACIJ

V Parku vojaške zgodovine smo v letu 2018 spomladi gostili več srečanj različnih skupin in organizacij, na katerih so se zbrali visoki predstavniki domačih in tujih podjetij. V sredini marca je v Parku vojaške zgodovine potekalo mednarodno srečanje vodilnih zaposlenih in strokovnjakov Skupine Helios, ki so se udeležili prvega mednarodnega simpozija IKI ACE v Sloveniji. Zbrane sta ob začetku simpozija nagovorila takratni državni sekretar na Ministrstvu za kmetijstvo Republike Slovenije Marjan Podgoršek in direktor evropske skupine Helios Hubert Culik.

Poleg tega je marca v Parku vojaške zgodovine in s tem tudi prvič v Pivki potekala 14. redna seja Razvojnega sveta Kohezijske regije Vzhodna Slovenija, v okviru katerega delujejo visoki predstavniki iz vseh vključenih razvojnih regij z namenom enakomernega spodbujanja razvoja gospodarstva. Ob tej priložnosti so se v Parku vojaške zgodovine zbrali najvišji predstavniki občin in regionalnih razvojnih agencij ter drugi razvojni partnerji vzhodne kohezijske regije. Udeležence sta pred začetkom seje pozdravila župan Občine Pivka Robert Smrdelj in direktor Zavoda za turizem Pivka Janko Boštjančič.

Aprila pa so se v Parku vojaške zgodovine na krajšem delovnem sestanku v organizaciji podjetja Pivka perutninarstvo, d. d., zbrali tudi direktorji živilskih primorskih podjetij.

Udeleženci vseh srečanj so po koncu delovnega programa svoj obisk v Parku vojaške zgodovine sklenili še z ogledom muzejskih zbirk in razstav in z zanimanjem prisluhnili razlagi o razvoju Parka v sodobno muzejsko središče.

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE OB DNEVU SPOMINA OBISKAL AMERIŠKI VELEPOSLANIK

Dan spomina (ang. *Memorial Day*) je v Združenih državah Amerike državni praznik, ob katerem se Američani spominjajo vseh, ki so umrli v službi v oboroženih silah ZDA. Mnogi obišejo grobove padlih in spomenike ter jih ob tej priložnosti okrasijo. Z namenom obeležitve praznika, ki se vsako leto praznuje na zadnji ponedeljek v maju, je Park vojaške zgodovine konec maja 2018 obiskal takratni ameriški veleposlanik v Republiki Sloveniji Brent Robert Hartley in na razstavi *Do pekla in nazaj* položil venec.

Razstavo s podnaslovom *Zgodba padlih ameriških letal med II. svetovno vojno na območju Slovenije* dopolnjuje informativni e-registrom vseh padcev ameriških letal pri nas v obdobju med II. svetovno vojno. Gre za prvo stalno muzejsko razstavo, ki obdeluje veliko zgodovinsko temo, saj je na slovensko ozemlje padlo kar 142 ameriških letal, pri tem pa je življenje izgubilo več kot 400 letalcev.

Ameriški veleposlanik v Sloveniji g. Hartley je s položitvijo venca na razstavi *Do pekla in nazaj* v Parku vojaške zgodovine počastil spomin na vse padle letalce in druge pripadnike oboroženih sil ZDA. Ob tej priložnosti je pohvalil prizadevanja vseh, ki se trudijo ohranjati spomin na padle. Pri tem je posebej poudaril tudi velik pomen razstave *Do pekla in nazaj*, saj s svojo tematiko opozarja obiskovalce na to pomembno poglavje naše zgodovine.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NA OBISKU MEDNARODNA DELEGACIJA POVELJNIKOV GARNIZIJ EVROPSKIH GLAVNIH MEST

V Parku vojaške zgodovine smo konec maja 2018 gostili delegacijo poveljnikov garnizij prestolnic srednjeevropskih držav. Mednarodna delegacija je osrednji vojaški muzejski kompleks v Sloveniji obiskala v okviru mednarodne konference vojaških poveljnikov garnizij evropskih glavnih mest, ki se je v letu 2018 odvijala v Ljubljani med 28. majem in 1. junijem. Delegacijo poveljnikov garnizij Prage, Budimpešte, Berlina, Varšave, Kijeva, Dunaja in Bratislave ter takratnega poveljnika 1. brigade Slovenske vojske polkovnika Roberta Glavaša je v Parku vojaške zgodovine sprejel direktor Parka Janko Boštjančič,

kustos Vojaškega muzeja Slovenske vojske Martin Premk pa jim je predstavil tudi muzejske zbirke in razstave.

VISOK VOJAŠKI OBISK V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

V začetku avgusta 2018 smo v Parku vojaške zgodovine gostili izjemno visok vojaški obisk. V okviru delovnega obiska v Republiki Sloveniji je v spremstvu namestnika veleposlanika ZDA Gautama Rane Park obiskal ameriški admiral James G. Foggo, poveljnik ameriških pomorskih sil v Evropi in Afriki ter poveljnik združenega poveljstva južnega krila Nata. Admiral Foggo si je z velikim zanimanjem ogledal razstave in zbirke Parka. Posebej veliko zanimanje je izkazal za razstave, povezane z ameriško zgodovino – razstavo *Oklep svobode*, ki prikazuje ameriško vojaško pomoč Jugoslaviji po sporu z Informbirojem, in razstavo *Do pekla in nazaj*, ki govori o zgodbi padlih ameriških letal na območju Slovenije med drugo svetovno vojno ter o reševanju preživelih letalcev.

Prav posebej pa je admirala zanimala podmornica, saj je bil v svoji dolgi in bogati vojaški karieri tudi podmorničar, ki je sicer služboval na bistveno večjih podmornicah, a si je z zanimanjem ogledal določene tehnične posebnosti »pivške« podmornice P-913 Zeta.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NA OBISKU KITAJSKA VOJAŠKA DELEGACIJA

Avgusta 2018 je Park vojaške zgodovine obiskala tudi visoka kitajska delegacija na čelu z vojaškim atašejem višjim polkovnikom Yang Guangom. Obisk je še okrepil odlične odnose in zgledno sodelovanje med kitajskim vojaškim predstavništvom v Sloveniji in Parkom vojaške zgodovine. Park vojaške zgodovine sicer predstavlja razvojni projekt lokalne skupnosti, vendar kljub temu veliko doprinese h krepitvi meddržavnih odnosov in večanju ugleda Republike Slovenije. Ob obisku Parka je vojaški ataše višji polkovnik Yang Guang

Parku vojaške zgodovine podaril tudi več maket sodobnih kitajskih vojaških oborožitvenih sistemov.

MEDNARODNA KONFERENCA ICOMAM V PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PRIVABILA VISOKE PREDSTAVNIKE SVETOVNIH VOJAŠKIH MUZEJEV

V Parku vojaške zgodovine smo v začetku oktobra 2018 na obisku gostili vodilne predstavnike vojaških muzejev z vsega sveta, ki so se udeležili mednarodne konference ICOMAM. Predstavniki mednarodnega muzejskega združenja muzejev z vojaško in vojaškozgodovinsko tematiko ICOMAM se pod okriljem Mednarodnega muzejskega sveta ICOM srečujejo vsako leto. Tokratno konferenco na temo *Vojna in mir, strah in sreča* (ang. *War and peace, Fear and Happiness*) je med 30. septembrom in 3. oktobrom 2018 v Sloveniji gostila mednarodna ustanova Forum slovanskih kultur v sodelovanju s slovenskimi partnerji: predstavništvom ICOM-a Slovenija, Narodnim muzejem Slovenije, Vojaškim muzejem Slovenske vojske in Parkom vojaške zgodovine.

V Parku vojaške zgodovine kot največji muzejski ustanovi z vojaškozgodovinsko tematiko pri nas je tudi potekalo eno osrednjih srečanj v okviru tokratne tridnevne konference. Dogodka se je udeležilo več kot 70 predstavnikov vojnih in vojaških muzejev ter drugih muzejskih strokovnjakov s tega področja iz več kot 27 držav, ki so imeli priložnost izmenjati svoje izkušnje in poglede v odnosu do muzejske obravnave vojaškozgodovinske tematike.

Za Park vojaške zgodovine je predstavljalo takšno srečanje ne samo veliko čast, ampak tudi priznanje, da se lahko uvršča ob bok pomembnim nacionalnim vojaškim muzejem, in odprlo nove priložnosti za sodelovanje na strokovnem področju ter tudi za izmenjavo eksponatov in razstav.

OBČINO PIVKA IN PARK VOJAŠKE ZGODOVINE OBISKALA UKRAJINSKI IN JAPONSKI VELEPOSLANIK

V začetku oktobra 2018 je Občino Pivka obiskal ukrajinski ambasador Mykhailo F. Brodovych. Veleposlanika je spremljal prvi sekretar veleposlaništva Andrii Borodenkov, na občini pa sta ga poleg župana Roberta Smrdelja sprejela še direktorica občinske uprave Mihaela Smrdel in direktor Zavoda za turizem Janko Boštjančič.

V okviru pogovorov so se iskale možnosti kulturnega, predvsem pa gospodarskega sodelovanja. Veleposlanik si je po končanih pogovorih z zanimanjem ogledal Park vojaške zgodovine. Izrazil je svoje veliko začudenje nad velikostjo muzeja in kvaliteto muzejske predstavitve ter tudi svojo pripravljenost za posredovanje pri vzpostavljanju povezav s sorodnimi institucijami v Ukrajini.

Istega dne je na obisk v Park vojaške zgodovine prišel tudi japonski veleposlanik Keiji Fukuda v spremstvu prvega sekretarja veleposlaništva Yoshiakija Makine. Obisk veleposlanika je gostil državni sekretar na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo mag. Aleš Cantarutti. V Parku sta delegacijo sprejela župan Robert Smrdelj in direktor Zavoda za turizem Janko Boštjančič. Veleposlanik je pokazal veliko zanimanje za muzejsko predstavitev, zlasti pa ga je zanimala podmornica. Veleposlanik, ki bo v kratkem zapustil Slovenijo, je obljubil, da bo svojemu nasledniku toplo priporočil, naj čim prej obiše Pivko in si ogleda Park vojaške zgodovine, posebej še razstavo o rojstvu slovenske države.

OBISKI DRUGIH MUZEJEV, PARTNERJEV IN SODELUJOČIH INSTITUCIJ

19. 2. 2018	Goriški muzej
2. 3. 2018	Kolektiv Parka Škocjanske jame
5. 3. 2018	Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran
16. 4. 2018	Pokrajinski muzej Koper
18. 4. 2018	Sekcija za tehniško dediščino, Skupnost muzejev Slovenije
29. 5. 2018	Zavod za turizem in kulturo Kočevje – Zavod Kočevsko
19. 7. 2018	Tehniški muzej Slovenije
13. 12. 2018	Tolminski muzej

STROKOVNE EKSKURZIJE

SODELAVCA PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE NA STROKOVNI EKSKURZIJ V ZDA

V Parku vojaške zgodovine gojimo z Veleposlaništvom Združenih držav Amerike v Sloveniji partnerstvo že vrsto let. Tako sta s finančno podporo veleposlaništva v Parku nastali že dve razstavi, povezani s slovensko-ameriškimi vojaškimi odnosi. Prva, *Oklep svobode*, je bila postavljena leta 2012 in govori o ameriški vojaški pomoči Jugoslaviji po sporu z Informbirojem leta 1948, v okviru katere je Jugoslavija dobila tisoče vojaških vozil in druge vojaške opreme v današnji vrednosti več kot 7 milijard dolarjev. Druga razstava, ki jo je s finančno podporo omogočilo ameriško veleposlaništvo, pa je razstava *Do pekla in nazaj*, ki je bila odprta junija 2017 in prikazuje zgodbo padlih ameriških letal na slovenskem ozemlju med drugo svetovno vojno.

Kot priznanje za dobro sodelovanje v preteklih letih sta bila s strani ameriške vlade na desetdnevno ekskurzijo po ameriških muzejih povabljeni direktor Parka Janko Boštjančič in strokovni vodja Boštjan Kurent. Strokovna ekskurzija je bila organizirana in financirana v okviru programa IVLP (ang. *International Visitor Leadership Program*) pod okriljem ameriškega zunanjega ministrstva (ang. *State Department*). Program IVLP je namenjen organizaciji strokovnih ekskurzij v ZDA za vodstvene delavce z različnih področij iz celega sveta.

Udeležencem programa, ki je povsem individualiziran, prilagojen konkretnim strokovnim potrebam udeležencev, je dana enkratna možnost spoznavanja ameriških organizacij in vrhunskih strokovnjakov s posameznih področij. Glede na izkazano zanimanje je bil tako

za sodelavca Parka vojaške zgodovine pripravljen program, ki je vključeval obisk muzejskih institucij v New Yorku, Koloradu in New Orleansu.

V New Yorku sta bila v okviru študijskega obiska dogovorjena obisk nekdanje letalonosilke Intrepid, kjer sta si ogledala zbirke in delovanje letalskega in vesoljnega muzeja, ter obisk spominskega centra, posvečenega terorističnim napadom 11. septembra 2001. Spominski park 9/11 letno obišče več kot 3 milijone obiskovalcev, muzejske postavitve pa zaradi inovativnih rešitev zbudajo veliko zanimanja tudi med svetovno muzejsko stroko. Obisk Kolorada je vključeval ogled dobre prakse pri številnih vojaških institucijah ter muzejih na širšem območju Colorado Springsa, ki je prav tako kot pivško območje zaznamovano z vojaško dediščino, zlasti na področju vojnega letalstva. Študijski program sta zaključila v New Orleansu, mestu, ki ga je pred leti zaznamoval orkan Katrina, turistični razvoj v mestu pa danes narekuje ameriški Nacionalni muzej II. svetovne vojne. Muzej, ki se še vedno širi, je ob močni podpori lokalne skupnosti hitro postal eden izmed vodilnih muzejev v ZDA, letno pa ga obišče skorajda milijon obiskovalcev.

Vsi muzeji so izkazali pobudo za poglobljeno sodelovanje in možnost nadaljnjih skupnih projektov s Parkom vojaške zgodovine. Ameriške muzealce so poleg izkušenj in delovanja posebej zanimale tudi zgoraj omenjene muzejske razstave Parka, ki se navezujejo tudi na ameriško zgodovino.

3.2.4. NOVE STALNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE V PVZ-JU

GOSTUJOČA RAZSTAVA KOLO, 5200 LET

Gostujočo razstavo *Kolo, 5200 let*, ki je bila ena izmed odmevnejših v Parku vojaške zgodovine, je v sklopu partnerstva z Muzejem in galerijami mesta Ljubljane pripravila Irena Šinkovec, kustosinja Mestnega muzeja v Ljubljani in skrbnica najstarejšega kolesa. V okviru razstave je bila obiskovalcem na ogled neprecenljiva svetovna znamenitost – doslej najstarejše najdeno leseno kolo na svetu, odkrito leta 2002 na območju Ljubljanskega barja. Gre za edinstveno 5200 let staro prazgodovinsko najdbo, ki je korenito zaznamovala razvoj človeštva in se zaradi svoje starosti, pomena in tehnološke dovršenosti uvršča v sam vrh svetovne kulturne dediščine. Zgodbo o kolesu so dopolnjevali še razstava o koliščih na Ljubljanskem barju, zbirka miniatur lesenih vozov avtorja Janka Samse in dokumentarni film *Odiseja 5200, Kolo*, ki je zavrtelo svet. Razstava je bila v Parku vojaške zgodovine na ogled od konca oktobra 2017, zaradi širokega odziva in izjemno velikega zanimanja obiskovalcev pa smo predvideno trimesečno gostovanje razstave podaljšali do začetka marca 2018.

GOSTUJOČA RAZSTAVA GRADIŠČA – NEME PRIČE ZGODOVINE

Gostujoča razstava *Gradišča – neme priče zgodovine*, ki jo je pripravil Zavod Krasen Kras v sodelovanju z zunanjimi sodelavci, je bila v Parku vojaške zgodovine na ogled od leta 2016 pa vse do marca 2018. Razstava je predstavljala prazgodovinsko gradišče Debela griža pri Volčjem Gradu kot eno najslikovitejših in najbolje ohranjenih nižinskih prazgodovinskih gradišč na Krasu ter je zaradi svoje tematike pomenila pomembno dopolnitev muzejskih vsebin.

Avtorji so z razstavo želeli opozoriti na velik pomen gradišč na matičnem Krasu, ki obsega Tržaški in Komensko-Divaški Kras, ter na nujnost njihovega ohranjanja. Razstava je na poljuden način prikazovala teme s strokovnih področij arheologije, etnologije in geologije, kulturne krajine, načina življenja, zbiranja vode, prehodnosti prostora in prometnih povezav ter razširjenosti gradišč. Slikovno-opisnemu delu na panojih so bili dodani tudi vizualni filmski prikaz Debele griže, maketa, ki je prikazovala gradišče in njegove dele, vpete v značilen relief krajine, šumsko-zvočna podoba prazgodovinske bitke med Rimljani in Japodi in scenska osvetlitev razstavnega prostora. Razstavo so pomembno dopolnjevale tudi izbrane kamnine in lončene najdbe z Debele griže.

GOSTUJOČA RAZSTAVA NA KRILIH ZGODOVINE 1915–1917: AVSTRO-OGRSKO LETALSTVO NA SOŠKI FRONTI

Razstava z naslovom *Na krilih zgodovine 1915–1917: avstro-ogrsko letalstvo na soški fronti* je v Parku vojaške zgodovine gostovala že v sezoni 2016/17, ponovno pa smo jo postavili na ogled tudi v začetku leta 2018. Razstava je predstavljala delovanje letalstva na letališčih v zaledju soške fronte od Ajševice do Proseka, življenje avstro-ogrskih pilotov, razvoj avstro-ogrskega letalstva in način uporabe opazovalnih balonov na soški fronti. Zasnovana je bila v okviru Fundacije Poti miru, pripravili pa so jo letalski zanesenjaki, ki že vrsto let raziskujejo avstro-ogrsko letalstvo na soški fronti. Svoj pečat so razstavi vtisnili tudi Jožef Silič, Mitja Močnik, Matjaž Ravbar, Željko Cimprič in Petra Testen.

GOSTUJOČA RAZSTAVA V OBJEMU STRUPENIH HLAPOV

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v letu 2018 na ogled postavili več novih gostujočih in občasnih razstav partnerskih muzejev, institucij in posameznikov, ki zaradi vojaškozgodovinske in zgodovinske tematike predstavljajo dragocen doprinos k obstoječi muzejski ponudbi. Marca je bila kot prva v seriji novih gostujočih razstav odprta razstava *V objemu strupenih hlapov*, v kateri so sodelavci Vojaškega muzeja Tabor Lokev in Goriškega muzeja prikazali značilnosti in potek plinskega bojevanja na soški fronti. Poleg orisa značilnosti in rabe kemičnega orožja pred prvo svetovno vojno so bili v okviru razstave predstavljeni bojni plini na soški fronti, nemške, avstro-ogrške in italijanske plinske maske, zaščitna sredstva za živali pred bojnimi plini, nemške in avstro-ogrške plinske granate ter nemški plinski minomet. Razstava je posebej izpostavila tudi pomen plinskega napada, s katerim se je začela 12., tj. zadnja soška bitka. Gostujoča razstava *V objemu strupenih hlapov* se je s svojo tematiko pridružila nizu razstav, s katerimi smo v letih 2014–2018 v Parku vojaške zgodovine obeleževali stoletnico I. svetovne vojne.

GOSTUJOČA RAZSTAVA *CLAUSTRA ALPIUM IULIARUM*: SKRIVNOSTNA ZAPUŠČINA STARIH RIMLJANOV

Gostujoča razstava *Claustra Alpium Iuliarum – skrivnostna zapuščina starih Rimljanov* je bila v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije v okviru projekta *Claustra+* (Čezmejna destinacija kulturnega in zelenega turizma *Claustra Alpium Iuliarum*) obiskovalcem Parka vojaške zgodovine v sezoni 2018 na ogled med marcem in majem. Razstava avtorjev Tine Lah in Jureta Kusetiča iz Narodnega muzeja Slovenije je predstavljala obrambni sistem *Claustra Alpium Iuliarum* kot poslednji branik rimskega imperija. Gre za poznorimski zaporni sistem, sestavljen iz več odsekov kamnitih zidov, stolpov in trdnjav, ki ga je zgradila rimska vojska v drugi polovici 3. stoletja, ko je bil rimski imperij na pragu propada in so ga pestile državljanske vojne in vdori ljudstev. Zaporni sistem je bil del vojne krajine vse do začetka 5. stoletja. Šlo je za verjetno največji gradbeno-inženirski podvig iz rimske dobe na ozemlju današnje Slovenije, ki danes sodi med najpomembnejše spomenike kulturne dediščine pri nas.

Razstavljene so bile tudi številne fotografije, zemljevidi in digitalne tridimenzionalne rekonstrukcije, ki so prikazovale poznorimski obrambni sistem *Claustra Alpium Iuliarum*, v sklopu razstave pa je bil obiskovalcem na ogled tudi dokumentarni film *Claustra*.

GOSTUJOČA RAZSTAVA *ČEZ MORJE NA NEPOZNANI DALJNI VZHOD*

V Parku vojaške zgodovine smo aprila 2018 serijo gostujočih razstav dopolnili z novo razstavo *Čez morje na nepoznani Daljni vzhod: potovanja pomorščakov v Vzhodno Azijo v obdobju Avstrije in Avstro-Ogrske*. Gre za razstavo Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran, ki jo je pripravila kustosinja Bogdana Marinac.

Razstava se osredotoča na potovanja pomorščakov avstrijske in avstro-ogrske vojne mornarice v Vzhodno Azijo od 2. polovice 19. stoletja do konca 1. svetovne vojne ter s pomočjo predmetov in bogatega slikovnega ter pisnega gradiva iz zapuščin pomorščakov razkriva Kitajsko, Japonsko in Korejo skozi njihovo perspektivo. Na razstavi je prikazanih 19 potovanj z zgodbami čez 30 pomorščakov iz slovenskega etničnega prostora.

Potovanja vojnih ladij so imela sprva pretežno diplomatske, trgovske, raziskovalne in izobraževalne namene; na njih so opravljali raziskave znanstveniki različnih družboslovnih in naravoslovnih strok; s pomočjo odprav so bili sklenjeni sporazumi s tujimi deželami in odprta poslaništva; nekatere posadke pa so iskale tudi primerna zemljišča za premogovne postaje ter nahajališča rudnin. Kljub pretežno miroljubnim namenom so posadke nekaterih ladij sodelovale tudi v vojaških spopadih.

Z odprtjem razstave tik pred prvomajskimi prazniki smo v Parku vojaške zgodovine vstopili v osrednjo turistično sezono 2018. Razstava predstavlja pomembno dopolnitev in popestritev muzejske ponudbe, saj obdeluje zanimivo temo, ki še ni doživela poglobljenega in celovitega muzejskega prikaza, obiskovalcem pa bo na ogled vse do marca 2019.

OBČASNA RAZSTAVA KOLO, 5200 LET, V MINIATURAH JANKA SAMSE

V Parku vojaške zgodovine smo serijo obstoječih občasnih in gostujočih razstav junija 2018 obogatili z več novimi razstavami, ki so obiskovalce vsaka zase seznanjale z več različnimi zanimivimi izseki iz naše preteklosti. V sklopu programa Poletne muzejske noči 2018 je bila za obiskovalce najprej odprta dopolnjena razstava *Kolo, 5200 let, v miniaturah Janka Samse*, v okviru katere je bila razstavljena dragocena zbirka tehnično dovršenih maket vozov in vpreg avtorja Janka Samse. Obstoječo zbirko miniaturnih starejših vozov in vozov v civilni rabi smo ob odprtju dopolnjenega dela tako obogatili še s serijo miniaturnih vpreg in vozov v rabi med I. svetovno vojno. Avtorju je kot vrhunskemu izdelovalcu maket vozov s skrbno študijo načrtov, skic in fotografij uspelo izdelati verne pomanjšave originalnih vozil, ki pričujejo o tehnični kulturi neke dobe pa tudi sto let po koncu vojne o naporih in trpljenju vojakov in ne nazadnje tudi živali.

GOSTUJOČA RAZSTAVA KAJ ČUDEŽNEGA JE V VOJNI?

Obiskovalci Parka vojaške zgodovine so si lahko v poletni sezoni 2018 ogledali tudi gostujočo razstavo z naslovom *Kaj čudežnega je v vojni?* Fotografska razstava Muzeja novejšje zgodovine Slovenije je skozi oko fotografskega objektiv predstavlila podobo vojaškega in civilnega življenja v času I. svetovne vojne, pri čemer je osrednji poudarek

namenila prikazu fotokronike XII. soške bitke, ki je pozneje postala znana kot »čudež pri Kobaridu«.

OBČASNA RAZSTAVA GRAFITI NA SLOVENSKEM MED II. SVETOVNO VOJNO

V seriji občasnih in gostujočih razstav iz sezone 2018 se je vojne tematike dotaknila tudi razstava *Grafiti na Slovenskem med II. svetovno vojno* avtorice Helene Konda, podiplomske študentke etnologije in kulturne antropologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Razstava je prikazovala redke fotografije odporiških grafitov, s katerimi so različni družbeni akterji med II. svetovno vojno na slovenskem ozemlju izražali svoje nezadovoljstvo nad takratnimi razmerami in tako vzpostavili temelje za razvoj sodobne kulture uličnih grafitov. Razstavo je pripravila Layerjeva hiša v sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine Slovenije, obiskovalci Parka vojaške zgodovine pa so si jo lahko ogledali v času poletne sezone.

GOSTUJOČA RAZSTAVA 20 LET RISOV, RAZSTAVA OB 20-LETNICI SPECIALNIH SIL SLOVENSKE VOJSKE

V okviru XII. Festivala vojaške zgodovine je bila tekom festivalskega vikenda obiskovalcem poleg stalnih in gostujočih razstav na ogled še gostujoča razstava *20 let Risov, razstava ob 20-letnici Specialnih sil Slovenske vojske*. Razstavo so pripravili pripadniki Enote za specialno delovanje Slovenske vojske, ki so se ob 20. obletnici svojega delovanja na Festivalu vojaške zgodovine v Parku vojaške zgodovine predstavili z dinamično akcijo. Razstava obeležuje pomembno obletnico ene izmed najbolj izurjenih enot Slovenske vojske, usposobljene za izvajanje tudi najzahtevnejših nalog, pri čemer so bili posebej predstavljeni zgodovina enote, njeno delovanje in aktivnosti njenih pripadnikov.

GOSTUJOČA RAZSTAVA V ZALEDJU SOŠKE FRONTE

V Parku vojaške zgodovine smo v letu 2018 stoletnico konca prve svetovne vojne obeležili s serijo občasnih in gostujočih razstav, posvečenih prikazu krutih razmer na bojiščih in trpljenju prebivalstva v zaledju front v času vojne vihre. Niz gostujočih razstav na temo prve svetovne vojne smo jeseni dopolnili tudi z razstavo *V zaledju soške fronte*, ki so jo ob stoletnici začetka soške fronte v okviru skupnega projekta pripravili sodelavci Zgodovinskega arhiva Ljubljana skupaj s sodelavci Pokrajinskega arhiva Nova Gorica, Pokrajinskega arhiva Koper, Gornjesavskega muzeja Jesenice in Tolminskega muzeja. Razstava predstavi soško bojišče kot eno izmed osrednjih vojnih prizorišč prve svetovne vojne in oriše potek frontne linije ter vojno dogajanje ob njej. Pomemben del razstave je posvečen tudi prikazu vsakdana prebivalstva v neposredni bližini fronte in v njenem zaledju, ki so ga vojne razmere močno zaznamovale. Visokogorska in težko dostopna bojišča soške fronte so namreč narekovala izgradnjo nove infrastrukture za potrebe oskrbe vojakov z orožjem in opremo, kar se je predvsem na bohinjskem in tolminskem koncu odražalo z nastankom novih cest, železnic in tovornih žičnic. Vojnim razmeram so se prilagodili tudi številni industrijski obrati na Jesenicah, v Ljubljani, Škofji Loki, Idriji in drugod, ki so svojo dejavnost preusmerili v proizvodnjo orožja, streliva, obleke in obutve, šole pa so v tem času pogosto postale kar improvizirane bolnišnice. Razstava se posebej

dotakne tudi vprašanja številnih primorskih beguncev in ruskih ter italijanskih vojnih ujetnikov, za katere so zgradili taborišča in jih zaposlovali pri raznih delih.

OBČASNA RAZSTAVA ŽIVLJENJE ZA C(ES)ARJA – VOJNI UJETNIKI CARSKÉ RUSIJE V PRVI SVETOVNI VOJNI NA SLOVENSKEM OZEMLJU

V okviru stoletnice prve svetovne vojne smo na različne načine obeleževali spomin na dosežke in trpljenje rojakov na bojiščih in v zaledju front. Jubilejno spominjanje pa je skoraj prezrlo pojav, ki je brez primere v nacionalni zgodovini – velikansko število več deset tisoč vojnih ujetnikov armade carske Rusije, ki so bili pripeljani na naše nacionalno ozemlje in so kot delovna sila za vojaške potrebe v zaledju soške fronte ali pa kot delavci na poljih, v gozdovih, delavnicah, tovarnah in rudnikih preivali znoj širom naše domovine in mnogi tu tudi izgubili svoje življenje.

V Parku vojaške zgodovine smo se zato odločili obdelati to temo in jo prvič celovito predstaviti javnosti v obliki muzejske razstave. V začetku novembra 2018 je tako predsednik Republike Slovenije Borut Pahor v Parku vojaške zgodovine odprl novo razstavo z naslovom *ŽIVLJENJE ZA C(ES)ARJA – vojni ujetniki carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju*.

Razstava s svojo sodobno ter interaktivno zasnovo prinaša tudi bogat nabor fotografij, videomateriala in zapisov iz tistega obdobja, ki obiskovalcem približajo izseke iz ujetniškega življenja zajetih vojakov v zgodovinskem kontekstu prve svetovne vojne. Razstava se ne nanaša na samo bojevanje, ampak na usodo ujetnikov, njihovo trpljenje in napore, za katere niso prejeli nobenega priznanja in zahvale, čeprav takrat zgrajeno infrastrukturo v veliki meri še vedno uporabljamo. Pomembno težo razstavi dajejo tudi originalni izdelki ruskih vojnih ujetnikov, ki so jih izdelovali v prostem času.

Osrednji simbol trpljenja ruskih ujetnikov na slovenskem ozemlju med prvo svetovno vojno je Ruska kapelica pod Vršičem, zato je kot srčika razstave predstavljena odlična

maketa kapelice, ki jo je z izjemno natančnostjo v merilu 1 : 10 izdelal g. Franci Pogačar in dejansko z vsemi detajli predstavlja pomanjšavo originala.

Avtor razstave je Janko Boštjančič, direktor Parka vojaške zgodovine, kot partnerja pa sta pri nastajanju razstave sodelovala tudi Center za preventivno arheologijo kot enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Zgodovinsko društvo Kidričevo. Posebna zahvala gre tudi vsem zbirateljem, ki so za potrebe muzejske postavitve v razstavi odstopili izdelke ruskih vojnih ujetnikov.

3.2.5. NOVE PRIDOBITVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE V LETU 2018

SIMULATOR LETENJA Z LETALOM MiG-21

V Parku vojaške zgodovine smo v turistično sezono 2018 marca vstopili z dragoceno novo pridobitvijo – simulatorjem letenja z letalom MiG-21. Najnovejša muzejska pridobitev je pomembno obogatila doživljajsko ponudbo Parka vojaške zgodovine, saj obiskovalcem omogoča, da ogled zbirk in razstav dopolnijo tudi z nepozabno izkušnjo letenja z nadzvočno hitrostjo v enem izmed najbolj razširjenih lovsko-prestrezniških vojaških letal. Simulator sta razvili domači podjetji AEREFORM, letalska tehnologija, in AERONAVT, akademija za letalstvo. Zasnovan je okrog originalnih delov z letal MiG-21, med katerimi najbolj izstopa katapultni sedež KM-1. Originalni so tudi ročica za moč motorja, krmilna palica in nekateri instrumenti. Simulator uporablja tehnologijo virtualne resničnosti, ki omogoči uporabniku 360-stopinjski pregled nad kabino in okolico. Pilot lahko pogleda skozi okna na obeh straneh, pri čemer slika na VR-očalih sledi premikom glave. S pogledom lahko preveri gibanje krmil v kabini, se skloni bliže instrumentom, da razloči kazalce in številke, ali pa s pogledom čez ramo preveri, če so krila še na mestu.

Simulator letenja predstavlja pomembno popestritev ponudbe v skladu s sodobnimi muzejskimi trendi in dragoceno nadgradnjo zbirke letalske zgodovine, ki zajema kar pet letal (MiG-21, F-86 Sabre, F-84 Thunderjet, IAR-93 Vultur/Orel, SOKO 522), maketo podzemne letalske baze Željava, razstavo o padlih ameriških letalih med II. svetovno vojno na slovenskem ozemlju, zbirko letalskih bomb, letalski motor ...

LETALSKI MOTOR TUMANSKI R-11 DOPOLNIL ZBIRKO LETALSKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo v marcu 2018 skupaj s simulatorjem letenja z letalom MiG-21 v muzejsko postavitev umestili še letalski motor Tumanski R-11. Najnovejšo dopolnitev dragocene zbirke letalske zgodovine je pridobil Vojaški muzej Slovenske vojske v okviru izmenjave eksponatov iz Češke. Letalski motor Tumanski R-11 je nastal kot prvi sovjetski dvogredni turboreaktivni motor z dodatnim zgorevanjem. Prvotno je bil zasnovan za izvidniško letalo Yak-25RV, vendar so ga pogosteje uporabljali na letalih MiG-21 in Su-15.

Skupno je bilo izdelanih skorajda 21.000 primerkov motorjev R-11 v številnih izvedenkah, njegova zasnova pa je služila tudi kot osnova za razvoj evlucijskih različic motorjev R-13 in R-25.

POMEMBNA DOPOLNITEV ZBIRKE VOJAŠKE STROKOVNE LITERATURE

V Parku vojaške zgodovine smo v začetku julija 2018 prejeli dragoceno donacijo, zahvaljujoč kateri bomo lahko v prihodnje muzejsko ponudbo dopolnili s še bolj raznolikimi in pestrimi vsebinami. Znan zbiralec militarij in starin Cveto Bajc iz Postojne je Parku podaril svojo obširno zbirko vojaške literature, ki zajema več kot 1000 vojaškotehničnih priročnikov in drugih strokovnih publikacij. Prejeto gradivo bo predstavljalo pomembno osnovo za strokovno knjižnico, ki jo vzpostavljamo v kompleksu.

MAKETAR MAURIZIO BRESSANO PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE PODARIL DVE MAKETI VOJAŠKIH VOZIL

V Parku vojaške zgodovine smo jeseni kot donacijo prejeli tudi dve tehnično izjemno dovršeni maketi vojaških vozil, ki ju je z veliko natančnostjo in občutkom za detajle izdelal maketar Maurizio Bressano. Gre za verni pomanjšavi sovjetskega samovoznega protiletalskega sistema SAM-6 in belgijskega oklepnega vozila v razmerju 1 : 35. Priznani in večkrat nagrajeni izdelovalec maket je svoja dragocena izdelka Parku vojaške zgodovine podaril v znak zahvale za večletno uspešno sodelovanje.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE PREJELI PRIMEREK UGLEDNEGA ODLIKOVANJA ČASTNI VOJNI ZNAK TERITORIALNE OBRAMBE

V Parku vojaške zgodovine smo jeseni 2018 prejeli dragocen primerek uglednega odlikovanja Častni vojni znak Teritorialne obrambe, ki ga je Parku za potrebe umestitve v vse bolj obsežno zbirko medalj, značk in odlikovanj podaril izkušen poznavalec odlikovanj Klemen Vidmar. Klemen Vidmar, ki se kot priznani faleristik že vrsto let ukvarja z zbiranjem in proučevanjem odlikovanj, je Parku vojaške zgodovine pomembno donacijo predal v sklopu projekta, v katerem je ob 27-letnici Republike Slovenije 27 izbranim slovenskim muzejem podaril skupno 27 zbranih odlikovanj Častni vojni znak Teritorialne obrambe. Odlikovanje je predstavljalo najvišje priznanje za izjemno hrabrost v vojni za Slovenijo ter za izkazano posebno požrtvovalnost v vojni in miru. Po koncu vojne leta 1991 je bilo podeljeno devetim pripadnikom Teritorialne obrambe ter posmrtno vsem padlim pripadnikom na slovenski strani, leta 1993 pa so ga naknadno podelili še štirim posameznikom in diverzantski vojaški enoti 6. Pokrajinskega štaba Teritorialne obrambe. Odlikovanje je oblikoval Janez J. Švajncer, izdelalo pa jih je podjetje Aurea iz Celja.

4. OBOGATENA PONUDBA PVZ

4.1. MUZEJSKA TRGOVINA MAGAZIN

Že od leta 2017 pod okriljem Zavoda za turizem Pivka deluje tudi muzejska trgovina Magazin. Muzejska trgovina Magazin je opremljena v videzu vojaških skladišč, po katerih nosi ime, in hkrati z novo in izboljšano podobo obiskovalcem Parka vojaške zgodovine in drugim gostom kompleksa ponuja na izbiro še večjo in še bolj pestro ponudbo raznovrstnih artiklov. Obiskovalci lahko tako v Magazinu kupijo vse od novih in rabljenih vojaških oblačil ter pokrival do vojaškozgodovinske in domoznanske literature, nožev, daljnogledov, svetilk, setov za preživetje in druge opreme ter spominkov in igrač za najmlajše. Del muzejske trgovine je namenjen tudi prodaji lokalnih izdelkov.

V letu 2018 smo s trgovino gostovali na več sejmskih predstavitev. Dobra prodaja je bila zlasti na sejmu SOBRA v Gornji Radgoni in na sejmih militarij v Šempetru pri Novi Gorici.

4.2. ROJSTNODNEVNE ZABAVE ZA OTROKE

V Parku vojaške zgodovine smo v letu 2018 zaznali povečano povpraševanje po ponudbi otroških rojstnodnevnih zabav. Otroke čaka nepozabno doživetje na prostem, kjer se pomerijo v raznovrstnih zabavnih in spretnostnih vajah, se seznanijo s poučnimi napotki za preživetje na prostem ter spoznajo vse od osnov stezosledstva pa do načinov orientacije in tehnik za pripravo tabornega ognja. Po koncu zabavne avanture se poveselijo še v Kantini Pivka. Za pripravo programa rojstnodnevnih zabav smo v letu 2018 dobili odobren tudi LAS projekt Razvoj doživljajskih programov v Parku vojaške zgodovine. Operacija je bila izbrana na 2. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom v letih 2017-2019, financiranih iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. V lanskem letu smo organizirali 11 rojstnodnevnih zabav.

4.3. TEAMBUILDING PROGRAMI

Za pripravo teambuilding programov smo v letu 2018 dobili odobren tudi LAS projekt Razvoj doživljajskih programov v Parku vojaške zgodovine. Operacija je bila izbrana na 2. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom v letih 2017-2019, financiranih iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj. V sodelovanju s podjetjem Vinetou Original d.o.o. smo pripravili novo ponudbo za 6-urni strokovno-aktivni in 3-urni družabno-zabavni teambuilding.

4.4. POHODNIŠTVO IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE

Med pomembnejšimi cilji Parka je tudi obogatitev turistične ponudbe z vzpostavitvijo prepoznavne podobe tematske poti v neposredni bližini muzejskega kompleksa. Okrog 15 kilometrov dolga Krožna pot vojaške zgodovine povezuje Park vojaške zgodovine, podzemno utrdbo Alpskega zidu na Primožu, Šilentabor nad Zagorjem in vas Narin. Zaradi

vedno večjega zanimanja javnosti je naš cilj oživiti že obstoječi turistični produkt – varno in urejeno tematsko in rekreacijsko pot tako za zainteresirano lokalno skupnost kot za turiste in druge uporabnike te turistične ponudbe. V ta namen vsako leto izvedemo čistilno akcijo poti. Prav tako več sredstev namenimo promociji omenjenega produkta, med drugim letno organiziramo 2 pohoda, in sicer Spomladanski in Jesenski pohod po Krožni poti vojaške zgodovine, za katera se trudimo, da bi postala tradicionalna.

4.5. MREŽA POSTAJALIŠČ ZA AVTODOME PO SLOVENIJI

Slovenske občine, ki jih družijo zavest, da so popotniki z avtodomi dragoceni gostje, ki si želijo raziskovati in doživeti Slovenijo od blizu se že od leta 2014 povezujejo v projektu Mreža postajališč za avtodome po Sloveniji. Trenutno je včlanjenih 82 slovenskih občin, lani pa se je projektu priključila tudi Občina Pivka s postajališčem v Parku vojaške zgodovine. Glavni cilji projekta so v sodelovanju s strokovnjaki vzpostaviti mrežo postajališč za avtodome s standardizirano opremo, ustaviti in zadržati popotnike z avtodomi v Sloveniji, da bi spoznali turistično-kulinarične lepote naše dežele od blizu, peš ali s kolesom, in skupna predstavitev mreže in vanjo vključenih občin ter enotno nastopanje na evropski turistični borzi.

4.6. NEDELJSKA IN PRAZNIČNA VODENJA PO PVZ ZA INDIVIDUALNE OBISKOVALCE

Obiskovalci Parka vojaške zgodovine se lahko udeležijo tudi nedeljskih in prazničnih vodenih ogledov po muzejskih zbirkah in razstavah. Tovrstna vodenja so organizirana ob nedeljah in praznikih ob 10.30 dopoldne, namenjena pa so predvsem individualnim obiskovalcem, ki se želijo v spremstvu vodnika bolj poglobljeno seznaniti z muzejsko tematiko. Obiskovalci se v slabih 2 urah vodenega ogleda seznanijo z vsemi muzejskimi zbirkami in razstavami, pri čemer je poseben poudarek namenjen največji in najbolj prepoznavni razstavi Parka *Pot v samostojnost*.

4.7. INOVATIVEN PROJEKT VZDRŽEVANJA ZELENIH POVRŠIN OBOGATIL PONUDBO PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

Med odmevnejše novosti, s katerimi smo v letu 2018 obogatili ponudbo Parka vojaške zgodovine, sodi tudi inovativen projekt vzdrževanja zelenih površin v turističnem kompleksu. V okviru projekta smo skupaj z lokalnim rejcem drobnice Gregom Česnikom z Ekološke kmetije Pod Kerinom na delu zelenih površin v kompleksu Parka vojaške zgodovine vzpostavili pašnik, kjer se je od spomladi do jeseni pasla čreda koz, v Parku vojaške zgodovine pa bodo ponovno na paši spomladi v tekočem letu. S takšno trajnostno naravnano pobudo smo skušali v Parku vojaške zgodovine doseči čim bolj sonaraven način vzdrževanja zelenih površin ter nenazadnje znižati stroške vzdrževanja. Na tak način smo obenem tudi povečali privlačnost Parka kot turističnega kompleksa, saj pašniki s čredo drobnice vnašajo med orožje in razstavljenjo težko vojaško tehniko nekaj topline in domačnosti.

Mlečni izdelki Ekološke kmetije Pod Kerinom so tudi v prodaji v naši muzejski trgovini, saj smo prepričani, da je turizem lahko pomemben kanal za trženje domačih izdelkov lokalne proizvodnje. Širitev tega pilotnega projekta na druge zelene površine v Parku vojaške zgodovine smo prijaviili na 3. javni poziv za izbor operacij za uresničevanje ciljev strategije lokalnega razvoja LAS Med Snežnikom in Nanosom.

5. SPONZORSTVO IN DONATORSTVO

V letu 2018 smo veliko pozornosti namenili tudi iskanju sponzorjev in donatorjev. Kot že vrsto let velja na tem mestu izpostaviti naše velike podpornike, podjetje Cem-Tir d.o.o., ki nam vsako leto omogočijo vse potrebne prevoze eksponatov. Pri transportu eksponatov veliko pomaga tudi podjetje DVIG d.o.o., ki se vedno izkaže pri vseh izrednih transportih za potrebe Parka.

Kot sponzor voznega dela zbirke se odlikuje podjetje Orodja Prebil d.o.o., ki tako s finančnimi vložki, kot z lastnim delom skrbi za vzdrževanje voznih eksponatov.

Naš vsakoletni sponzor je Pivka perutninarstvo d.o.o., katerih sponzorska sredstva namenjamo razvoju in urejanju Parka.

Posebna zasluga za umestitev in zagon simulatorja letenja v Parku vojaške zgodovine gre podjetju Kontrola zračnega prometa Slovenije, ki je finančno podprlo projekt.

Tudi v letu 2018 smo donacijo v obliki materiala dobili od podjetja Helios d.d., ki je tokrat doniral barvo in premaze za obnovo lesenih in kovinskih objektov.

Odprtje gostujoče razstave *Čez morje na nepoznani Daljni vzhod*, so finančno podprli Zavarovalnica Triglav d.d., ter LES3 d.o.o. in Delamaris d.o.o..

Največ sponzorjev se je odločilo podpreti dogodke Parka vojaške zgodovine. Zavarovalnica Triglav d.d. je tako finančno podrla Spomladanske tematske vikende, Kolektor Strix d.o.o., Roiss, storitveno podjetje d.o.o., Infonet Media d.d., Nomago d.o.o., Granos d.o.o., Abakos d.o.o., Grafična delavnica Bor s.p., Acma d.o.o., Pos elektronček d.o.o., in številni drugi pa Festival vojaške zgodovine.

Razstavo *Življenje za c(es)arja* so podprle Slovenske železnice pri čemer bo sponzorski prispevek nakazan v letu 2019.

6. RAZVOJ IN KAKOVOST TURISTIČNE IN KULTURNE PONUDBE

6.1. PODROČJE DRUŠTVENIH DEJAVNOSTI

Zavod za turizem Pivka je tudi v letu 2018 svoje delovanje usmerjal v spodbujanje in koordinacijo dejavnosti turističnih, kulturnih idr. s turizmom in kulturo povezanih društev. Društvom smo nudili administrativno-tehnično in strokovno organizacijsko pomoč. Društvom pri njihovi dejavnosti pomagamo na različne načine, največ pa pri pripravi dogodkov in prireditev ter pri pripravi projektov na različne razpise.

V letu 2018 smo sodelovali z:

- Društvo podmorničarjev Slovenije
- Turistično društvo Pivka
- Območno združenje Slovenskih častnikov Pivka
- Čebelarsko društvo Pivka
- Center za socialno delo Postojna
- Društvo Planika
- Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom
- Društva Gasilske zveze Postojna
- Kulturno društvo Lipa
- Klub študentov občin Postojna in Pivka
- Ansambel Biseri
- Europe direct točke Slovenije
- Balinarski klub Košana
- KUD Šmihel
- idr.

6.2. PRIPRAVA IN IZVAJANJE PROJEKTOV

Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka (v nadaljevanju Zavod) je v letu 2018 sodeloval pri izvedbi 3 operacij, prijavljenih na javni razpis za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom:

1. »HOP ON – HOP OFF PREVOZ« je operacija 5 partnerjev (RRA Zeleni kras – vodilni partner, Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka, Zavod Znanje Postojna, TIC Ilirska Bistrica in Tuam d.o.o.). Operacija predstavlja inovativen poslovni model turističnega transferja. Storitve je kombinacija prevoza turistov, prilagojenega lokalnega vodenja ter ogledov posameznih točk (turistične znamenitosti, vasi, dogodki, itd.) na območju LAS Med Snežnikom in Nanosom. Z izvajanjem operacije se je začelo v decembru 2017, zaključilo pa v septembru 2018. Vrednost operacije znaša 41.652,09 eur z DDV, od tega naš delež 2.474,00 eur z DDV (znesek sofinanciranja 2102,90 eur; lastna udeležba 361,10 eur). Operacija je bila izbrana na 1. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom v letu 2017-2018, financiranih iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

2. »STARE OBRTI ZA NOVE PODJETNIŠKE PRILOŽNOSTI« je operacija 4 partnerjev (Občina Postojna – vodilni partner, Zavod Znanje Postojna, Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka in Izobraževanje Tamara Urbančič s.p.). Operacija stremi k ustvarjanju novih delovnih mest na podeželju s spodbujanjem podjetniških aktivnosti. Osrednji namen operacije je promocija tradicionalnih obrti, ki so v preteklosti predstavljale vir zaslužka za prebivalce Postojne (brivstvo in frizerstvo, revitalizacija salona Ozbič), Pivke (žganjekuha) in Ilirske Bistrice (izdelava volne in volnenih izdelkov). Z izvajanjem projektnih aktivnosti smo začeli junija 2018. Izvajanje operacije je še v teku, predviden zaključek operacije je september 2019. Vrednost operacije znaša 75.566,56 eur z DDV, od tega naš delež 1658,91 eur z DDV (znesek sofinanciranja 1214,12 eur, lastna udeležba 444,79 eur). Operacija je bila izbrana na 2. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom v letih 2017-2019, financiranih iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.
3. »RAZVOJ DOŽIVLJAJSKIH PROGRAMOV V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE« je samostojna operacija Parka vojaške zgodovine, ki zajema razvoj dodatnih turističnih programov v Parku vojaške zgodovine z namenom oživitve, rekultivacije in turistične izrabe okolice starih vojašnic, v katere je umeščen Park. V skladu s sodobnimi trendi razvoja dodatne turistične ponudbe so bili v okviru operacije razviti programi teambuildinga in tematsko obarvano praznovanje rojstnega dne. Z izvajanjem operacije smo začeli aprila 2018 in zaključili avgusta 2018. Vrednost operacije znaša 12.447,46 eur z DDV (znesek sofinanciranja 9.838,07 eur, lastna udeležba 2.609,39 eur). Operacija je bila izbrana na 2. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom v letih 2017-2019, financiranih iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

V letu 2018 je Zavod sodeloval tudi pri 3. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS Med Snežnikom in Nanosom za programsko obdobje 2014-2020 v letu 2018, financiranih iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja s prijavo operacije

4. »PROMOCIJA REJE DROBNICE KOT TURISTIČNI PRODUKT«. Operacija predstavlja na eni strani inovativen projekt vzdrževanja zelenih površin ob javnih in turističnih objektih s pašo drobnice, na drugi strani pa promocijski pašnik, ki bo obiskovalce seznanjal s tradicionalno rejo drobnice ter z izdelki, ki izhajajo iz nje, kot denimo mlečni izdelki, kateri bi bili naprodaj tudi v muzejski trgovini Parka vojaške zgodovine. Slednje bi prispevalo k spodbujanju podjetniške iniciative na podeželju. V operaciji bosta sodelovala 2 partnerja (Zavod za turizem Pivka – vodilni partner, Grega Česnik, nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji – projektni partner). Vrednost operacije znaša 18.754,32 eur z DDV, od tega naš delež 16.954,32 eur z

DDV (znesek sofinanciranja 12.236,01 eur, lastna udeležba 4.718,31 eur). Rezultati odobritve oziroma zavrnitve operacije še niso znani.

Zavod je aprila 2018 kot projektni partner sodeloval tudi pri prijavi operacije

5. »PO POTEH JANEZA VAJKARDA VALVASORJA« na 4. javnem razpisu za podukrep 19.3. Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine iz Programa razvoja podeželja 2014-2020, ki je operacija 4 lokalnih akcijskih skupin (LAS Srce Slovenije, LAS po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, LAS med Snežnikom in Nanosom, LAS Notranjska). Cilj operacije je povezati za zdaj razdrobljeno vedenje in znanje o dediščini in časov Janeza Vajkarda Valvasorja, vedenje o njegovem delu. Namen je tudi povezati razdrobljeno turistično ponudbo, ki jo sestavljajo posamezni ponudniki iz javnega in zasebnega sektorja v enotno prepoznavno ponudbo z večjim sinergijskim učinkom na prihodke in prepoznavnost območja. Vrednost operacije - delež LAS-a med Snežnikom in Nanosom znaša 96.465,40 eur z DDV, od tega naš delež 61.616,80 eur z DDV (znesek sofinanciranja 46.706,65 eur, lastna udeležba 14.910,15 eur). Rezultati odobritve oziroma zavrnitve operacije še niso znani.

V marcu 2018 je Zavod kot projektni partner sodeloval tudi pri prijavi projekta strateške teme v okviru Programa Interreg V-A Italija-Slovenija za obdobje 2014-2020.

6. »Trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom« - WALKofPEACE (Prednostna os 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov; Specifični cilj: 3.1. ohranjanje, varstvo, obnavljanje in razvoj naravne in kulturne dediščine) je projekt 10 partnerjev (Posoški razvojni center – vodilni partner, Regione del Veneto, Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju", Associazione Gal Venezia Orientale, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, PromoTurismo FVG, Mestna Občina Nova Gorica, Ente regionale per il patrimonio culturale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia – ERPAC, Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka, Občina Ragogna). Projekt bo prispeval k spremembi obstoječega stanja s skupnimi čezmejnimi aktivnostmi za dolgoročno ohranjanje dediščine prve svetovne vojne ter krepitev njene uporabe za razvoj trajnostnega kulturnega turizma. Izvedene bodo študijske aktivnosti, pripravljene nove razstave, kulturni in spominski dogodki za krepitev splošnega znanja in ozaveščenosti o dediščini prve svetovne vojne. Izvedene bodo aktivnosti usmerjenega izobraževanja in mreženja za turistične ponudnike, organizacije in druge deležnike, namenjene spodbujanju razvoja nove turistične ponudbe. Za okrepitev skupne promocije in trženja dediščine prve svetovne vojne bo uvedena krovna destinacijska znamka Poti miru s smernicami za trženje, spletna stran in druga promocijska gradiva. Nadgrajene in urejene bodo nove tematske poti, informacijske točke in središča s sodobnimi

inovativnimi in interaktivnimi predstavitvami dediščine. Projekt je bil odobren in bo trajal med 1.11.2018 in 31.10.2021. Vrednost projekta znaša 2.941.176,00 eur z DDV, od tega naš delež 118.000,00 eur z DDV (znesek sofinanciranja 100.300,00 eur, lastna udeležba 17.700,00 eur).

6.3. TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER PIVKA

V Parku vojaške zgodovine in Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer smo skozi celo leto izvajali informativno dejavnost. Turistom, izletnikom in naključnim obiskovalcem smo nudili celovite informacije o znamenitostih, prireditvah in dogodkih, gostinski ponudbi, prenočitvenih zmogljivostih, naravnih in kulturnih znamenitostih, domači obrti, izletih idr. informacije o občini Pivka, Zelenem krasu in Sloveniji.

7. RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2018

Računovodsko poročilo je namenjeno notranjim in zunanjim uporabnikom računovodskih izkazov. Vsebuje računovodske podatke, informacije in vsa potrebna razkritja, razlage ter pojasnila posameznih računovodskih postavk. Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka je pričel s poslovanjem dne 1. 1. 2016.

Obvezni izkazi so naslednji:

1. **Bilanca stanja**, ki izkazuje stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na dan 31. 12. 2018 s prilogama:
 - 1a. **Stanje in gibanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev** in
 - 1b. **Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil.**
2. **Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov**, kjer se izkazujejo prihodki in odhodki po računovodskih standardih.
3. **Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti**, kjer ločeno izkazujemo prihodke in odhodke iz javne službe in tiste, ki so ustvarjeni na trgu.
4. **Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka**, kjer so prikazani prihodki in odhodki po Zakonu o računovodstvu s prilogama:
 - 4a. **Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov**, ki je sestavni del izkaza po načelu denarnega toka in
 - 4b. **Izkaz računa financiranja določenega uporabnika**, ki je sestavni del izkaza po načelu denarnega toka.

Vsi zneski za leto 2018 so izkazani v evrih brez centov. Poslovno leto je enako koledarskemu in je trajalo od 1. 1. 2018 so 31. 12. 2018.

Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka je po Zakonu o računovodstvu in v skladu s Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun in proračunske uporabnike razvrščen med določene uporabnike enotnega kontnega načrta. Pri vodenju poslovnih knjig se upoštevajo določbe iz:

- Zakona o javnih financah (Ur. l. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 56/02, 110/02, 127/06, 14/07, 64/08, 109/08, 49/09, 38/10, 11/11. pop. 14/13 in pop. 101/13, 55/15-ZFis, 96/15-ZIPRS1617 in 13/18),
- Zakona o računovodstvu (Ur. l. 23/99, 30/02 in 114/06 in 86/16),
- Pravilnika o računovodstvu,
- Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in osebe javnega prava (Ur. l. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10, 104/10 in 104/11, 86, 16),
- Pravilnika o načinu usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Ur. l. 117/02 in 134/03, 108/13),
- Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Ur. l. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10 in 60/10),

- Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur. l. 109/07, 68/09),
- Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov oseb javnega prava (Ur. l. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18),
- Pravilnika o pripravi konsolidirane premoženjske bilance države in občin (Ur. l. 26/03, 117/05, 120/07, 32/08, 106/13 in 94/14),
- Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov,
- Navodila o spremembah in dopolnitvah Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Ur. l. 12/01, 10/06, 8/07),
- Navodila za uskladitev računovodskih evidenc za uporabnike enotnega kontnega načrta z Zakonom o računovodstvu (Ur. l. 110/99, 26/00, 27/00 – popr.),
- Navodila o načinu odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur. l. 45/04, 114/06, 138/06, 120/07, 48/09 in 58/10),
- Slovenskih računovodskih standardov.

1. Pojasnila k bilanci stanja

AKTIVA

A.) Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju

Opredmetena in neopredmetena sredstva se v poslovnih knjigah izkazujejo po nabavni vrednosti. Med dolgoročnimi sredstvi izkazujemo v tej postavki:

- neopredmetena sredstva in njihov popravek vrednosti in
- opremo in druga opredmetena osnovna sredstva ter njihov popravek vrednosti.

Neopredmetena sredstva predstavljajo premoženjske pravice in programsko opremo. Nabavna vrednost neopredmetenih sredstev znaša na dan 31. 12. 2018 5.415 eur, popravek vrednosti pa 2.228 eur.

Opredmetena osnovna sredstva predstavljajo zgradbe, oprema in drobni inventar. Na dan 31. 12. 2018 znaša nabavna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev 79.655 eur.

Popravek vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev znaša na dan 31. 12. 2018 30.691 eur.

V letu 2018 so bila v soglasju z ustanoviteljico nabavljena naslednja neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva v skupni višini 27.987 eur:

- licenca TS Prestige za prodajo vstopnic na mobilni blagajni v višini 324 eur,
- nadgraditev Microsoft Office višini 239 eur
- licenca TS Prestige za vodenje mobilne blagajne trgovine v višini 387 eur,
- pisarniško pohištvo v višini 769 eur,
- mobilni tiskalnik v višini 162 eur,
- tablica Samsung Galaxy za prodajo
- v višini 428 eur,
- rabljen računalnik Dell Optiplex v višini 384 eur

- vlomna centrala s priključki v višini 781 eur,
- analogna adresna naprava v višini 1.492 eur,
- rabljeno vozilo Dacia Duster v višini 6.900 eur,
- eksponat letalo AeroYU v višini 14.891 eur,
- prenosni zvočnik v višini 221 eur (projekta sredstva),
- Go pro kamera v višini 405 eur (projektna sredstva)
- stabilizator kamere v višini 278 eur (projektna sredstva) ter
- gibljiva lutka v višini 326 eur (projektna sredstva).

Osnovna sredstva se amortizirajo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Pri obračunu amortizacije so bile upoštevane amortizacijske stopnje, ki so usklajene z Navodilom o načinu odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur. l. 58/10). Med drobni inventar so zajeta sredstva, ki imajo dobo koristnosti daljšo od enega leta, vrednost posameznega sredstva pod 500 eur in ki so ob nabavi prenesena v uporabo s takojšnjim odpisom celotne vrednosti sredstva.

Osnovna sredstva v upravljanju se knjigovodsko vodijo ločeno od ostalih osnovnih sredstev financiranih iz prejetih donacij ali iz projektov, kar je razvidno iz izpisov knjige osnovnih sredstev.

Preostala sredstva v upravljanju niso zajeta v poslovnih knjigah Zavoda zaradi zahtev, ki izhajajo iz operacije pridobivanja sredstev za projekt »Celovita ureditev kompleksa Parka vojaške zgodovine« in prejšnjih projektov. Sredstva se bodo ustrezno prenesla v upravljanje v skladu s Pogodbo o upravljanju med občino Pivka in Zavodom.

Popis sredstev je potekal ročno in v skladu z navodili o popisu. Inventurna komisija ni predlagala nobenega sredstva za odpis.

B.) Kratkoročna sredstva in aktivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi sredstvi izkazujemo:

- denarna sredstva v blagajnah,
- dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah,
- kratkoročne terjatve do kupcev,
- kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta,
- druge kratkoročne terjatve in
- aktivne časovne razmejitve.

Zavod ima na dan 31. 12. 2018 za 38.317 eur kratkoročnih sredstev in jih sestavljajo:

- denarna sredstva v blagajnah iz naslova blagajniških minimumov v višini 500 eur,
- denarna sredstva na računu, odprtem pri Upravi RS za javna plačila v višini 26.155 eur,
- denarna sredstva v blagajni na prehodnem kontu iz naslova vstopnin in prodaje v trgovini v višini 3.074 eur,
- kratkoročne terjatve do kupcev v višini 2.642 eur,
- kratkoročne terjatve do posrednih proračunskih uporabnikov iz naslova vstopnin v višini 985 eur,

- druge kratkoročne terjatve iz naslova vstopnega ddv ter kratkoročnih terjatev do poslovne banke iz naslova plačil s plačilnimi karticami za leto 2018 v višini 3.252 eur,
- aktivne časovne razmejitve za zavarovanja v višini 1.709 eur.

Terjatve do kupcev in proračunskih uporabnikov so na dan 31. 12. 2018 usklajene in potrjene z obrazci IOP. Inventurna komisija za popis terjatev in obveznosti ni ugotovila nobenih spornih terjatev. Nobena terjatev ni bila predlagana za odpis. Zavod na dan 31. 12. 2018 ne izkazuje terjatev do tujine.

C.) Zaloge

Zavod izkazuje na dan 31.12.2018 za 32.686 eur zalog trgovskega blaga v muzejski trgovini Magazin ter za 1.411 eur zalog trgovskega blaga v trgovini v Ekomuzeju. V postavki zalog so vsebovane zaloge na centralnih skladiščih, vrednost komisjskega blaga v skladiščih se vodi na izvenbilančnih kontih skupine 999. Zaloge v centralnih skladiščih se vodijo po nabavni ceni po metodi FIFO. Inventurno stanje je bilo na dan 31.12.2018 usklajeno z knjigovodskim stanjem zalog. Od ugotovljenega inventurnega primanjkljaja je bil odveden ustrezen davek na dodano vrednost.

PASIVA

D.) Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi obveznostmi izkazujemo:

- kratkoročne obveznosti do zaposlenih,
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev,
- druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja in
- kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta.

Zavod ima na dan 31. 12. 2018 za 67.854 eur kratkoročnih obveznosti in jih sestavljajo:

- kratkoročne obveznosti do zaposlenih iz naslova plač, prispevkov delojemalcev in dohodnine za plačo za mesec december v višini 17.882 eur,
- kratkoročne obveznosti do domačih dobaviteljev v višini 38.918 eur ter 384 eur obveznosti do tujih dobaviteljev,
- kratkoročne obveznosti za prispevke delodajalca za plačo za mesec december v višini 2.698 eur,
- kratkoročne obveznosti za davek na dodano vrednost za mesec december v višini 1.340 eur,
- kratkoročne obveznosti iz naslova davka od dohodkov pravnih oseb v višini 1.255 eur,
- kratkoročne obveznosti za premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 312 eur ter
- kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta v višini 3.266 eur
- kratkoročne pasivne časovne razmejitve iz naslova vračunanih odhodkov za stroške revizije ter stroške zalog v višini 1.799 eur.

E.) Lastni viri in dolgoročne obveznosti

Med lastnimi viri in dolgoročnimi obveznostmi izkazujemo:

- dolgoročne pasivne časovne razmejitve in
- ugotovljeni presežek prihodkov nad odhodki tekočega poslovnega leta in preteklega poslovnega leta z upoštevanjem porabe presežka.

Zavod ima na dan 31. 12. 2018 za 56.711 eur lastnih virov in dolgoročnih obveznosti in jih sestavljajo:

- dolgoročne pasivne časovne razmejitve v skupni višini 984 eur iz naslova prejete donacije v obliki železniških tirov za postavitev lokomotive in vagonov, ki je ovrednotena, vendar neodplačna; vrednost donacije je ustrezno zmanjšana za znesek obračunanih amortizacij sredstev, ki se pokriva v breme postavke dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev ter znesek sredstev iz projekta »Doživljajski programi« za nakup osnovnih sredstev, ustrezno zmanjšan za priznana amortizacija tekočega leta,
- obveznosti za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v višini 44.038 eur,
- ugotovljeni presežek prihodkov nad odhodki po izvzemu davka od dohodka za leto 2018 v višini 4.450 eur ter
- preostanek presežka prihodkov nad odhodki preteklih poslovnih let v višini 7.239 eur.

2. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Izkaz prihodkov in odhodkov je sestavljen na podlagi Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava in Računovodskih standardov. Pri sestavitvi tega izkaza določeni uporabniki upoštevamo računovodsko načelo nastanka poslovnega dogodka.

V svojih poslovnih knjigah vodi Zavod odhodke po naravni vrsti stroškov, in sicer:

- stroški materiala,
- stroški storitev,
- stroški dela,
- stroški amortizacije,
- drugi stroški,
- finančni odhodki in
- drugi odhodki.

Prihodki so razdeljeni na:

- prihodke iz poslovanja, kamor so vključeni prihodki proračunov, javne službe in prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu,
- finančne prihodke in
- druge prihodke.

PRIHODKI

A.) Prihodki od poslovanja

Prihodki iz poslovanja znašajo za leto 2018 648.722 eur in so za 14 odstotkov višji kot preteklo poslovno leto. Sestavljajo jih:

1. prihodki iz občinskega proračuna v višini 140.241 eur, ki so namenjeni pokrivanju stroškov plač, stroškov materiala ter storitev in predstavljajo 22 odstotkov vseh doseženih poslovnih prihodkov,
2. prihodki Ministrstva za kulturo za financiranje projekta »Dediščina kot doživetje« v višini 8.000 eur,
3. prihodki Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo za financiranje projekta »Razvoj doživljajski programov v Parku vojaške zgodovine« v višini 8.856 eur,
4. prihodki od prodaje storitev iz opravljanja javne službe v višini 350.113 eur, kjer so zajeti prihodki od vstopnin in prijavnin na dogodke, ki se nanašajo na javno službo po Odloku o ustanovitvi ter predstavljajo 54 odstotkov vseh poslovnih prihodkov,
5. prihodki od prodaje blaga v muzejski trgovini Magazin v višini 109.734 eur, prihodki od prodaje v trgovini v Ekomuzeju v višini 4 eure, prihodki od zaračunanih skupnih stroškov v objektu Komanda v višini 1.654 eur, ki predstavljajo 18 odstotkov vseh poslovnih prihodkov ter
6. ostali prihodki, pridobljeni na trgu (sponzorska sredstva, najem plakatnih mest, vodenja izven muzeja, izvajanje promocije na dogodkih ter provizija pri prodaji trgovine) v višini 30.120 eur, ki predstavljajo 5 odstotkov vseh doseženih poslovnih prihodkov.

Tabela: Prihodki od storitev opravljanja javne dejavnosti po odloku o ustanovitvi za leto 2018, 2017 in 2016 (vrednosti v eur)

	2018	2017	2016
vstopnine v PVZ (od tega samo podmornica)	326.515 (53.194)	295.353 (50.265)	245.730 (41.484)
prijavnine na dogodke v PVZ	17.154	13.974	2.572
dodatno vodenje po muzeju	797	592	200
vstopnine v Ekomuzej	4.615	4.556	4.144
ogled utrdb Alpskega zidu in kaverne	1.032	420	595
Skupaj	350.113	314.895	253.241

B.) Finančni prihodki

Zavod ni imel v letu 2018 nobenih finančnih prihodkov.

C.) Drugi prihodki

Zavod je imel v letu 2018 za 3.282 eur drugih prihodkov. V njih so zajete prejete donacije ter prihodki Centra za socialno delo za povračilo prispevkov pri obračunu družbeno koristnega dela.

Č.) Prevrednotovalni poslovni prihodki

Zavod je imel v letu 2018 za 1.134 eur drugih prevrednotovalnih prihodkov, ki izhajajo iz naslova dokončnega poročuna odbitnega deleža davka na dodano vrednost za leto 2018.

ODHODKI

D.) Stroški blaga, materiala in storitev

Stroški blaga, materiala in storitev znašajo za leto 2018 380.273 eur in so za 16 odstotkov višji kot preteklo poslovno leto. Sestavljajo jih:

1. nabavna vrednost prodanega materiala in blaga višini 52.344 eur,
2. stroški materiala v višini 55.564 eur in
3. stroški storitev v višini 272.365 eur.

Tabela: Stroški materiala za 2018, 2017 in 2016 (vrednosti v eur)

	2018	2017	2016
električna energija in omrežnina	23.413	24.096	19.736
gorivo za vozila, eksponate in kosilnice	1.951	1.371	1.674
kurivo za ogrevanje	5.471	6.379	5.043
nadomestni deli	1.203	242	
material za tekoče vzdrževanje	15.402	13.083	12.282
pisarniški material	1.982	2.221	1.811
strokovna literatura	411	207	
drugi stroški materiala	5.731	2.702	2.489
Skupaj	55.564	50.298	43.035

Tabela: Stroški storitev za 2018, 2017 in 2016 (vrednosti v eur)

	2018	2017	2016
storitve čiščenja	166	2.542	11.009
prevozne storitve cestnega prometa	256	1.723	1.379
varnost pri delu	606	437	470
storitve v zvezi z delavnicami in razstavami	22.129	7.294	256
razne storitve ob dogodkih v PVZ	8.853	11.509	5.690
poštne storitve	784	993	780
stroški provizije pri najemu simulatorja	9.040		
telefon in optika	2.392	2.040	1.480
stroški udeležbe na sejnih, simpozijih	2.360	1.542	1.245
varovanje zgradb in prostorov	2.779	3.559	3.051
turistično vodenje zunanjih izvajalcev	1.504	1.280	4.444
tiskarske storitve	17.874	17.386	11.006
vzdrževanje poslovnih prostorov	18.180	20.705	17.872
vzdrževanje okolice	3.569	8.082	4.452
vzdrževanje programske opreme	10.837	12.680	13.269
vzdrževanje opreme in sredstev	8.932	9.204	2.999

najemnine računalniške opreme	1.551	1.041	1.068
najemnine poslovnih prostorov	799	622	
provizije poslovne banke in UJP	3.440	2.984	870
zavarovalne premije za opremo	3.716	3.011	1.976
zavarovalne premije za obiskovalce	8.444	7.640	6.333
zavarovalne premije za vozila	322	1.408	
izobraževanje zaposlenih	1.615	495	253
pregled požarne varn., priprava ocene tv.	489		
svetovalne, revizorske, intelektualne stor.	4.953	11.930	5.403
komunalne storitve - voda	5.258	4.668	3.253
komunalne storitve - odvoz odpadkov	1.497	1.425	1.479
povračila stroškov prevoza v državi	3.991	4.292	3.660
zdravstvene storitve	193	135	286
stroški nočitev tujina	407		
prevozi oseb, letalske vozovnice	1.537		
stroški podjemnih pogodb	166		
storitve reprezentance	12.499	11.411	8.479
oglaševalske storitve	46.291	32.542	14.078
študentsko delo	63.326	51.938	38.033
dejavnost gasilcev na prireditvah	1.560	800	2.470
stroški za službena oblačila	50	121	
Skupaj	272.365	237.502	167.097

E.) Stroški dela

Višina plač je usklajena z določili Kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti, Zakonom o sistemu plač javnih uslužbencev in Zakonom o urejanju javnih financ. Stroški dela zajemajo:

- bruto plače,
- prispevke delodajalca in
- druge stroške dela.

V letu 2018 je bilo na Zavodu doseženih za 260.529 eur stroškov dela in jih sestavljajo:

1. Plače in nadomestila plač v višini 215.002 eur. V znesku so zajete plače zaposlenih za redno delo, praznike, letni dopust, boleznine, nadure in delovno uspešnost zaradi povečanega obsega dela kot posledica nezasedenosti delovnih mest po sprejeti sistematizaciji delovnih mest.
2. Prispevki delodajalca za socialno varnost v višini 17.824 eur. Podatek zajema prispevke delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
3. Drugi stroški dela v višini 27.703 eur. Podatek zajema povračila stroškov za prevoz na delo, prehrano na delu, regres in premije KPZJU.

Stroški dela so se v letu 2018 povečali glede na preteklo poslovno leto za 18 odstotkov, predstavljajo pa 41 odstotkov vseh odhodkov Zavoda. V letu 2018 so bile realizirani dve novi zaposlitvi za obdobje enega leta za delovni mesti Strokovni sodelavec, ki sta delno financirani po projektu »Dediščina kot doživetje«.

F.) Stroški amortizacije

Amortizacija je obračunana po metodi enakomerne časovne amortizacije, tako da so stopnje amortizacije enake ves čas uporabe sredstva. Amortizacija je obračunana v skladu z zakonskimi stopnjami, ki jih je potrdilo pristojno ministrstvo. Vključuje stroške takojšnjega odpisa drobnega inventarja in opreme, katere posamična nabavna vrednost ne presega 500 eur. Amortizacija se obračuna ločeno za sredstva v upravljanju in ločeno za sredstva, pridobljena iz drugih virov.

Stroški amortizacije znašajo za leto 2018 12.427 eur. Za 10.261 eur amortizacije se pokrije v breme ustreznih virov, preostali del amortizacije v višini 2.166 eur pa ostaja kot odhodek v izkazu uspeha.

Stroški amortizacije predstavljajo pa 1 odstotek vseh ustvarjenih odhodkov.

G.) Drugi stroški

Med drugimi stroški izkazujemo vplačane članarine združenjem, izplačila nagrad dijakom in študentom za obvezno prakso, stroške dddv-ja od ugotovljenih primanjkljajev pri inventuri ter stroške zavarovanj pri opravljanju družbeno koristnega dela. Skupaj je bilo v letu 2018 za 2.194 eur drugih stroškov, kar znaša 0,10 odstotka vseh odhodkov.

H.) Finančni odhodki

Postavka finančnih odhodkov v skupnem znesku 914 eur zajema zamudne obresti od dobaviteljev in prevrednotovalne odhodke iz naslova priznanih provizij pri prodaji darilnih bonov podjetja Zvezdar d.o.o..

L.) Drugi odhodki

Zavod v letu 2018 ne izkazuje drugih odhodkov.

I.) Presežek prihodkov

Za leto 2018 je bil ugotovljen presežek prihodkov nad odhodki po načelu nastanka poslovnega dogodka v višini 7.036 eur. Zavod ima iz naslova ugotovljenega presežka za 2.586 eur obveznosti za davek od dohodkov pravnih oseb. Presežek prihodkov nad odhodki po odbitku davka od dohodkov pravnih oseb v višini 4.450 eur se prenaša med nerazporejeni presežek prihodkov nad odhodki med lastne vire in dolgoročne obveznosti Zavoda. Presežek se razporedi v skladu s sklepom sveta zavoda.

3. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po dejavnosti

Po 22. členu Zakona o zavodih se kot javne službe opravljajo z zakonom oz. odlokom občine ali mesta na podlagi zakona določene dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja v javnem interesu republika, občina ali mesto. Tržna dejavnost se nanaša na prodajo storitev, opravljenih za trg. V poslovnih knjigah za leto 2018 zagotavljamo ločeno evidenco prihodkov, ki so nastali z opravljanjem javne službe, in prihodkov, ki so nastali na trgu.

V letu 2018 je bilo ustvarjenih za 511.626 eur prihodkov iz naslova opravljanja javne službe in 141.512 eur prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Opravljanje dejavnosti na trgu predstavlja 22 odstotkov vseh ustvarjenih prihodkov Zavoda.

Pri razporejanju odhodkov na tržno dejavnost smo uporabili sodilo, ki smo ga upoštevali pri pripravi finančnega načrta za leto 2018. Med odhodke iz tržne dejavnosti so neposredno uvrščeni odhodki iz naslova nabavne vrednosti prodanega materiala in blaga trgovine ter polovica zneska plače in vseh pripadajočih stroškov dela zaposlenega vodje trgovine.

Pri razporejanju ostalih stroškov materiala, storitev, amortizacije, drugih stroškov, finančnih odhodkov ter prevrednotovalnih odhodkov smo upoštevali sodilo deleža prihodkov na trgu v celotnih prihodkih Zavoda.

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti izkazujemo za leto 2018 1.248 eur presežka prihodkov nad odhodki iz izvajanja javne službe po odbitku davka od dohodkov, ter 3.202 eur presežka prihodkov nad odhodki od prodaje na trgu po odbitku davka od dohodkov.

4. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka je evidenčni izkaz, v katerega se vpisujejo podatki o prilivih in odlivih, ki jih določeni uporabniki izkazujejo v poslovnih knjigah po drugem odstavku 11. člena Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov. Določeni uporabniki moramo izkazovati prihodke in odhodke po načelu denarnega toka – plačane realizacije. Takšno izkazovanje naj bi zagotavljalo primerljive podatke, ki so potrebni za spremljanje gibanja sredstev javnih financ na ravni države in občin. Pri evidenčnem izkazovanju podatkov se upoštevajo pravila, ki veljajo za druge uporabnike, ne pa pravila iz Slovenskih računovodskih standardov. Podatki, izkazani v tem izkazu, niso primerljivi s podatki, izkazanimi na kontih skupine 46 – zaračunani odhodki določenih uporabnikov in 76 – zaračunani prihodki določenih uporabnikov. Po načelu denarnega toka se prihodke pripozna, ko sta izpolnjena dva pogoja:

1. poslovni dogodek je nastal oz. storitev je bila opravljena in
2. prišlo je do prejema ali izplačila denarja oz. njegovega ekvivalenta.

V tem obrazcu izkazujemo sredstva, pridobljena iz občinskega proračuna in državnega proračuna za tekočo porabo po načelu denarnega toka, ločeno od lastnih pridobljenih sredstev, ustvarjenih z javno službo in tistih, ki so ustvarjena na trgu.

V letu 2018 je Zavod prejel 681.422 eur prilivov iz naslednjih virov:

- sredstva iz občinskega proračuna za tekočo porabo v višini 140.240 eur,
- sredstva iz občinskega proračuna za investicije v višini 26.760 eur
- sredstva iz državnega proračuna za sofinanciranje stroškov dela po projektu »Dediščina kot doživetje« v skupni višini 11.000 eur,

- sredstva iz naslova izvajanja javne službe (vstopnine, prijavnine na dogodke, vodenje po muzeju) v višini 347.521 eur
- sredstva iz naslova prejetih donacij iz domačih virov v višini 3.189 eur
- sredstva prejeta iz drugih evropskih institucij po projektu «Razvoj doživljajskih programov v Parku vojaške zgodovine» v višini 9.838 eur in
- sredstva, pridobljena s prodajo blaga in storitev na trgu v višini 142.874 eur.

Sredstva iz občinskega proračuna predstavljajo 25 odstotkov vseh prilivov, pridobljena sredstva iz naslova vstopnin in prijavnin na dogodke 51 odstotkov vseh prilivov, sredstva pridobljena na trgu 21 odstotkov vseh prilivov, vsi ostali prihodki pa predstavljajo skupaj 3 odstotke vseh prilivov zavoda.

V letu 2018 je imel Zavod za 685.988 eur odlivov za naslednje izdatke:

- plače in druge izdatke zaposlenim v višini 212.877 eur,
- prispevke delodajalcev za socialno varnost v višini 33.886 eur,
- izdatke za blago in storitve za izvajanje javne službe v višini 260.469 eur,
- investicije v osnovna sredstva v višini 25.714 eur ter
- izdatke iz naslova prodaje storitev na trgu v višini 153.042 eur.

Zavod ima na dan 31. 12. 2018 ustvarjeni presežek odlivov nad prilivi v višini 4.566 eur. Z upoštevanjem stanja denarnih sredstev na računu dne 01.01.2018 in ustvarjenim presežkom odlivov v letu 2018, stanje denarnih sredstev na dan 31.12.2018 ustreza negativnemu denarnemu toku leta 2018.

Tabela: Primerjava doseženih prilivov in odlivov 2018 s finančnim načrtom za 2018 (vrednosti v eur)-upoštevan denarni tok

Postavka	2018	Plan 2018	2018/Plan
Skupaj prihodki	681.422	650.900	1,05
1.Prihodki za izvajanje javne službe	538.548	509.900	1,06
- prihodki iz državnih proračunov		7.000	
- prihodki iz občinskih proračunov	167.000	175.000	0,96
- prihodki iz državnega proračuna iz sredstev EU	11.000	10.900	1,01
- prihodki od prodaje blaga in storitev	347.521	317.000	1,10
- drugi prihodki za izvajanje javne službe			
- prejete donacije	3.189		
- prejeta sredstva projekti EU	9.838		
2.Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	142.874	141.000	1,02
Skupaj odhodki	685.988	650.900	1,06
3.Odhodki za izvajanje javne službe	532.946	510.250	1,05
- plače in drugi izdatki zaposlenim	212.877	216.890	0,99
<i>*plače in dodatki</i>	<i>176.683</i>	<i>176.200</i>	
<i>*regres za letni dopust</i>	<i>8.635</i>	<i>8.290</i>	
<i>*povračila in nadomestila</i>	<i>14.486</i>	<i>15.000</i>	

*sredstva za delovno uspešnost	129	150	
*sredstva na nadurno delo	12.944	17.250	
- prispevki delodajalcev za socialno varnost	33.886	31.700	1,07
- izdatki za blago in storitve	260.469	249.210	1,05
*pisarniški in splošni material in storitve	97.446	73.350	
*posebni material in storitve	5.669	3.200	
*energija, voda, komunalne storitve, komunikacije	32.098	30.400	
*prevozni stroški in storitve	3.118	2.950	
*izdatki za službena potovanja	4.296	3.750	
*tekoče vzdrževanje	56.612	59.530	
*poslovne najemnine in zakupnine	1.731	8.670	
*kazni in odškodnine			
*drugi operativni odhodki	59.499	50.360	
*odhodki za izvajanje projektov		17.000	
- investicijski odhodki	25.714	12.450	2,07
4.Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	153.042	140.650	1,09
- plače in izdatki zaposlenim	9.311	9.600	0,97
- prispevki delodajalcev za soc. varnost	1.501	1.360	1,11
- izdatki za blago in storitve	142.230	129.690	1,10
Presežek odhodkov nad prihodki	4.566	0	

5. Izračun presežka po Zakonu o fiskalnem pravilu

Posredni uporabniki proračuna morajo po Zakonu o fiskalnem pravilu (Ur. l. 55/15) in na podlagi 77. člena Zakona o izvrševanju proračuna RS za leti 2017 in 2018 izračunavati presežek, ki pa je drugačen kot presežek, izračunan po računovodskih pravilih. Presežek se izračuna tako, da se presežek po denarnemu toku na dan 31. 12. 2018 zmanjša za neplačane obveznosti (konti skupine 21, 22, 23 in 24), neporabljena namenska sredstva, ki so namenjena za financiranje izdatkov v prihodnjem obdobju in so evidentirana na kontih časovnih razmejitev, ter za neporabljena sredstva za investicije. Izračunan presežek po fiskalnem pravilu za leto 2018 je negativen, zato se celoten presežek izračunan po računovodskih pravilih porabi v skladu s predpisi in akti o ustanovitvi Zavoda.

6. Druga razkritja v skladu z 27. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava

Ob upoštevanju 27. člena Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, podajamo naslednja druga razkritja:

6.1. Sodilo za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu

Pri razporejanju dela odhodkov na tržno dejavnost smo uporabili sodilo, ki smo ga upoštevali pri pripravi finančnega načrta za leto 2018. Med odhodke iz tržne dejavnosti so neposredno uvrščeni celotni stroški nabavne vrednosti prodanega blaga v trgovini (konto 466000) ter polovica celotnega zneska plače in vseh pripadajočih stroškov dela zaposlenega sodelavca, ki vodi trgovino. Poleg teh so na tržno dejavnost zavoda prerezporejeni ostali odhodki v deležu, ki smo ga izračunali na podlagi celotnih prihodkov

iz tržne dejavnosti glede na celotne prihodke Zavoda. Celotni tržni prihodki Zavoda predstavljajo 22 odstotkov celotnih prihodkov Zavoda in po izračunanem deležu smo ustrezno razporedili stroške materiala, stroške storitev, stroške amortizacije, druge stroške, finančne odhodke ter druge odhodke.

Konto 46 (vrednosti v eur)	Skupni stroški	stroški javne dejavnosti	stroški tržne dejavnosti
460- stroški materiala	55.564	43.340	12.224
461- stroški storitev	272.365	212.445	59.920
462- stroški amortizacije	2.166	1.690	476
464- stroški plač	260.529	249.735	10.794
465- drugi stroški	2.194	1.711	483
466- str. nabavne .vr. blaga	52.344	-	52.344
467- finančni odhodki	914	713	201
468- drugi odhodki	26	20	6
Skupaj	646.102	509.654	136.448

6.2. Nameni, za katere so bile oblikovane dolgoročne rezervacije, ter oblikovanje in porabo dolgoročnih rezervacij po namenih

Zavod nima dolgoročnih rezervacij za poslovno leto 2018.

6.3. Vzroki za izkazovanje presežka prihodkov nad odhodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov

V izkazu prihodkov in odhodkov Zavoda za leto 2018 je bil izkazan presežek prihodkov nad odhodki v višini 7.036 eur pred obdavčitvijo davka od dohodkov pravnih oseb, ki znaša 2.586 eur. Čisti presežek prihodkov nad odhodki leta 2018 v višini 4.450 eur se prenaša na postavko presežka v bilanci stanja (konto 985). Presežek se bo ustrezno prerazporedil v skladu s sklepom sveta zavoda.

6.4. Metoda vrednotenja zalog gotovih izdelkov v trgovini ter postavke na izvenbilančnih kontih

Zaloge v centralnih skladiščih (trgovina Magazin in trgovina Ekomuzej) se vodijo po nabavni ceni po metodi FIFO. Nabavna vrednost v obeh centralnih skladiščih (konto 363000) je podana v bilanci stanja med postavko zalog. Zaloge v komisijskih skladiščih (trgovina Magazin in trgovina Ekomuzej) so knjižene izvenbilančno na kontih 999.

Centralno skladišče	Konto na dan 31.12.2018	Vrednost v eur
	363000- Zaloga	34.097,17
Komisijsko skladišče		
	999000- Blago v komisijski prodajnih po prodajnih cenah	-21.374,19
	999001-obveznost do lastnika blaga	12.807,90
	999002- vrednost marže v prodajni vrednosti zaloge	5.804,15

	999003- vrednost 22 % ddv v prodajni vrednosti zaloge	1.749,50
	999003-vrednost 9,5 % ddv v prodajni vrednosti zaloge	1.012,64

6.5. Podatki o stanju neporavnanih terjatev ter ukrepih za njih poravnavo oziroma razlogih neplačila

Zavod izkazuje na dan 31.12.2018 za 2.642 eur terjatev do domačih kupcev.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	824
zapadle nad 90 dni	186
zapadle do 90 dni	494
zapadle do 60 dni	1.005
zapadle do 30 dni	133
Skupne terjatve (konto 120000)	2.642

Pri terjatvah do kupcev deluje Zavod v skladu s skrbnostjo dobrega gospodarja. S kupcem, ki zamujajo s plačili preko valute se takoj vzpostavi kontakt in se jih pisno opominja. Pri pregledu terjatev na dan 31.12.2018 se je presodilo, da nobena terjatev ni neizterljiva in potrebna odpisa, tako da se pri kupcih nadaljuje s postopki izterjave. V januarju 2019 je bila poravnana večina odprtih terjatev iz izkazov na dan 31.12.2018.

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na zadnji bilančni dan 916 eur.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	430
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	323
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	163
Skupne terjatve (konto 120000)	916

Druge kratkoročne terjatve v višini 3.321 eur se nanašajo na terjatve iz naslova refundacij bolniške pri plači za december, terjatve za vstopni ddv (ddv od prejetih faktur v januarju, po vsebini pa predmet poslovnega leta 2018) ter terjatve do poslovne banke za vnovčenje poslovnih kartic in so v celoti nezapadle na dan 31.12.2018. V celoti so bile poravnane v začetku leta 2019.

6.6. Podatki o obveznostih, ki so zapadle v plačilo do konca poslovnega leta oziroma razlogih za neplačilo

Zavod izkazuje na dan 31.12.2018 za 38.918 eur obveznosti do domačih dobaviteljev.

Postavka na dan 31.12.2018	Vrednost v eur
nezapadle	38.756
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	162
Skupne obveznosti (konto 220000)	38.918

Med zapadlimi obveznostmi do domačih dobaviteljev na dan 31.12.2018 je obveznost do dobavitelja Petrol d.d. v višini 162 eur, ki je bila poravnana v januarju 2019.

Zavod izkazuje na dan 31.12.2018 za 384 eur obveznosti do tujih dobaviteljev.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	81
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	11
zapadle do 30 dni	292
Skupne obveznosti (konto 221000)	384

V začetku poslovnega leta 2019 so bile poravnane vse obveznosti, ki so bile na postavki obveznosti do tujih dobaviteljev na dan 31.12.2018.

Zavod izkazuje na dan 31.12.2018 za 5.605 eur drugih kratkoročnih obveznosti iz poslovanja.

Postavka na dan	Vrednost v eur
Nezapadle	5.605
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 23)	5.605

Vse druge kratkoročne obveznosti, ki zajemajo obveznost za prispevke delodajalca na plačo, obveznosti za ddv ter obveznosti za premije kolektivnega prostovoljnega zavarovanja javnih uslužbencev na zadnji bilančni dan, so v celoti nezapadle.

Zavod izkazuje na dan 31.12.2018 za 3.266 eur obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	3.266
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 24)	3.266

Vse obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta so na dan 31.12.2018 nezapadle in poravnane na dan zapadlosti v plačilo.

6.7. Viri sredstev, uporabljeni za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva ter dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe)

V letu 2018 je bilo nabavljenih za 27.987 eur sredstev.

Nabava sredstev po viru	Vrednost v eur
sredstva ustanovitelja po Pogodbi o financiranju delovanja zavoda za leto 2018 ter sklenjenem aneksu k pogodbi	26.759
- <i>neopredmetena sredstva</i>	950
- <i>oprema in druga opredmetena osnovna sredstva</i>	25.809
sredstva iz projekta »Razvoj doživljajskih programov v PVZ«	1.228
- <i>neopredmetena sredstva</i>	
- <i>oprema in druga opredmetena sredstva</i>	1.228
Skupaj	27.987

Sredstva se v registru osnovnih sredstev vodijo ločeno glede na vir nabave.

6.8. Naložbe prostih denarnih sredstev

Na dan 31.12.2018 izkazuje Zavod za 29.729 eur prostih denarnih sredstev.

Postavka na dan 31.12.2018	Vrednost v eur
denarna sredstva v blagajni iz naslova blagajniškega minimuma (konto 100001)	500
- <i>blagajna vstopnine PVZ</i>	200
- <i>blagajna trgovina Magazin</i>	200
- <i>blagajna Ekomuzej vstopnine</i>	50
- <i>blagajna Ekomuzej trgovina</i>	50
sredstva v blagajni pripravljena za polog (konto 110990)	3.074
- <i>blagajna vstopnine PVZ</i>	1.973
- <i>blagajna trgovina Magazin</i>	1.078
- <i>blagajna Ekomuzej vstopnine</i>	19

- blagajna Ekomuzej trgovina	4
sredstva na računu UJP (konto 110000)	26.155
Skupaj	29.729

6.9. Razlogi za pomembnejše spremembe stalnih sredstev

Med stalnimi sredstvi Zavoda je za 52.151 eur dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju. Vsa stalna sredstva Zavoda so nabavljena v poslovnih letih 2016, 2017 in 2018. Inventurna komisija ni ugotovila nobenih sredstev, ki bil bila uničena ali poškodovana in potrebna odpisa. Zmanjšanje vrednosti sredstev je zato posledica obračunane amortizacije sredstev.

Sredstva po registrih (vrednosti v eur)	Sedanja vrednost 1.1.2018	Novе nabave	Amortizacija 2018	Sedanja vrednost 31.12.2018
lastna sredstva	31.935		9.845	22.090
sredstva v upravljanju	4.470	26.759	2.397	28.832
drobni inventar	0			
sredstva iz donacij	186		50	136
sredstva iz projektov		1.228	135	1.093
Skupaj	36.591	27.987	12.427	52.151

6.10. Podatki o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih osnovnih sredstvih, ki so že v celoti odpisana, pa se še vedno uporabljajo za opravljanje dejavnosti

V registrih osnovnih sredstev so zajeta naslednja sredstva, ki so že v celoti odpisana (amortizirana), vendar se še uporabljajo pri poslovanju:

Naziv sredstva	Leto nabave	Inventarna številka
računalnik Columbus	2016	0009
switch GS-4210-24PL4C	2016	0011
switch GS-4210-24PL4C	2016	0012
switch GS-4210-24PL4C	2016	0014
switch GS-4210-24PL4C	2016	0015
računalnik HP Prodesk 400 G3	2016	0016
računalnik HP Prodesk 400 G3	2016	0017
dograditev sistema videonadzora	2016	0056

7. Predlog razporeditve presežka prihodkov nad odhodki iz izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Svetu zavoda predlagamo, da se presežek prihodkov nad odhodki leta 2018 v skupni višini 4.450 eur nameni za pokrivanje investicij v naslednjih letih.

PRILOGE

- **Priloga 1:** Bilanca stanja na dan 31. 12. 2018
- **Priloga 2:** Stanje gibanja neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev
- **Priloga 3:** Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil
- **Priloga 4:** Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov
- **Priloga 5:** Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti
- **Priloga 6:** Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka
- **Priloga 7:** Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov
- **Priloga 8:** Izkaz računa financiranja določenega uporabnika

Priloga 1: Bilanca stanja na dan 31.12.2018

Skupine kontov	Naziv skupine kontov	Oznaka za AOP	Znesek	
			Tekočega leta	Prejšnj. leta
1	2	3	4	5
	A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU (002-003+004-005+006-007+008+009+010+011)	001	52.151	36.591
00	NEOPREDMETENA SREDSTVA IN DOLGOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	002	5.415	4.465
01	POPRAVEK VREDNOSTI NEOPREDMETENIH SREDSTEV	003	2.228	1.282
02	NEPREMIČNINE	004	0	0
03	POPRAVEK VREDNOSTI NEPREMIČNIN	005	0	0
04	OPREMA IN DRUGA OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	006	79.655	52.618
05	POPRAVEK VREDNOSTI OPREME IN DRUGIH OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV	007	30.691	19.210
06	DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	008	0	0
07	DOLGOROČNO DANA POSOJILA IN DEPOZITI	009	0	0
08	DOLGOROČNE TERJATVE IZ POSLOVANJA	010	0	0
09	TERJATVE ZA SREDSTVA DANA V UPRAVLJANJE	011	0	0
	B) KRATKOROČNA SREDSTVA; RAZEN ZALOG IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (013+014+015+016+017+018+019+020+021+022)	012	38.317	40.137
10	DENARNA SREDSTVA V BLAGAJNI IN TAKOJ UNOVČLJIVE VREDNOSTNICE	013	500	450
11	DOBROIMETJE PRI BANKAH IN DRUGIH FINANČNIH USTANOVAH	014	29.229	31.698
12	KRATKOROČNE TERJATVE DO KUPCEV	015	2.642	3.810
13	DANI PREDUJMI IN VARŠČINE	016	0	0
14	KRATKOROČNE TERJATVE DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	017	916	483
15	KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE	018	0	0
16	KRATKOROČNE TERJATVE IZ FINANCIRANJA	019	0	0
17	DRUGE KRATKOROČNE TERJATVE	020	3.321	3.062
18	NEPLAČANI ODHODKI	021	0	0
19	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	022	1.709	634
	C) ZALOGE (024+025+026+027+028+029+030+031)	023	34.097	18.414
30	OBRAČUN NABAVE MATERIALA	024	0	0
31	ZALOGE MATERIALA	025	0	0
32	ZALOGE DROBNEGA INVENTARJA IN EMBALAŽE	026	0	0
33	NEDOKONČANA PROIZVODNJA IN STORITVE	027	0	0
34	PROIZVODI	028	0	0

35	OBRAČUN NABAVE BLAGA	029	0	0
36	ZALOGE BLAGA	030	34.097	18.414
37	DRUGE ZALOGE	031	0	0
	I. AKTIVA SKUPAJ (001+012+023)	032	124.565	95.142
99	AKTIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	033	0	0
	D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (035+036+037+038+039+040+041+042+043)	034	67.854	60.361
20	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI ZA PREJETE PREDUJME IN VARŠČINE	035	0	0
21	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO ZAPOSLENIH	036	17.882	15.538
22	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO DOBAVITELJEV	037	39.302	40.047
23	DRUGE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA	038	5.605	4.475
24	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	039	3.266	301
25	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO FINANCERJEV	040	0	0
26	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA	041	0	0
28	NEPLAČANI PRIHODKI	042	0	0
29	PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	043	1.799	0
	E) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI (045+046+047+048+049+050+051+052-053+054+055+056+057+058-059)	044	56.711	34.781
90	SPLOŠNI SKLAD	045	0	0
91	REZERVNI SKLAD	046	0	0
92	DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	047	984	186
93	DOLGOROČNE REZERVACIJE	048	0	0
940	SKLAD NAMENKEGA PREMOŽENJA V JAVNIH SKLADIH	049	0	0
9410	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	050	0	0
9411	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA FINANČNE NALOŽBE	051	0	0
9412	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	052	0	0
9413	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	053	0	0
96	DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI	054	0	0
97	DRUGE DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	055	0	0
980	OBVEZNOSTI ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	056	44.038	4.470
981	OBVEZNOSTI ZA DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	057	0	0
985	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	058	11.689	30.125
986	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	059	0	

	I. PASIVA SKUPAJ (034+044)	060	124.565	95.142
99	PASIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	061	0	0

Priloga 2: Stanje gibanja neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev

Naziv	Oznaka za AOP	Nabavna vrednost (1.1.)	Popravek vrednost (1.1.)	Povečanje nabavne vrednosti	Povečanje popravka vrednosti	Zmanjšanje nabavne vrednosti	Zmanjšanje popravka vrednosti	Amortizacija	Neodpisana vrednost (31.12.)	Prevrednotenje zaradi okrepitve	Prevrednotenje zaradi oslabitve
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 (3-4+5-6-7+8-9)	11	12
I. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v upravljanju (701+702+703+704+705+706+707)	700	4.470	0	26.759	2.398	0	0	0	28.831	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	701	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	702	1.229	0	950	342	0	0	0	1.837	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	703	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Zemljišča	704	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	705	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	706	3.241	0	25.809	2.056	0	0	0	26.994	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	707	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v lasti (709+710+711+712+713+714+715)	708	32.121	0	1.227	10.029	0	0	0	23.319	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	709	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	710	1.954	0	0	605	0	0	0	1.349	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	711	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

D. Zemljišča	712	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	713	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	714	30.167	0	1.227	9.424	0	0	0	21.970	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	715	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v finančnem najemu (717+718+719+720+721+722+723)	716	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	717	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	718	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	719	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Zemljišča	720	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	721	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	722	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	723	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Priloga 3: Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil

v EUR (brez centov)

Naziv	Oznaka za AOP	Znesek naložb in danih posojil (1.1.)	Znesek popravkov naložb in danih posojil (1.1.)	Znesek povečanja naložb in danih posojil	Znesek povečanj popravkov naložb in danih posojil	Znesek zmanjšanja naložb in danih posojil	Znesek zmanjšanja popravkov naložb in danih posojil	Znesek naložb in danih posojil (31.12.)	Znesek popravkov naložb in danih posojil (31.12.)	Knjigovodska vrednost naložb in danih posojil (31.12.)	Znesek odpisanih naložb in danih posojil
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (3+5-7)	10 (4+6-8)	11 (9-10)	12
I. Dolgoročne finančne naložbe (801+806+813+814)	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Naložbe v delnice (802+803+804+805)	801	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Naložbe v delnice v javna podjetja	802	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Naložbe v delnice v finančne institucije	803	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Naložbe v delnice v privatna podjetja	804	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Naložbe v delnice v tujini	805	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Naložbe v deleže (807+808+809+810+811+812)	806	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Naložbe v deleže v javna podjetja	807	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Naložbe v deleže v finančne institucije	808	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Naložbe v deleže v privatna podjetja	809	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Naložbe v deleže državnih družb, ki imajo obliko d.d.	810	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Naložbe v deleže državnih družb, ki imajo obliko d.o.o.	811	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Naložbe v deleže v tujini	812	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

C. Naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno	813	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Druge dolgoročne kapitalске naložbe (815+816+817+818)	814	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Namensko premoženje, preneseno javnim skladom	815	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Premoženje, preneseno v last drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti	816	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Druge dolgoročne kapitalске naložbe doma	817	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Druge dolgoročne kapitalске naložbe v tujini	818	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Dolgoročno dana posojila in depoziti (820+829+832+835)	819	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno dana posojila (821+822+823+824+825+826+827+828)	820	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Dolgoročno dana posojila posameznikom	821	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Dolgoročno dana posojila javnim skladom	822	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Dolgoročno dana posojila javnim podjetjem	823	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Dolgoročno dana posojila finančnim institucijam	824	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Dolgoročno dana posojila privatnim podjetjem	825	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Dolgoročno dana posojila drugim ravnem države	826	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Dolgoročno dana posojila državnemu proračunu	827	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Druga dolgoročno dana posojila v tujino	828	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

B. Dolgoročno dana posojila z odkupom vrednostnih papirjev (830+831)	829	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Domačih vrednostnih papirjev	830	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Tujih vrednostnih papirjev	831	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Dolgoročno dani depoziti (833+834)	832	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Dolgoročno dani depoziti poslovnim bankam	833	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Drugi dolgoročno dani depoziti	834	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Druga dolgoročno dana posojila	835	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Skupaj (800+819)	836	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Priloga 4: Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (861+862-863+864)	860	648.722	569.181
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	861	537.330	479.187
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	862	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	863	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	864	111.392	89.994
762	B) FINANČNI PRIHODKI	865	0	0
763	C) DRUGI PRIHODKI	866	3.282	3.102
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (868+869)	867	1.134	312
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	868	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	869	1.134	312
	D) CELOTNI PRIHODKI (860+865+866+867)	870	653.138	572.595
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (872+873+874)	871	380.273	328.816
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	872	52.344	41.016
460	STROŠKI MATERIALA	873	55.564	50.298
461	STROŠKI STORITEV	874	272.365	237.502
	F) STROŠKI DELA (876+877+878)	875	260.529	221.145
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	876	215.002	185.049
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	877	17.824	15.320
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	878	27.703	20.776
462	G) AMORTIZACIJA	879	2.166	11.010
463	H) REZERVACIJE	880	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	881	2.194	1.386
467	K) FINANČNI ODHODKI	882	914	259
468	L) DRUGI ODHODKI	883	0	2
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (885+886)	884	26	0

del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	885	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	886	26	0
	N) CELOTNI ODHODKI (871+875+879+880+881+882+883+884)	887	646.102	562.618
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (870-887)	888	7.036	9.977
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (887-870)	889	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	890	2.586	1.452
del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (888-890)	891	4.450	8.525
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (889+890) oz. (890-888)	892	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	893	0	0
	Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju (celo število)	894	10	9
	Število mesecev poslovanja	895	12	12

Priloga 5: Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			ZNESEK-Prihodki in odhodki za izvajanje javne službe	ZNESEK-Prihodki in odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (661+662-663+664)	660	507.210	141.512
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	661	507.210	30.120
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	662	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	663	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	664	0	111.392
762	B) FINANČNI PRIHODKI	665	0	0
763	C) DRUGI PRIHODKI	666	3.282	0
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (668+669)	667	1.134	0
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	668	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	669	1.134	0
	D) CELOTNI PRIHODKI (660+665+666+667)	670	511.626	141.512
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (672+673+674)	671	255.785	124.488
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	672	0	52.344
460	STROŠKI MATERIALA	673	43.340	12.224
461	STROŠKI STORITEV	674	212.445	59.920
	F) STROŠKI DELA (676+677+678)	675	249.735	10.794
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	676	205.990	9.012
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	677	17.080	744
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	678	26.665	1.038
462	G) AMORTIZACIJA	679	1.690	476
463	H) REZERVACIJE	680	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	681	1.711	483
467	K) FINANČNI ODHODKI	682	713	201

468	L) DRUGI ODHODKI	683	0	0
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (685+686)	684	20	6
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	685	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	686	20	6
	N) CELOTNI ODHODKI (671+675+679+680+681+682+683+684)	687	509.654	136.448
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (670-687)	688	1.972	5.064
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (687-670)	689	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	690	724	1.862
del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (688-690)	691	1.248	3.202
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (689+690) oz. (690-688)	692	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	693	0	0

Priloga 6: Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	I. SKUPAJ PRIHODKI (402+431)	401	681.422	590.578
	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (403+420)	402	538.548	479.578
	A. Prihodki iz sredstev javnih financ (404+407+410+413+418+419)	403	178.000	165.389
	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna (405+406)	404	0	2.000
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo	405	0	2.000
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za investicije	406	0	0
	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov (408+409)	407	167.000	160.000
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za tekočo porabo	408	140.240	160.000
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za investicije	409	26.760	0
	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja (411+412)	410	0	3.389
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za tekočo porabo	411	0	3.389
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za investicije	412	0	0
	d. Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij (414+415+416+417)	413	0	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za tekočo porabo	414	0	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za investicije	415	0	0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za tekočo porabo	416	0	0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za investicije	417	0	0
del 740	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij	418	0	0
741	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije	419	11.000	0
	B) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe (421+422+423+424+425+426+427+ 428+429+430)	420	360.548	314.189
del 7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe	421	347.521	314.189
del 7102	Prejete obresti	422	0	0
del 7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	423	0	0
del 7141	Drugi tekoči prihodki iz naslova izvajanja javne službe	424	0	0
72	Kapitalski prihodki	425	0	0

730	Prejete donacije iz domačih virov	426	3.189	0
731	Prejete donacije iz tujine	427	0	0
732	Donacije za odpravo posledic naravnih nesreč	428	0	0
786	Ostala prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije	429	0	0
787	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij	430	9.838	0
	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (432+433+434+435+436)	431	142.874	111.000
del 7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	432	141.431	107.961
del 7102	Prejete obresti	433	0	0
del 7103	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	434	0	139
del 7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	435	0	0
del 7141	Drugi tekoči prihodki, ki ne izhajajo iz izvajanja javne službe	436	1.443	2.900
	II. SKUPAJ ODHODKI (438+481)	437	685.988	567.857
	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (439+447+453+464+465+466+467+468+469+470)	438	532.946	445.823
	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim (440+441+442+443+444+445+446)	439	212.877	181.438
del 4000	Plače in dodatki	440	176.683	147.417
del 4001	Regres za letni dopust	441	8.635	6.439
del 4002	Povračila in nadomestila	442	14.486	12.504
del 4003	Sredstva za delovno uspešnost	443	129	2.758
del 4004	Sredstva za nadurno delo	444	12.944	12.320
del 4005	Plače za delo nerezidentov po pogodbi	445	0	0
del 4009	Drugi izdatki zaposlenim	446	0	0
	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost (448+449+450+451+452)	447	33.886	26.911
del 4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	448	16.883	14.421
del 4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	449	13.504	11.543
del 4012	Prispevek za zaposlovanje	450	141	33
del 4013	Prispevek za starševsko varstvo	451	190	171
del 4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	452	3.168	743
	C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe (454+455+456+457+458+459+460+461+462+463)	453	260.469	231.783

del 4020	Pisarniški in splošni material in storitve	454	97.446	78.651
del 4021	Posebni material in storitve	455	5.669	2.450
del 4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	456	32.098	30.167
del 4023	Prevozni stroški in storitve	457	3.118	2.992
del 4024	Izdatki za službena potovanja	458	4.296	3.642
del 4025	Tekoče vzdrževanje	459	56.612	62.218
del 4026	Poslovne najemnine in zakupnine	460	1.731	844
del 4027	Kazni in odškodnine	461	0	1
del 4028	Davek na izplačane plače	462	0	0
del 4029	Drugi operativni odhodki	463	59.499	50.818
403	D. Plačila domačih obresti	464	0	0
404	E. Plačila tujih obresti	465	0	0
410	F. Subvencije	466	0	0
411	G. Transferi posameznikom in gospodinjstvom	467	0	0
412	H. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	468	0	0
413	I. Drugi tekoči domači transferji	469	0	0
	J. Investicijski odhodki (471+472+473+474+475+476+477+ 478+479+480)	470	25.714	5.691
4200	Nakup zgradb in prostorov	471	0	0
4201	Nakup prevoznih sredstev	472	6.900	500
4202	Nakup opreme	473	18.814	3.751
4203	Nakup drugih osnovnih sredstev	474	0	0
4204	Novogradnja, rekonstrukcija in adaptacije	475	0	0
4205	Investicijsko vzdrževanje in obnove	476	0	0
4206	Nakup zemljišč in naravnih bogastev	477	0	0
4207	Nakup nematerialnega premoženja	478	0	1.440
4208	Študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor, investicijski inženiring	479	0	0
4209	Nakup blagovnih rezerv in intervencijskih zalog	480	0	0
	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (482 + 483+ 484)	481	153.042	122.034

del 400	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	482	9.311	8.825
del 401	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	483	1.501	1.304
del 402	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	484	142.230	111.905
	III/1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI (401-437)	485	0	22.721
	III/2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI (437-401)	486	4.566	0

Priloga 7: Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
750	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL (501+502+503+504+505+506+507+508+509+510+511)	500	0	0
7500	Prejeta vračila danih posojil od posameznikov in zasebnikov	501	0	0
7501	Prejeta vračila danih posojil od javnih skladov	502	0	0
7502	Prejeta vračila danih posojil od javnih podjetij in družb, ki so v lasti države ali občin	503	0	0
7503	Prejeta vračila danih posojil od finančnih institucij	504	0	0
7504	Prejeta vračila danih posojil od privatnih podjetij	505	0	0
7505	Prejeta vračila danih posojil od občin	506	0	0
7506	Prejeta vračila danih posojil-iz tujine	507	0	0
7507	Prejeta vračila danih posojil-državnemu proračunu	508	0	0
7508	Prejeta vračila danih posojil od javnih agencij	509	0	0
7509	Prejeta vračila plačanih poroštev	510	0	0
751	Prodaja kapitalskih deležev	511	0	0
440	V. DANA POSOJILA (513+514+515+516+517+518+519+520+521+522+523)	512	0	0
4400	Dana posojila posameznikom in zasebnikom	513	0	0
4401	Dana posojila javnim skladom	514	0	0
4402	Dana posojila javnim podjetjem in družbam, ki so v lasti države ali občin	515	0	0
4403	Dana posojila finančnim institucijam	516	0	0
4404	Dana posojila privatnim podjetjem	517	0	0
4405	Dana posojila občinam	518	0	0
4406	Dana posojila v tujino	519	0	0
4407	Dana posojila državnemu proračunu	520	0	0
4408	Dana posojila javnim agencijam	521	0	0
4409	Plačila zapadlih poroštev	522	0	0
441	Povečanje kapitalskih deležev in naložb	523	0	0

VI/1 PREJETA MINUS DANA POSOJILA (500-512)	524	0	0
VI/2 DANA MINUS PREJETA POSOJILA (512-500)	525	0	0

Priloga 8: Izkaz računa financiranja določenega uporabnika

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
50	VII. ZADOLŽEVANJE (551+559)	550	0	0
500	Domače zadolževanje (552+553+554+555+556+557+558)	551	0	0
5001	Najeti krediti pri poslovnih bankah	552	0	0
5002	Najeti krediti pri drugih finančnih institucijah	553	0	0
del 5003	Najeti krediti pri državnem proračunu	554	0	0
del 5003	Najeti krediti pri proračunih lokalnih skupnosti	555	0	0
del 5003	Najeti krediti pri skladih socialnega zavarovanja	556	0	0
del 5003	Najeti krediti pri drugih javnih skladih	557	0	0
del 5003	Najeti krediti pri drugih domačih kreditodajalcih	558	0	0
501	Zadolževanje v tujini	559	0	0
55	VIII. ODPLAČILA DOLGA (561+569)	560	0	0
550	Odplačila domačega dolga (562+563+564+565+566+567+568)	561	0	0
5501	Odplačila kreditov poslovnim bankam	562	0	0
5502	Odplačila kreditov drugim finančnim institucijam	563	0	0
del 5503	Odplačila kreditov državnemu proračunu	564	0	0
del 5503	Odplačila kreditov proračunom lokalnih skupnosti	565	0	0
del 5503	Odplačila kreditov skladom socialnega zavarovanja	566	0	0
del 5503	Odplačila kreditov drugim javnim skladom	567	0	0
del 5503	Odplačila kreditov drugim domačim kreditodajalcem	568	0	0
551	Odplačila dolga v tujino	569	0	0
	IX/1 NETO ZADOLŽEVANJE (550-560)	570	0	0
	IX/2 NETO ODPLAČILO DOLGA (560-550)	571	0	0
	X/1 POVEČANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (485+524+570)-(486+525+571)	572		22.721
	X/2 ZMANJŠANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (486+525+571)-(485+524+570)	573	4.566	0

Datum in kraj nastanka letnega poročila: Pivka, 15. 02. 2018

Datum sprejetja letnega poročila: 20. 02. 2018

Podpisi oseb, ki so odgovorni za sestavo letnega poročila:

Poslovno poročilo so pripravili mag. Janko Boštjančič, Lorena Iskra, Andreja Požar in Teja Morelj.

Računovodsko poročilo je pripravila računovodkinja Marta Penko.

Pivka, 15. 02. 2019

Direktor: mag. Janko Boštjančič

